

Aastaruanne 2019

Sisukord

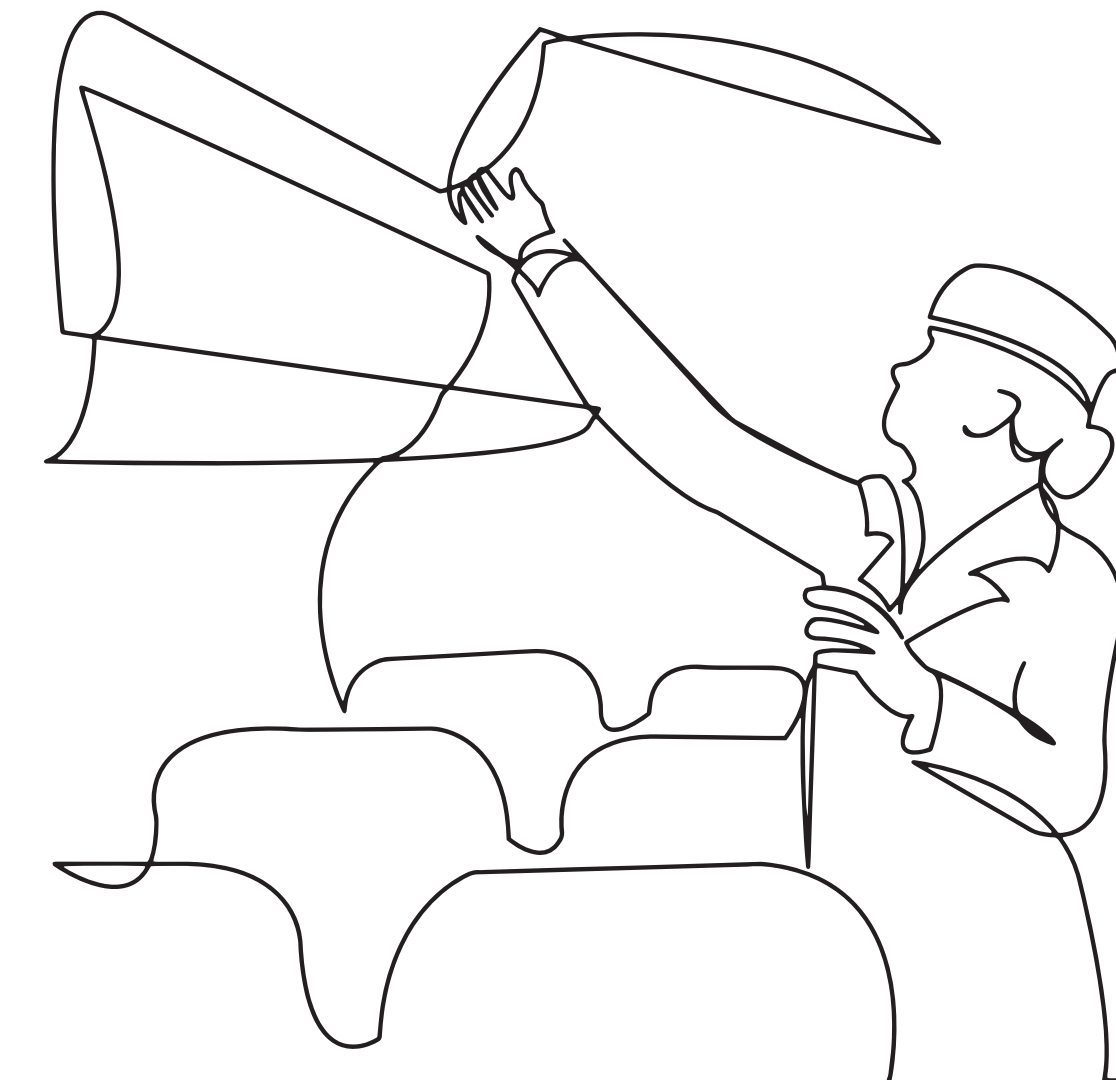
Tegevusaruanne

3	Juhatuse pöördumine
5	Ülevaade ettevõttest
9	Strateegia ja eesmärgid
10	Kontserni Tallinna Lennujaam strateegia 2019
11	Kontserni Tallinna Lennujaam visioon aastani 2024
12	Kestliku arengu põhisuunad
13	Eesmärkide täitmine
16	Ettevõtte juhtimine
16	Hea ühingujuhtimise tava aruanne
18	Järelevalve
19	Eetika
19	Osalemine sektori edendamises ja liikmesus
20	Komiteed ja nende koosseisud
21	Riskijuhtimine
25	Kontserni 2019. aasta majandustulemused
30	Ettevõtte tegevus
31	Lennuliiklus
36	Reisijakogemus
38	Ostukeskkond Tallinna lennujaamas
38	Erivajadustega reisijate teenindamine
39	Sidusrühmad

40	Lennujaama kogukond
40	Mõju majandusele
41	Lennuväljade käitamine
42	Lennuohutus
43	Aeronavigatsiooniteenused
43	Lennundusjulgestus Tallinna lennujaamas
44	Maapealne teenindamine
45	Taristu arendus
50	Meie meeskond
56	Ülevaade keskkonnast
57	Keskonnajuhtimine
59	Kasvuhoonegaasid ja välisõhk
59	Energeetika
59	Joogivesi
60	Maatranspordi kütused
60	Kemikaalid
60	Jäätmekäitlus ja tarneahel
60	Sademevesi
61	Müra
61	Vastutus maa, vee ja bioloogilise mitmekesisuse eest
62	Pilk tulevikku
66	Jätkusuutlikkuse aruandluse põhimõtted
69	GRI sisuregister

Raamatupidamise aruanne

73	2019. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne
-----------	---

Hea lugeja!

Eestil läks 2019. aastal hästi. Hoolimata esialgsetest tagasihoidlikest prognoosidest ja majanduse pidurdumise kartusest jätkas majandus kasvamist. Üks majanduse mootor oli möödunud aastal turism: Eestis peatunud välituristide arv suurenes võrreldes 2018. aastaga 5,3%.

Fakt, et CNN valis Eesti üheks 2020. aasta parimaks reisisihtkohaks, kinnitab ilmekalt, et Eesti on endiselt atraktiivne nii meie lähimate naabrite, kaugete külaliste, spetsialistide kui ka välisinvestorite jaoks.

Eesti majanduse arengu üks oluline nurgakivi on Tallinna lennujaam. Meie ühendame Eesti maailmaga.

2019. aasta oli Tallinna lennujaamale hea aasta: reisijate arv jätkas rekordite purustamist. 2018. aastal olime esimest korda ületanud 3 miljoni reisija piiri ja 2019. aastaks prognoosisime kasvu 3,15 miljonini. Aasta lõpuks ületasime aga kõik ootused ja saavutasime Tallinna lennujaama kõigi aegade rekordi: 3,27 miljonit reisijat. Kasv võrreldes aasta varasemaga oli seega 8,7%.

3,27 miljoni reisija piiri ületamisele aitasid kaasa 2019. aastal avatud uued liinid ja õhusõidukite väga hea täituvus, mis suurenes eelmise aastaga võrreldes 5%, ulatudes aasta lõpus 75%-ni. 2019. aastal liikusime jõudsalt edasi, et saavutada parem ühendus Euroopaga. 2019. aastal muutis meie koduvedaja Nordica oma äristrateegiat ja loobus Tallinnast otselendude käitamisest, keskendudes allhanketeenustele. Kuigi kärpeid tegid ka teised lennufirmad, püsis nõudlus suur. Meie liinivõrk on kasvanud. Oluliste sõlmjaamadega loodud ühenduste sagedus võimaldab Eesti reisijatele suurema sihtkohtade valiku, aga toob siia ka rohkem turiste ja ärireisijaid.

Tallinna lennujaam on üks kiiremini kasvavaid lennujaamu kogu Euroopas. Inimeste sisetulekute suurenemine, järjest odavamad lennupiletid ja väljuvate lennuühenduste kasv elavdab kasvu jätkumist veelgi. Arvestades 2019. aasta lõpus Hiinas alanud COVID-19 viiruse puhangut võivad prognoosid muutuda, sest viiruse mõjude lõplik ulatus lennundusele selgub

alles 2020. aasta lõpuks. Usume, et planeeritud uued liinid Rooma, Zürichisse, Hamburgi ja Nice'i avatakse, kuid planeeritust hiljem. Aastaks 2025 prognoosime Tallinna lennujaama reisijate arvuks 4,5 miljonit.

Reisijate arv suurenes 2019. aastal ka kõikides regionaalsetes lennujaamades, saavutades koguarvu 67 077 reisijat. Soovime avada neis lennujaamades uusi liine alguspunktiga Kuresaare või Tartu.

Kui Tallinna lennujaam kasvab, on märksa lihtsam viia ellu plaane ja investeerida tulevikku. Tagala kindlustab selleks muu hulgas 2019. aastal saavutatud tugev majandustulemus, sest me suutsime suurendada kasumit 30% võrra. Tiptasemel majandamine ja tugev finantsseis on meile väga oluline, kuna ainult nii suudame rakendada lähiaja investeringute plaani.

2020. aastal kavatsime investeerida 41,8 mln eurot taristusse, seadmetesse ja IT-süsteemidesse, mis aitavad meil saada veel tänapäevasemaks ja tõhusamaks lennujaamaks. Järgneva viie aasta investeringute plaan on 188 mln eurot, millest suurima osa võtab Tallinna lennujaama reisiterminali järkjärguline laiendamine.

Terminali laiendamiseks tegime esimesed sammud 2019. aastal. Ettevõtte visiooni järgi peab Tallinna lennujaam olema 2024. aastal võimeline teenindama 4,5 miljonit reisijat. Lennujaama reisiterminal on ehitatud 2,6 miljoni reisija jaoks ja toimib juba praegu mahutavuse piiril. Tänu professionaalsele meeskonnale oleme saanud kitsastest oludest hoolimata hästi hakkama ja taganud teeninduse kõrge kvaliteedi. Taristu puudused ei tohi aga takistada lennujaama ja reisijate arvu kasvu.

Peagi alustame reisiterminali esimese laiendusetapi projekteerimist ning ehitus järgneb plaani järgi aastail 2021–2023. Selle tulemusena paraneb tunduvalt lennujaama läbilaskevõime ja teenuste kvaliteet. Esimese etapi lõpuks peaks Tallinna lennujaama reisiterminali suurus olema ca 45 000 ruutmeetrit ning selleks ajaks oleme rekonstrueerinud reisiterminali ning laienda-

nud seda umbes 50% selle olemasolevast pindalast. 2020. aastal alustame pagasi sorteerimise ala laiendamist, reisiterminali eelootealade arvu ja pindalade suurendamist ja teeme muid, väiksemaid töid, mis parendavad reisija jaoks teenuse kvaliteeti.

2019. aastal valmistusime Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti teise ehitus-etapi töödeks. Nende üks põhieesmärk on lahendada sademevee kvaliteedi tagamine nii, et keskkond oleks hoitud ja lennuliiklus ohutu.

Ajavahemikku 2020–2021 jääb Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendamise teine ehitus-etapp. Selle etapi raames rajame lennuväljale juurde õhusõidukite seisuplatse ja lõunapoolse ruleerimisteede süsteemi ning jätkame keskkonnamõjusid leevendavate tugirajatiste väljaehitamist. Teise etapi eeldatav maksumus kokku on 30 mln eurot, sellest 2020. aastal 11 mln eurot.

2020. aasta suurim projekt on meie jaoks Pärnu lennuvälja täielik rekonstrueerimine, mille järel oleme seal valmis vastu võtma Airbus 320 tüüpi lennukeid. Meie reisijate, klientide ja koostööpartnerite rahulolu on meile tähtsad ning seepärast peame kasvama märkamatult.

Me hoolime ümbritsevast looduskeskkonnast. Oleme pühendunud sellele, et vähendada oma tegevusest tekkivat negatiivset keskkonnamõju.

Tallinna lennujaama elektrienergia tarbimisest tekitatud CO₂ moodustab ligikaudu 80% meie ettevõtte tekitatavast CO₂ kogusest. Seetõttu pöörame investeringuid tehes suurt tähelepanu elektrienergia tarbimise vähendamisele ja üleminekule keskkonnasäästlikumale energiale. Aastal 2020 plaanime rajada päikesepargid oma peamistesse lennujaamadesse, millega vähendame veelgi oma CO₂ jalajälge. Lisaks võtame järk-järgult kasutusele akudel toimivad õhusõiduki abijõuseadmed, et säästa aastas 2,4 tonni diislikütust.

2019. aastal hindasime oma ettevõtte CO₂ jalajälge. Saavutasime lennujaamadele mõeldud akrediteerimissüsteemis (Airport Carbon Accreditation) esimese taseme, mis on meie esimene samm kliimaneutraalsuse poole.

Tallinna lennujaama eesmärk on olla tulevikuski maailma koduseim lennujaam. Uurisime ka 2019. aastal reisijate rahulolu, võttes aluseks ACI korraldatava ülemaailmse lennujaamade reisijaküsitluse (ingl *airport service quality*, ASQ) teeninduskvaliteedi parameetrid. Meie tulemus oli 4,5 ja sellega oleme Euroopa parimate seas. Järgmistel aastatel ning suurte ehitus- ja arendustööde eel on märksõnaks reisijast lähtuv teenusedisain, sest meie eesmärk on püsida Euroopa parimate lennujaamade seas.

Meie meeskonnal on suur au töötada Eesti heaks. Nagu uuringud näitavad, on Tallinna Lennujaam püsivalt atraktiivseim tööandja Eestis. Kantar Emori kevadise tööandjate maine uuringu alusel on Eesti elanike jaoks kõige ahvatlevam tööandja Tallinna Lennujaam. Instari uuringu kohaselt oli Tallinna Lennujaam kogunud töötajate seas eelistatuim tööandja. See on suur au.

Me ei investeerime mitte ainult betooni, vaid ka organisatsiooni. Tallinna Lennujaama Spordiklubi ja segakoor on meile tähtsad ka 2020. aastal. Usume kaasatusse: arendame sellist organisatsioonikultuuri, kus kaasatus ja koostöö on kõrgelt hinnatud. Meie inimeste mõtted ja ideed on meie missiooni elluviimiseks hinnalised ning me väärtustame neid. Meie väärtused on avatus, hoolivus ja usaldusväärsus. Nende eest seisame ka 2020. aastal.

2020. aasta alguses kinnitati uue koroonaviiruse (COVID-19) olemasolu. Viirus levis kiiresti üle kogu maailma, sealhulgas Eestisse, põhjustades probleeme ettevõtetele ja majandustegevusele. Eriolukord Euroopas on toonud kaasa reisijate ja lennuoperatsioonide arvu järsu vähenemise. Erinevate hinnangute alusel võib viirusega seotud piirangute periood kesta märtsist kuni maini ning lennuliiklus ei taastu 2019. aasta tasemele. Viiruspuhanguga seotud tegevused on etapilised. Esimene etapp oli kontserni töötajate tervise kaitsmine ja teine etapp kontserni tegevuste korrigeerimine lähtuvalt lennuliikluse vähenemisest. Kolmas etapp on majandusmõju hindamine ja kahjude minimeerimine ning neljas etapp on tegevused lennuliikluse taastamiseks.

Me ühendame Eesti maailmaga ning aitame Sul lennata laia maailma võimalikult mugavalt ja lihtsalt!

Riivo Tuvike

Juhatuse esimees

Ülevaade ettevõttest

Tallinna Lennujaam on Eesti lennujaamade
käitaja ja arendaja. AS Tallinna Lennujaam ja selle
tütarettevõtte AS Tallinn Airport GH moodustavad
kontserni Tallinna Lennujaam.

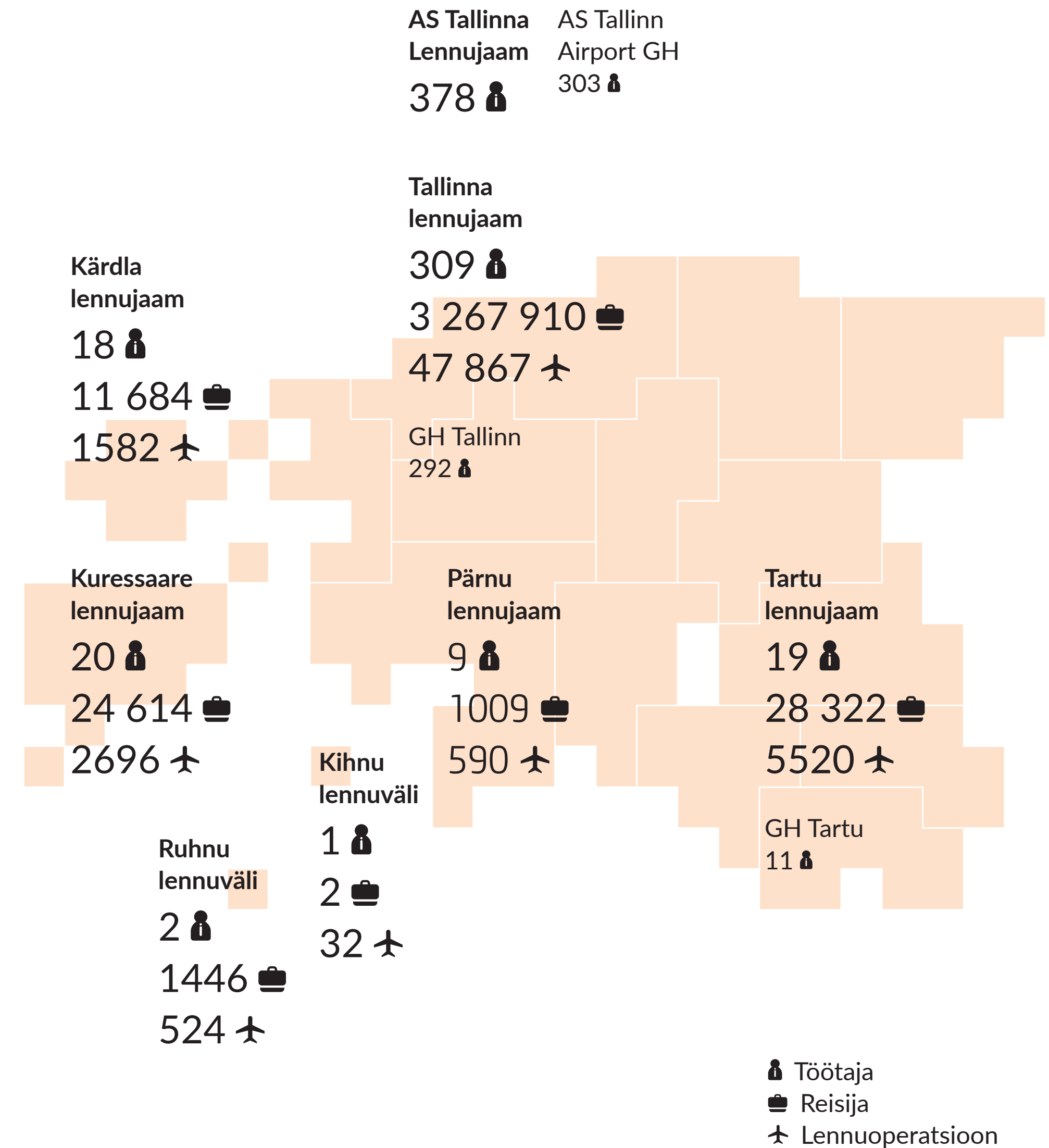
Kontserni peakontor asub Tallinnas. AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on Eesti Vabariik. Ettevõtte on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas. AS-i Tallinn Airport GH asutaja ja aktsiate omanik on AS Tallinna Lennujaam. Kontsernis oli majandusaasta lõpu seisuga 681 töötajat.

Kontserni tegevusalad:

- lennuväljataristute käitamine — Tallinna, Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaam ning Kihnu ja Ruhnu lennuväli;
- lennuväljateenuse ja aeronavigatsiooniteenuse osutamine;
- rahvusvaheliste ja riigisiseste liini- ja üldlennunduse õhusõidukite, reisijate ja kauba maapealne teenindamine;
- müük ja kinnisvara arendus.

Kontserni 2018. ja 2019. aasta olulisimad tegevusnäitajad

	2019	2018	Muutus %
Reisijaid Tallinna lennujaamas	3 267 910	3 007 644	9
Reisijaid regionaalsetes lennujaamades	67 077	61 507	9
Müügitulu	47,1 mln €	43,8 mln €	8
Äritulu kokku	60,4 mln €	53,9 mln €	12
Puhaskasum	9,7 mln €	7,5 mln €	30
Bilansimaht	226,1 mln €	189,7 mln €	19
Investeeringute maht	10,2 mln €	22,7 mln €	-55

2019. aasta sündmused

Uued lennuliinid

- Ryanair alustas lendamist Berliini.
- Belavia alustas lendamist Minskisse.
- Wizz Air alustas lendamist Khuthaisisse.
- airBaltic alustas lendamist Brüsselisse, Malagasse, Kopenhaagenisse ja Salzburgi.
- Lufthansa taasavas Müncheni liini.

Tunnustused

- Eesti Puuetega Inimeste Koda valis Tallinna lennujaama aasta visionääriks.
- CV-Online'i töandja uuringus saavutas AS Tallinna Lennujaam transpordi- ja logistikasektoris kevadel esimese ja sügisel teise koha.
- Kantar Emori maineuringu alusel oli Tallinna Lennujaam ahvatlevaim töandja.
- Instari uuringu alusel oli AS Tallinna Lennujaam kogunud töötajate hinnangul Eesti atraktiivseim töandja.
- Euroopa Lennujaamade Nõukogu (Airports Council International (ACI) Europe) kongressil kuulutati välja Euroopa parimad lennujaamad. Tallinna lennujaam saavutas Corki ja London City lennujaama järel kolmanda koha.

Kogukonna sündmused

- Keskkonnakuu „On ainult üks planeet MAA“.
- Küberturvalisuse kuu.
- Doonoripäevad ja elustamise koolitused kogukonna liikmetele.
- Tallinna lennujaama sünnipäeva tähistamine kogukonna ja *plane spotter*'itega.
- Perimeetri tõukerattasõit.
- Autoorienteerumine.
- Filmiõhtu Lennuliiklusteeninduse AS-is.

Strateegia ja eesmärgid

Tallinna Lennujaama tegevuse eesmärk on pakkuda rahvusvahelisi lennuühendusi, mis aitavad kaasa Eesti riigi ettevõtluse ja turismi arengule ning sedakaudu konkurentsivõime kasvule.

Missioon

Visioon

Ühendame Eesti maailmaga

Atraktiivseim lennujaam Euroopas

Lennuettevõtjale Iga lend loeb!

Reisijale Positiivselt üllatav maailma koduseim lennujaam!

Partnerile Atraktiivne ärikeskkond!

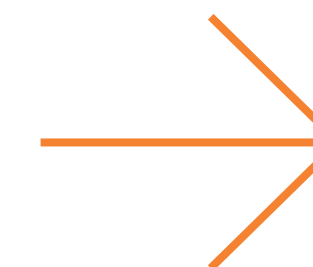
- Reisijate ja sihtkohtade kasvav arv
- Tasakaalustatud lennuettevõtjate portfell
- Piirkonna parima hinna-kvaliteedi suhtega teenused
- 24/7 efektiivne ja ohutu käitamine tänapäeval taristul

- Piirkonna parim teeninduskvaliteet, punktuaalsus ja reisijate läbilaskevõime
- Suurepärase kliendikogemus
- Reisijate ootustele vastav teenuste ja toodete portfell

- Äripartnerluse tulemuslikkuse ja ärikinnisvara tootlikkuse kasv
- Uutesse ärivaldkondadesse laienemine

Uuenduslike lahenduste juurutamine ja tööprotsesside digitaliseerimine tulemuslikkuse parendamiseks

Ühise visiooniga, koostööd väärtustav ja usaldusväärne meeskond

VASTUTUSTUNDLIK ORGANISATSIION JA HOOLIVAD TÖÖTAJAD

Tulemusele keskendunud, ambitsioonikas ja pideva arenguga meeskond!

Loome võimalusi selleks, et Tallinna lennujaamast saaks reisida Euroopa olulisimatesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga. Püüdleme ka selle poole, et sihtkohtade arv ja lennuühenduste sagedus suureneks. Regionaalsetes lennujaamades soovime tagada toimivad regionaalsed lennuühendused ja lennujaamade tõhusa käitamise.

Tähtsal kohal on reisijate ja teenuste ohutus ja turvalisus. Soovime olla usaldusväärne, avatud ja hooliv ettevõtte. Juhime oma tegevuse mõjusid looduskeskkonnale ja rakendame meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks.

AS-i Tallinn Airport GH strateegiline kvaliteedieesmärk on kasvada Põhja-Euroopa kvaliteetseima teenindusega maapealse teeninduse ettevõtteks. Soovime teenindada kõiki lennufirmasid vähemalt 97,5% punktuaalsusega ja olla nende teenindusjaamade kvaliteedihinnangus esimese viie seas.

Eesti Vabariik kinnitas 2019. aasta sügisel ainuaktsionärina omaniku ootused AS-ile Tallinna Lennujaam. Ettevõtte määratleti valdavalt avalike eesmärkidega äriühinguna.

Ettevõttele on omanik seadnud järgmised eesmärgid.

- Lennuliikluse hoidmine ja suurendamine.
- Tallinna lennujaamast saavad eri sihtrühmad reisida Euroopa olulisimatesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga.
- Ettevõtte tegevus on äriiselt kasumlik ja tõhus.
- Ettevõtte äritegevus toob kasu nii omanikule kui ka sise- ja välisklientidele ning ühiskonnale tervikuna. Ettevõtte edendab oma tegevusega riigi majanduskeskkonna arengut.
- Jätkusuutlik ja vastutustundlik toimimine (ohutus ja keskkonnasäästlikkus).
- Ettevõtte loob turvalise ja jätkusuutliku tegevuskeskkonna. Ta tagab lennuväljade käitamise ning õhusõidukite, reisijate ja kauba teenindamise taseme vastavuse rahvusvahelistele ja riiklikele õigusnõuetele ning vastastikku kokku lepitud tingimustele.
- Ettevõtte juhib oma tegevuse mõjusid loodus- ja majanduskeskkonnale ja sidusrühmadele ning rakendab meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks.
- Ettevõtte käitab Eesti regionaalseid lennujaamu Eesti eri piirkondade majanduskeskkonna arengu toetamiseks riigilt saadud sihtotstarbelise toetuse ulatuses.

Kontserni Tallinna Lennujaam visioon aastani 2024

Lennunduses lähtume alati turvalisusest ja ohutusest. Samuti on meie jaoks tähtsad vastutustundlikkus, innovatsioon ja meie inimesed.

- **2024. aastaks on Tallinna lennujaamast otseühendus kõigi olulisimate Euroopa ärikeskustega ja loodud on esimesed kontinentidevahelised otselennuliinid.** Meie eesmärk on suurendada aastaringsete sihtkohtade arvu 28-lt 40-ni ja hooajaliste sihtkohtade arvu 37-lt 50-ni. Oleme avanud esimese lennuliini Lähis-Idasse, kuigi reisid Aiasse ja Ameerikasse toimuvad ka edaspidi peamiselt läbi Euroopa sõlmpunktide. Tallinna Lennujaama missioon on ühendada Eesti maailmaga. Sellest tuleneb meie ülesanne aidata kaasa lennuühenduste

sageduse suurendamisele Euroopa peamiste sõlmjaamadega, kus ümberistumine oleks ajaliselt ja logistiliselt võimalikult kiire ja mugav.

- Inimeste sissetulekud kasvavad ja Tallinnast väljuvate lennuühenduste arvu suurenemine kasvatab ka reisijate arvu. **Reisijate arv on 2024. aasta lõpuks 4,5 miljonit.** 4,5 miljoni reisija mõju Eesti maksulaekumisele on ligikaudu 300 miljonit eurot, millega toetame Eesti majandust tervikuna.
- **Tallinna lennujaam on maailma koduseim lennujaam,** kus reisijatekond lähtub teenusedisaini loogikast. Tänu reisijatele loodud mugavustele nii julgestuskontrollis, kauplustes kui ka söögikohtades on nad rõõmsad ja lennujaamaga rahul. Meie eesmärk on hoida teeninduses tippkvaliteeti ja rahvusvahelises reisijaküsitluses oleme pidevalt viie parima Euroopa lennujaama hulgas. Ülemaailmse lennujaamade reisijaküsitluse (ASQ) moodsiku alusel on meil 4,5 punkti 5 võimalikust.
- **Oleme võtnud Tallinna lennujaama reisiterminalis kasutusele kõige uuenduslikumad tehnoloogilised lahendused,** mis tagavad maksimaalse turvalisuse ning muudavad reisijatekonna mugavamaks, sujuvaks ja kiiremaks, et reisija saaks keskenduda veelgi enam reisi nautimisele. See on võimalik juhul, kui kogu reisijatekonda (alates nutikatest parkimislahendustest kuni pagasi ära andmise, isikutuvastuse ja väravateeninduse automatiseerimiseni) toetab mobiilne e-lennujaam, mis disainitakse nüüdisaja standardeid silmas pidades.
- **Tallinna lennujaamast saab Tallinna linna uus ettevõtjasõbralik ärikeskus.** 2024. aastaks oleme alustanud lennujaama ärilinnaku Airport City rajamist, et muutuda veelgi atraktiivsemaks ärikeskkonnaks Eestit väisavatele ning siit edasi reisivatele ettevõtjatele, investoritele, äri- ja konverentsituristidele.

Lennujaama lõunapoolsetel aladel on valminud kaubalendude teenindamiseks mõeldud ning õhusõidukite hoolduseks vajalike angaaride ja ehitiste kompleks. Lennukauba maht on kasvanud 50 tonnile aastas (2019. a 10 tonni).

- **Hoolime keskkonnast ja kestlikust arengust.** Meie tegevus ja tulevikuplaanid lähtuvad eesmärgist vähendada keskkonna jalajälge. Rajame päikesepargid kõikidesse oma lennujaamadesse ja vähendame sisseostetava elektrienergia tarbimist. Olgu suur või väike, iga samm

jalajälje vähendamise poole on meile tähtis. Lennuohutus ja turvalisus on osa meie DNA-st, milles me järeleandmisi ei tee.

- **Tallinna Lennujaama kontsern on hinnatud tööandja.** Väärtustame professionaalset töökeskkonda ja juhtimist. Tegutseme asjatundlikult ja tõhusalt ning täidame oma lubadused; oleme alati avatud koostööle ning hoolime oma reisijatest, klientidest, partneritest ja töötajatest. Meie meeskond on ühtehoidev, usaldusväärne ja uuendusmeelne ning see aitab meil teha suuri tegusid. Vähendame bürokraatiat ja kasutame mugavaid intuitiivseid infosüsteeme, kus otsuste tegemise andmed on lihtsasti kättesaadavad.
- **Regionaalsed lennujaamad on olulised piirkondliku arengu ja jätkusuutlikkuse seisukohast.** Pärnu lennujaam on täielikult rekonstrueeritud ja valmis rahvusvaheliseks lennuliikluseks. Oleme avanud rahvusvahelised lennuliinid Pärnu ja Kuressaare lennujaamast.

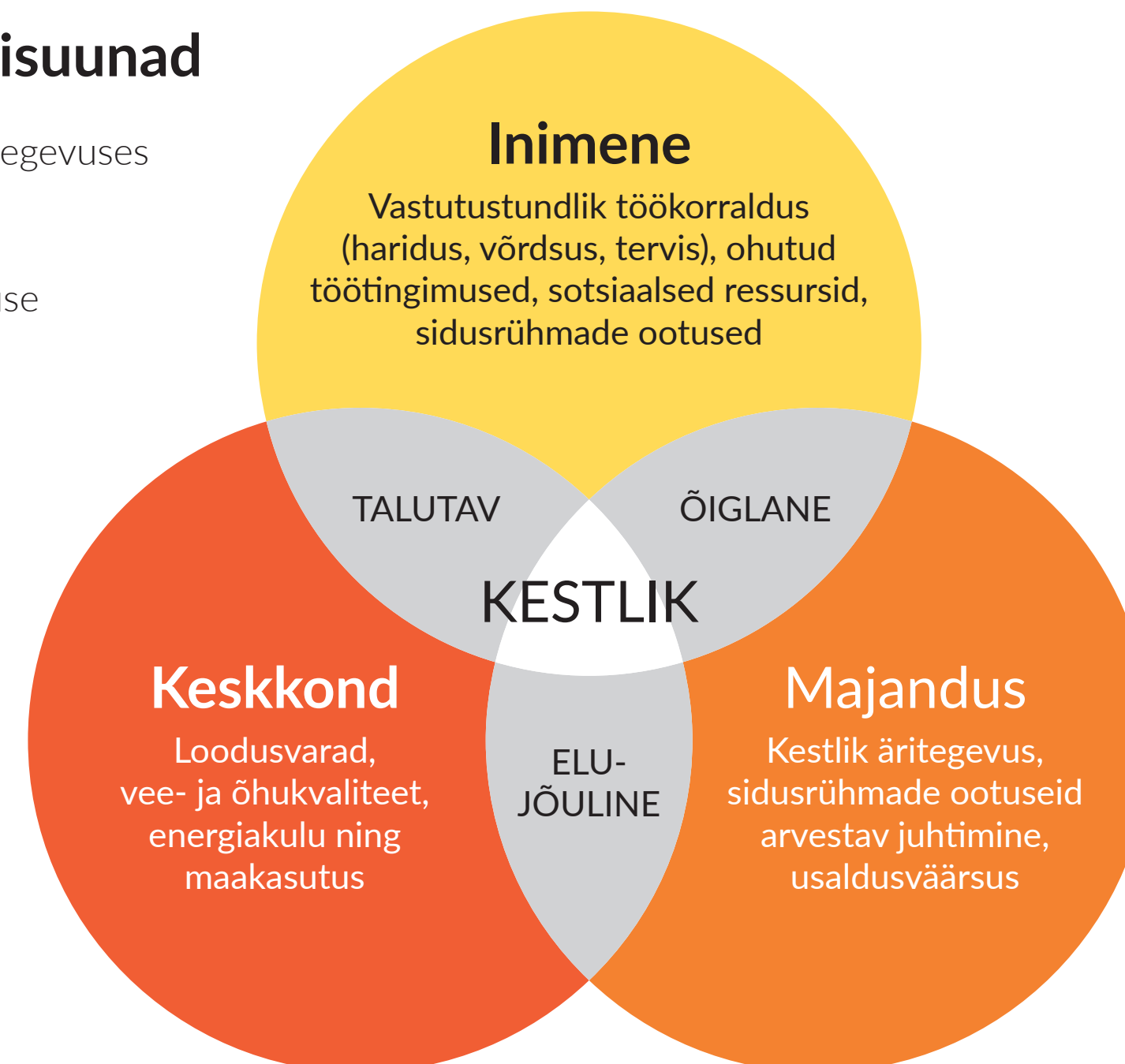

VASTUTUSTUNDLIKU
ETTEVÕTLUSE INDEKS
KULDTASE 2019

Kestliku arengu põhisuunad

Tallinna Lennujaam juhindub äritegevuses kestliku arengu põhimõtetest.

Oleme võtnud arvesse äritegevuse majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju.

Järgime Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärgke (ingl *sustainable development goals*, SDG). Meie tegevus aitab kaasa nende eesmärkide – tervis ja heaolu, tööhõive ja majanduskasv, tööstus, uuendus ja taristu, säästev tootmine ja tarbimine ning kliimamuutuste vastased meetmed – täitmisele.

Oma tegevuse kohta esitame vastutustundlikkuse aruande, lähtudes globaalse aruandlusalgatuse (ingl *global reporting initiative*, GRI) juhenditest.

AS Tallinna Lennujaam on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi liige. Osaleme alates 2013. aastast selle mittetulundusühingu korraldatavas vastutustundliku ettevõtluse hindamises. AS-i Tallinna Lennujaam on tunnustatud vastutustundliku ettevõtluse hõbemärgisega aastal 2013 ning kuldmärgisega aastatel 2015, 2017 ja 2018.

Konsultatsiooniettevõtte Sustinere analüüsis 2019. aastal taas Eesti 100 suurima mõjuga ettevõtte aastaaruandeid. Hinnati, kui põhjalikult kirjeldavad ettevõtted oma tegevuse sotsiaalse ja keskkonnamõju jätkusuutlikkust, vastutustundliku juhtimise põhimõtteid ning laiemat ühiskondlikku rolli. AS-i Tallinna Lennujaam tulemus, mis väljendab ühiskondlikust vastutusest teavitamise kvaliteeti ning teemade kajastamise ulatust ja põhjalikkust 2018. aasta aastaaruandes, oli 87% (2017. a 89%). AS Tallinna Lennujaam paigutus 100 analüüsitud ettevõtte seas teisele kohale.

Eesmärkide täitmine

Lennuväljateenus

Eesmärk	Möödik 2019	Täitmine
Meie tegevus või tegevusetus ei põhjusta lennutegevuse seiskumist	Mitte rohkem kui 30 minutit lennutegevuse seiskumist absoluutarvuna aastas lennuvälja kohta Kõik AS-ile Tallinna Lennujaam antud sertifikaadid kehtivad Ei ole rikutud Euroopa Liidu lennundusjulgestuse ühtsete põhimõtete kontseptsiooni ning Euroopa Liit ei ole Tallinna lennujaama suhtes rakendanud sanktsioone lennundusjulgestuse nõuete rikkumise eest	0 minutit kõikidel lennuväljadel Sertifikaadid kehtivad Eesmärk täidetud
Meie süül ei toimu ühtegi lennuõnnetust ega tõsist lennuintsidenti	0 lennuõnnetust ja 0 tõsist lennuintsidenti	0 / 0
Teenindame kõik Tallinna lennujaamas maanduda soovivad õhusõidukid	Teenindamata õhusõidukite arv 0 (regulaarlennud, regulaarsed tellimus- ja kaubalennud)	0, kõik lennud on teenindatud
Regionaalsete lennujaamade jääktulu kasv	0 € (2018. a jääktulu –0,4 mln €)	Eesmärk täidetud
Lennundustulude kasv (absoluutarvuna)	17,1 mln € (2018. a 16,2 mln €, kasv 5,7%)	17,5 mln €, kasv 8,3%
AS-i Tallinn Airport GH regulaar- ja tellimislendude punktuaalsus on ≤2,5%		Punktuaalsus on väiksem kui 2,5%

Reisijateenus

Eesmärk	Möödik 2019	Täitmine
Reisijate arv aastas kõigis lennujaamades kokku	3,118 mln reisijat	3,335 mln reisijat
Reisijate rahulolu kasv Tallinna lennujaamas ASQ-indeksi järgi	4,45 punkti (viiepunktiskaalal)	4,50
Aastaringsete otselendude kasv Tallinna lennujaamas	Vähemalt 27 sihtkohta	28 sihtkohta
Pakume tiptundidel Tallinna lennujaama reisiterminali kriitilistes sõlmpunktides suurepärase reisijakogemust	Teenustaseme kokkulepped on sõlmitud ja jälgimine korraldatud: <ul style="list-style-type: none"> • julgestuskontrolli järjekord ja läbimine kokku alla 30 min • 95% saabuvatest reisijatest läbib piirikontrolli vähem kui 30 min jooksul • saabuv pagas on kohal vähem kui 15 min jooksul • taksojärjekord on lühem kui 15 min 	Aasta keskmine 16 min Puudub mõõtmislahendus Pagasi saabumine alla 15 min (aasta keskmine 10 min) Taksojärjekord lühem kui 15 min

Partnerid ja müük

Eesmärk	Möödik 2019	Täitmine
Kontserni mittelennundustulu kasv	28,6 mln € (2018. a 27,6 mln €, kasv 3,4%)	29,6 mln €, kasv 7,1%
Reisija rahulolu kasv Tallinna lennujaamas kaubanduse ja toitlustusega ASQ-indeksi järgi	Toitlustus 4,3 punkti (viiepunktiskaalal) Kaubandus 4,2 punkti (viiepunktiskaalal)	4,09 4,05

Organisatsioon

Eesmärk	Möödik 2019	Täitmine
EBITDA kasv kontsernis	16,7 mln € konsolideeritud (2018. a 15,1 mln €), kasv 10,8%	17,9 mln €, kasv 19%
Suurendame kontserni töötajate pühendumust	TRI*M-indeksis 78 punkti	TRI*M-indeksis 72 punkti
Säilitame ettevõtte avatud ja usaldusväärse maine	Eesti atraktiivseimate tööandjate esikümnes	Instari uuringus töötavate inimeste hinnangul esimeine Kõrgkoolide ja kutsekoolide õpilaste hinnangul esiviisikus. Kantar Emori tööandjate maineuuringus töötavate inimeste esimene eelistus tööandjana
	80% kontserni meediakajastustest on objektiivsed ja positiivsed	87% positiivseid kajastusi

* Aruandes on esitatud AS-i Tallinna Lennujaam ja AS-i Tallinn Airport GH olulisimad strateegilised eesmärgid.

Organisatsioon

Eesmärk	Möödik 2019	Täitmine
Parendame kontserni toimepidevust	Missioonikriitiliste süsteemide ja teenuste käideldavus 100%	100%
	Ärikriitiliste süsteemide ja teenuste käideldavus 92%	98,7%
	Raskeid tööõnnetusi 0, kergeid 5	AS-is Tallinna Lennujaam raskeid tööõnnetusi 1, kergeid 3 AS-is Tallinn Airport GH raskeid tööõnnetusi 0, kergeid 19
Juhime oma tegevuse mõjusid loodus- ja majanduskeskkonnale ning sidusrühmadele	Keskkonnakava tegevused on ellu viidud	Tegevused on ellu viidud kokkulepitult
Rakendame meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks	CO ₂ -neutraalse lennujaama I tase: lennujaam on liitunud CO ₂ -heite akrediteeringu (ingl <i>airport carbon accreditation</i>) programmiga 30.06.2019	I taseme sertifikaat kehtib kuni 11.10.2020
Vähendame ökoloogilist jalajälge	Kuldtase vastutustundlike ettevõtete kategoorias	Kuldtase saavutatud
	Ärietika vahejuhtumeid 0	Vahejuhtumeid 0
	Isikukahjudega seotud vahejuhtumeid (töötajad, partnerite töötajad, kliendid) vähem kui 2018. aastal	Vahejuhtumeid 23 (2018. a 35)

Ettevõtte juhtimine

Tallinna Lennujaam lähtub oma tegevuses kolmest põhiväärtusest: olla avatud, vastutustundlik ja usaldusväärne ettevõtte, mis vastab kõrgetele eetikastandarditele.

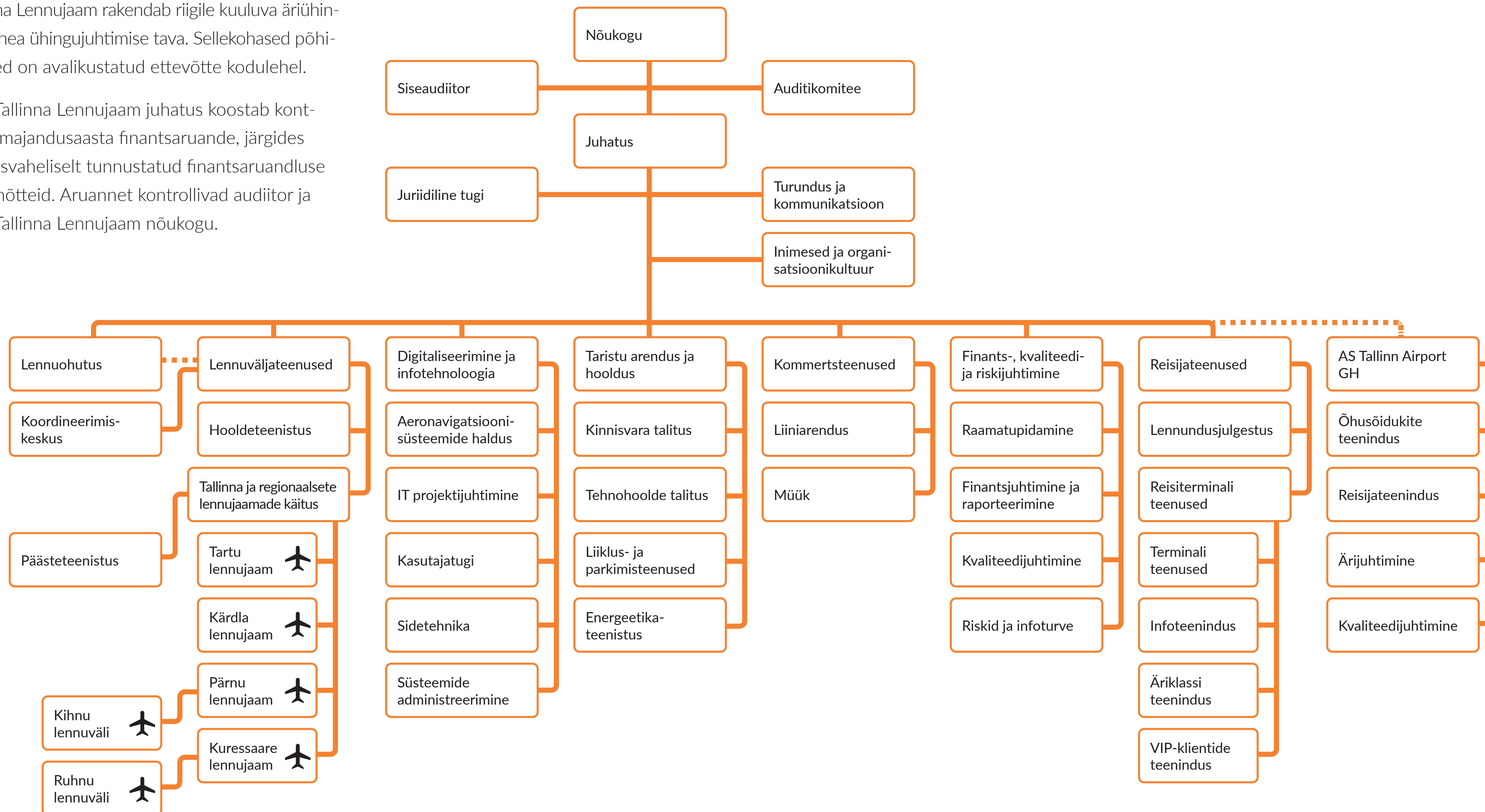

Hea ühingujuhtimise tava aruanne

Tallinna Lennujaam rakendab riigile kuuluva äriühinguna hea ühingujuhtimise tava. Sellekohased põhimõtted on avalikustatud ettevõtte kodulehel.

AS-i Tallinna Lennujaam juhatus koostab kontserni majandusaasta finantsaruande, järgides rahvusvaheliselt tunnustatud finantsaruandluse põhimõtteid. Aruannet kontrollivad audiitor ja AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu.

Kontserni Tallinna Lennujaam struktuur

Üldkoosolek

AS-i Tallinna Lennujaam korralisel üldkoosolekul 4. aprillil 2019 kinnitati 2018. majandusaasta auditeeritud aruanne, kasumi jaotamise ettepanek ja audiitori järelendusotsus.

AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu

Nõukogus on põhikirja alusel viis liiget. Liikmed määratakse kolmeks aastaks. Nende tasu määrab üldkoosolek.

Nõukokku kuulusid 2019. aastal

esimees Märten Vaikmaa (alates 31.08.2017)

liikmed Piret Aava (alates 17.08.2017)
Indrek Gailan (kuni 21.11.2019)
Toivo Jürgenson (alates 17.08.2017)
Kadri Land (alates 17.08.2017)
Jaanus Uiga (alates 21.11.2019)

Nõukogu käis 2019. aastal koos 14 korral (2018. a kümnel korral). Nõukogu liikmete tööjõukulud kokku (töötasu sotsiaalmaksudeta) olid 38 tuhat eurot (2018. a 39 tuhat eurot).

Auditikomitee

Auditikomiteesse kuulusid 2019. aastal

esimees Toivo Jürgenson

liikmed Piret Aava
Indrek Gailan

Peeti kuus koosolekut (2018. a samuti kuus). Vaadati üle ja kiideti heaks lennujaama 2018. majandusaasta aruanne ja 2019. aasta vaheauditi tulemused ning valiti uueks perioodiks välisaudiitor. Veel arutati õhusõidukite maapealse teenindamise turu avanemist. 19.02.2020 tehti auditikomitee koosseisus muudatus. Indrek Gailani asemel on auditikomitee liige Jaanus Uiga.

AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse

2019. aastal tehti juhatuse koosseisus muudatus: Piret Mürk-Dubout astus tagasi 12.04.2019 ja alates 01.06.2019 on juhatuse esimees Riivo Tuvike.

Esimees Piret Mürk-Dubout (kuni 12.04.2019)
Riivo Tuvike (alates 01.06.2019)

Liikmed Einari Bambus
Anneli Turkin

2019. aastal pidas juhatuse 73 koosolekut (2018. a 76). Juhatuse liikmete tööjõukulud kokku (teenistuslepingu tasu, preemia eraldis ja puhkusereserv) sotsiaalmaksudeta olid 347 tuhat eurot (2018. a 333 tuhat eurot).

Riivo Tuvike

Anneli Turkin

Einari Bambus

Tallinna lennujaam on 3–5 miljoni reisija kategooria lennujaam ja see eeldab senisest erinevat juhtimismudelit. Tsentraliseeritus kasvab ning vastutusosalad muutuvad selgemaks ning rohkem piiritletumaks. 2019. aastal viisime ettevõttes läbi ulatusliku juhtimisstruktuuri muudatuse. Üks osa sellest oli juhtkonna rolli suurendamine. Juhtkond on ettevõtte juhtorgan, kes juhhib ja korraldab ettevõtte tegevust lähtuvalt seatud eesmärkidest. Kõik ettevõtte käekäiku puudutavad otsused tehakse juhtkonnas. Alates 2019. aasta teisest poolest toimusid juhatuse ja juhtkonna ühiskoosolekud.

Juhtkonna liikmed

- Riivo Tuvike, juhatuse esimees
- Anneli Turkin, juhatuse liige, finants-, kvaliteedi- ja riskijuhtimine
- Einari Bambus, juhatuse liige, lennuväljateenused
- Katrin Hagel, reisijateenuste valdkond
- Andrus Järg, digitaliseerimise ja infotehnoloogia valdkond
- Tiit Kepp, AS-i Tallinn Airport GH juhatuse esimees (kuni 31.01.2020)
- Anneli Lille, inimesed ja organisatsioonikultuur
- Tõnu Mühle, taristu arenduse ja halduse valdkond
- Eero Pärnmäe, kommertsteenuste valdkond

AS-i Tallinn Airport GH nõukogu

Nõukogu volitused ja vastutus tulenevad äriühingu põhikirjast. Nõukogu liikmed valib AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse.

Esimees Einari Bambus

Liikmed Anneli Turkin
Martin Männik
Tõnu Ader

2019. aastal pidas nõukogu seitse koosolekut (2018. a üheksa). Alates 01.02.2020 muutus nõukogu koosseis. Nõukogu liikmetena jätkavad Einari Bambus ja Anneli Turkin. Nõukogu liikmed Martin Männik ja Tõnu Ader lahkusid ja nende asemel on uute liikmetena Katrin Hagel ja Jukka Rahko.

Tütarettevõtte nõukogus osalemise eest AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse liikmetele tasu ei maksta. Nõukogu liikmete tööjõukulud kokku (töötasu sotsiaalmaksudeta) olid seitse tuhat eurot (2018. a samuti seitse tuhat eurot).

AS-i Tallinn Airport GH juhatuse

2019. aastal tehti juhatuse koosseisus muudatus: juhatuse liige Age Vanajuur astus tagasi 19.08.2019. Juhatuse jätkas tegutsemist kaheliikmelisena.

Esimees Tiit Kepp (kuni 31.01.2020)

Liikmed Indrek Nõlvak
Age Vanajuur (kuni 19.08.2019)

Alates 01.02.2020 on juhatuse üheliikmeline. Juhatuse ainsa liikmena jätkab Indrek Nõlvak. 2019. aastal pidas juhatuse 42 koosolekut (2018. a 21). Juhatuse liikmete tööjõukulud kokku (teenistuslepingu tasu, preemia eraldis ja puhkusereserv) sotsiaalmaksudeta olid 191 tuhat eurot (2018. a 120 tuhat eurot).

Järelevalve

Riskijuhtimissüsteem toetab kontserni ohutus- ja ärieesmärkide saavutamist. Riskijuhtimise põhimõtete abil analüüsime, hindame ja juhime kogu ettevõtte tegevus-, äri-, keskkonna-, töö- keskkonna- ja finantsriske.

Põhiprotsesside siseauditi toimimise eest vastutab siseaudiitor, kellel on aruandekohustus AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu ja auditikomitee ees. Siseaudiitor analüüsis 2019. aastal regionaalsete lennujaamade töökorraldust, Pärnu lennujaamale eraldatud toetuse kasutamist ning tutvus riski- ja keskkonnajuhtimise teemadega.

Lisaks kontrollime oma tegevuste ja teenuste vastavust regulaarsete sise- ja välisinspekterimise käigus. Siseinspekterimise eesmärk on enesekontrolliga hinnata tegevuste ja teenuste vastavust nõuetele. Välisinspekterimisi ja auditeid teostavad meie kliendid, lennundust reguleerivad ametkonnad ja sertifitseerimisega tegelevad asutused.

AS-is Tallinn Airport GH on juurutatud ka vastavusseire, et kontrollida teenuste vastavust nõuetele. Vastavusseire käigus kontrolliti ühes kalendrikuus 35–40 lennuoperatsiooni ja teenindustegevuste käigus 1051 protseduurinõude täitmist.

Eetika

Tallinna Lennujaam lähtub oma tegevuses kolmest põhiväärtusest: olla avatud, vastutustundlik ja usaldusväärne ettevõtte, mis vastab kõrgetele eetikastandarditele.

Korruptsiooni suhtes lähtume nulltolerantsi põhimõttest. Kõik ettevõtte töötajad peavad tegutsema eetiliselt, vastutustundlikult ja õigusakte järgides ning kaitsma ettevõtte head nime ja mainet. Ettevõtte juhatuste ja nõukogude liikmed esitavad kord aastas välisaudiitorile majanduslike huvide deklaratsiooni. Töötajad, kes korraldavad hankeid ja/või on eelarve vastutavad täitjad, esitavad kord aastas huvide konflikti deklaratsiooni.

Korruptsiooni vältimiseks ja eetilise käitumise normide kokkuleppimiseks on ettevõttes korruptsiooniohu ennetamise reeglid ning kehtivad hea ärireeetika põhimõtted. Sisevõrgus on igal töötajal võimalus anonüümselt teavitada võimalikest eetika, korruptsiooni jms juhtumitest. Juhtumite menetlemiseks moodustatud komisjonile 2019. aastal teateid eetika- ega korruptsioonijuhtumite kohta ei esitatud (ka 2018. aastal mitte). Esitati paar tähelepanekut töökorralduse kohta.

Osalemine sektori edendamises ja liikmesus

2019. aasta jooksul osales Tallinna Lennujaam aktiivselt Eesti lennundusklastri loomises. Klastri eesmärk on arendada lennundust kui majandusharu ja kasutada selleks väärtusahela-põhist lähenemist. Selleks pakub klaster strateegilist tuge Eesti riigile lennundustööstuse arendamisel, teenuste ja toodete ekspordil ning investoritele ja uutele ettevõtetele Eestisse sisenemisel või siin laienemisel. Klasterisse kuulub 14 ettevõtet ja eesmärk on ettevõtete arvu aasta-aastalt suurendada.

Tallinna Lennujaama veel üks keskne fookus 2019. aastal oli lennukauba mahu kasvatamine. Selle nimel loodi Eesti lennundusklastri tuules eraldi koostöövõrgustik nimega ACCE100, mille kaugem eesmärk on kasvatada lennukauba maht peaaegu kümnekordseks, st 100 000 tonnini aastas.

Tallinna Lennujaam on aktiivselt esindatud nii lennundusklastri kui ka koostöövõrgustikus, et üheskoos tegutseda ning leida võimalusi Euroopas ja mujal maailmas. Lennujaamale annaks

see võimaluse arendada nii lennundus- kui ka mittelennundusvaldkondi, mis on omakorda olulised Tallinna Lennujaama tuleviku jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Alates 2018. aastast on AS Tallinna Lennujaam Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooni (EKJA) tegevliige ning kuulub 2019. aastast EKJA juhatusse. Edendame oma teadmiste ja oskustega Eesti keskkonnategevust ning aitame leida tasakaalu keskkonnahoiu ja ettevõtluse arengu vahel.

AS Tallinna Lennujaam on ühtlasi põhjamaade keskkonna lennunduse töögrupi (Nordic Working Group for Environmental Issues in Aviation, N-ALM) liige. Töögruppi kuuluvad põhjamaade lennuametite esindajad ning selle töös osalemine on vabatahtlik ministeeriumite, keskkonnaagentuuride, lennujaamade käitajate ning lennufirmade esindajatele.

N-ALM püüab luua hästitoimiva lennundussektori jaoks parimad tingimused, tegutsedes selle saavutamiseks vastastikuse teabekanalina ning edendades põhjamaade lennundus- ja keskkonnaasutuste teadlikkust keskkonnaküsimustest. 2019. aasta kevadel võõrustas AS Tallinna Lennujaam N-ALM kohtumist esimest korda Eestis.

Kontserni ettevõtted kuuluvad järgmistesse organisatsioonidesse:

- Euroopa Lennujaamade Nõukogu (Airports Council International (ACI) Europe) komiteed,
- Airport Services Association,
- Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon (International Civil Aviation Organization, ICAO),
- MTÜ Eesti Ehitusinseneride Liit,
- Eesti Kaubandus-Tööstuskoda,
- Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon,
- MTÜ Eesti Konverentsibüroo,
- MTÜ Eesti Kvaliteediühing,
- Eesti Maksumaksjate Liit,
- Eesti Turismifirmade Liit,
- Eesti Tööandjate Keskliit,
- MTÜ Estonian Aviation Cluster,
- koalitsioon kestliku arengu heaks,

- Saaremaa Ettevõtjate Liit,
- SA Saaremaa Turism,
- MTÜ Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum.

Komiteed ja nende koosseisud

Tallinna lennuvälja ohutuskomitee

Tallinna lennuvälja ohutuskomitee koosolekutel osalevad kõikide Tallinna lennuväljal tegutsevate ettevõtete esindajad. Koosolek toimub kord kvartalis. Seal jagame ohutuskogemusi ning infot edasiste muudatuste kohta taristus ja protseduurides ning analüüsime vahejuhtumeid ja parendustegevusi nende vältimiseks tulevikus. Samuti vahetavad lennuväljal tegutsevad ettevõtted omavahel kogemusi.

Tallinna lennujaama kasutajate komitee

2019. aastal toimus kolm (2018. a neli) Tallinna lennujaama kasutajate komitee koosolekut. Neil osalesid AS-i Tallinna Lennujaam, AS-i Tallinn Airport GH ning Tallinnas regulaar- ja tellimislende tegevate lennufirmade esindajad. Arutati lennujaama käitamise ja teenuste hinnastamisega seotud teemasid.

Tallinna lennujaama reisiterminali kasutajate komitee

Reisiterminali kasutajate komitees osalevad reisiterminalis tegutsevad rentnikud ja koostööpartnerid, kellele lennujaama töötajad jagavad infot ning tutvustavad reisijate kliendikogemuse parendamiseks tehtavaid ning reisiterminali ja lennujaama arendamisega seotud projekte. Ka partneritel on võimalus käsitleda nende jaoks olulisi teemasid.

Reisiterminali kasutajate komitee kogunes 2019. aastal kahel korral (2018. a kolmel). Tegime ülevaate lennundusest ja reisijate prognoosidest, vaatasime toitlustuse ja kaubanduse müügitrende ning rääkisime lennujaama kommertstegevustest ja ehitusprojektidest. Tavaks on saanud tutvustada ka lennujaama teeninduskvaliteedi uuringu (ingl *airport service quality, ASQ*) tulemusi. Keskkonnateadlik tarbimine muutub Tallinna lennujaamas üha tähtsamaks ja see pärast käsitlesime ka seda teemat.

Keskkonna juhtrühm

Keskkonna juhtrühma eesmärk on korraldada keskkonnajuhtimine tõhusamalt. Juhtrühma töös osalevad ettevõtte võtmeisikud, kelle ülesanne on

- osaleda keskkonnakava koostamisprotsessis, kinnitada kava ja korraldada selle täitmine;
- teha ettepanekuid keskkonnapoliitika ja dokumentatsiooni koostamiseks ja/või muutmiseks;
- lahendada keskkonnateemasid ja seada prioriteete;
- suurendada üldist keskkonnateadlikkust ja kinnitada õppeprogramme.

Juhtrühma korralised koosolekud toimuvad vähemalt neli korda aastas. Juhtrühm arvestab otsuseid tehes tõenäolisi riske ning nende realiseerumisega kaasnevaid võimalikke mõjusid lennuväljade toimimisele ja õigusaktidest tulenevate nõuete täimisele.

Regionaalsete lennujaamade ohutus- ja kvaliteedigrupid

Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaamas kogunevad vähemalt kord kvartalis ohutus- ja kvaliteedigrupid. Nende eesmärk on teha esmast kontrolli ohutusjuhtimissüsteemi toimivuse üle, saada tagasisidet parendustegevusteks ja edendada ohutust. Koosolekutel käsitletakse jooksvaid lennuvälja käitamise, lennuohutuse ja kvaliteediteemasid, klientide tagasisidet ning lennujaamas auditite käigus avastatud puudusi. Koosolekutele kaasatakse lennuväljade territooriumitel tegutsevad ettevõtted.

Riskijuhtimine

Riskijuhtimine on ettevõtte juhtimisprotsessi lahutamatu osa. Selle eesmärk on toetada ohutus- ja ärieesmärkide saavutamist, tuvastada, hinnata ja analüüsida tegevuste tulemusena tekkivaid riske ning arendada ettevõtte töötajate riskiteadlikku käitumist. Riskide hindamisel, analüüsimisel ja maandamismeetmete tuvastamisel on vajalik valdkonnaülene koostöö.

Riskijuhtimise tegevused:

- ettevõtte strateegiliste riskide hindamine,
- valdkondade riskide hindamine,
- nõuetest tulenev kohustuslik riskide hindamine,
- projektiriskide hindamine.

Ettevõtte strateegilisi riske hindame kord aastas. Tuvastame võimalikud kriitilised ja kõrge olulisusastmega riskid, mis mõjutavad ettevõtte strateegilisi eesmärke. Paljud kriitilised riskid sõltuvad majanduskeskkonnast ja nende teadvustamine aitab meil olla valmis võimalikeks muutusteks. Endiselt on suured riskid surve palgakasvule ja struktuurne tööjõupuudus, mis tõenäoliselt ei leevene ka lähiaastatel.

Valdkondade riske hindame samuti kord aastas. Seejuures keskendume eelkõige valdkonnasiseselt tegevus- ja personaliriskidele ning teenuse osutamise jätkusuutlikkust mõjutavatele riskidele.

Riskide arv

2019. aastal tegime **29** riskianalüüsi ja tuvastasime kokku **531 riski**. Enim riske oli lennuohutuse valdkonnas: **44**. Regionaalsetes lennujaamades tuvastasime kokku **157** riski ja finantsvaldkonnas **25**.

Riskitüübid

Tüübi järgi oli ettevõttes enim **tegevusriske** (296), **tehnilise rikke riske** (67), **personaliriske** (49), **keskkonnariske** (26) ja **finantsriske** (14).

Riskitasemed

Kõige rohkem tuvastati ettevõttes **keskmise tasemega riske** (231). **Kõrge olulisusastmega riske** oli 153, **vähesese tasemega riske** 135 ja **kriitilise tasemega riske** 12.

Äririskid

Lennundusturg on olemuselt otseselt seotud majanduskeskkonnaga. Edu tagab tulemuslik müügitöö, pidev liiniarendus koos lennuettevõtete ootuste ja vajaduste tundmisega ning partnerlussuhete juhtimine. 2019. aasta rekordiline reisijate arv oli järjekordne tõendus soodsa ärikeskkonna kohta.

Majanduskeskkonnast sõltuvad ka Tallinna lennujaama territooriumil tegutsevad partnerid. Rentnike vähesus või lahkumine võib tuua kaasa tulususe ajutise vähenemise. Äririske maandame lisatagatiste, kindlustuse ja lepingute abil.

Tegevusriskid

Kontserni prioriteet on jätkupidevalt osutada lennuväljateenust kõigil meie käitavatatel lennuväljadel. Selle osa on lennuohutusriskide vältimine ja turvalisuse tagamine. Ohutu lennujaama maine nimel teeme pidevat tööd, sest reisijate mahu suurenedes kasvab nii julgestuse kui ka lennuohutuse tagamisega seotud töötajate koormus. Tagada tuleb vastavus lennuväljade sertifikaatide nõuetele, kriitilise tähtsusega süsteemide toimepidevushäireteta töö, vahejuhtumite minimeerimine ja aktsepteeritava lennuohutustaseme hoidmine.

Tegevusriskide maandamiseks oleme loonud protseduure ja jälgime rangelt ohutusnõuete täitmist.

Infoturve ja andmekaitse

2019. aastal pöörasime rohkem tähelepanu infosüsteemide ja andmetöötlusprotsesside riskide hindamisele ning tegime kolme infosüsteemi, digitaalse teenuse ja pilveteenuse riskianalüüsid. Ettevõtte riskijuhtimissüsteemi täiendasime infosüsteemide, pilveteenuste ja andmetöötlusprotsesside riskianalüüside tegemise nõudega, et hinnata ja vähendada küberohte.

Jätkasime küberhügieeni e-koolituste korraldamist – koolituse teise vooru läbis 200 kontserni Tallinna Lennujaam töötajat. Koolituste tulemusel on paranenud töötajate üldine teadlikkus. Ulatuslikke küberintsidente Tallinna lennujaamas 2019. aastal ei esinenud.

Esimest korda korraldasime Tallinna lennujaamas küberturvalisusele pühendatud kuu. Peale muude erinevate tegevuste toimus neli koolitust, nende teemad olid isikuandmete kaitse, mobiilseadmete ja pilveteenuste küberturvalisuse ning küberturvalise väljasttellimise teemadel. Koolitustel osales kokku 70 töötajat.

Küberkaitsealane rahvusvaheline ja riigisisene koostöö on Tallinna Lennujaama jaoks väga tähtis. Aastal 2019 osalesime Euroopa Lennujaamade Nõukogu küberkaitse töörühma kohtumistel ja võõrustasime NATO küberkaitsekeskuse kriitilise informatsiooni infrastruktuuri kaitse kursust. Regulaarselt osaleme Riigi Infosüsteemi Ameti transpordisektori kohtumistel.

Keskkonnariskid

AS-il Tallinna Lennujaam peavad oma igapäevatöoks olema keskkonnaloa, mis vastavad Eesti õigusnõuetele. Keskkonnaloa ja nende alusel seatud tingimused määravad nii ettevõtte võimalused kui ka piirangud arenguks.

Planeeringuid koostades hindame keskkonnamõju enne mis tahes ehitustegevust, et võtta kasutusele meetmeid võimaliku negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks või ärahoidmiseks. Lennujaamu käitades peame tagama, et lennurajal ja õhusõidukitel kasutatavad kemikaalid oleksid keskkonnaohutud ning transpordivahendid tehniliselt korras.

Kemikaalilekke puhul tuleb tagada, et see ei põhjustaks keskkonnareostust. Keskkonnareostuse vältimiseks oleme loonud sisekorrad ning jälgime pidevalt nii pinnase kui ka sademevee keskkonnaseisundit. Peale ettevõttes toimivate protsesside jälgimise kontrollime ka seda, et partnerid tegutseksid meie territooriumil nõuetekohaselt ja keskkonnasäästlikult.

2019. aastal ei toimunud meie üheski lennujaamas sellist kemikaalireostust, mis oleks põhjustanud keskkonnareostuse.

Valmisolek kriisilukordadeks

Et tagada kõigi AS-i Tallinna Lennujaam lennuväljade ohutu ja nõuetekohane käitamine, oleme kirjeldanud ettevõtte tegevused kriisi- ja hädaolukordade korral. Päästeteenistuse valmidus tagab Tallinna lennuväljale aasta ringi VIII päästekategooria. Ka regionaalsetel lennujaamadadel on valmisolek reageerida ning tegutseda mitmesugustes kriisi- ja hädaolukordades.

2019. aastal lennuõnnetusi ega tõsiseid lennuintsidente ei juhtunud.

2019. aastal ostime liikumatu õhusõiduki teisaldamisseadmete komplekti, et tagada liikumatu õhusõiduki ohutu ja kiire eemaldamine lennuvälja manööverdusalalt, minimeerides lennuraja kinniolekuaega ja rahalist kahju. Komplekti soetasime lennuliiklusala arendusprojekti raames, mida kaasrahastas Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond.

2019. aastal korraldasime 14 erineva sündmuse ja ulatusega õppust. Neist suurimad toimusid Tartus ja Kuressaares. Tartu lennujaamas toimus septembris lennupäästeõppus koostöös

Politsei- ja Piirivalveamet, Tartu Kiirabi, Päästeameti ning Lennuliiklusteeninduse AS-iga. Kuressaare lennujaamas korraldasime mais äkkrünnaku tunnustega sündmuse lahendamise õppuse koostöös Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeameti ning Kuressaare Haiglagaga.

Personaliriskid

Inimestega seotud ettevõttevälised riskid on majanduskasvust tingitud väike tööpuudus ja palgakasvu jätkumine. Need mõjutavad töötajate lahkumisvalmidust ja uute, sobivate pädevustega töötajate leidmist.

Meie sisekeskkonda iseloomustavad lennundusvaldkonnast tulenev suur reguleeritus, lennuohutusega seotud riskide maandamise olulisus, pädevusnõuete tõendamise vajadus ning kandidaatide ja töötajate taustakontrolli nõue. Ettevõttesisesed riskid on seotud töö aja (ööpäevaringne töösükkel) ning laadiga (füüsiline töö, ilmastikuolude mõju, töö intensiivsus ja ajasurve teenuste osutamisel), samuti võtmeametikohtade mehitamise ja lahkuvate töötajate asendamise võimekusega.

Töötervishoid ja tööohutus

Kontsernis toimib töötervishoiu ja -ohutuse juhtimissüsteem. AS Tallinn Airport GH läbis 2019. aastal edukalt esmase sertifitseerimise, lähtudes töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi ISO 45001 standardist.

Regulaarselt hindame töökeskkonna ja -ohutusega seotud riske, mille käigus vaatame üle ja uuendame töökeskkonna riskianalüüsi. Hindame regulaarselt tööohutusjuhendite piisavust ja ajakohasust ning korraldame tööohutusega seotud koolitusi. Töötervishoiu ja -ohutuse aspekte kontrollime ka juhtimissüsteemi auditite käigus.

2019. aastal jätkasime esmaabi andjate väljaõpet ja täiendõpet. Alustasime koostöös Terviseametiga kemikaaliohutuse koolitusi, mille esmajärjekorras läbisid Tallinna lennujaama hoolde- ja päästeteenistuse töötajad. 2020. aastal korraldame koolitusi ka regionaalsetes lennujaamades.

AS-is Tallinna Lennujaam oli kergeid tööõnnetusi kolm (2018. a üks), raskeid tööõnnetusi üks (2018. a mitte ühtegi).

AS-is Tallinn Airport GH oli 19 kerget tööõnnetust (2018. a 12). 17 korral jäid kannatada saanud töötajad töövõimetuslehele. Peamiselt oli tööõnnetus tingitud piiratud ruumist või kitsastest tingimustest tööülesannete sooritamisel (nt õhusõiduki lastiruum, õhusõiduki tehnilised teeninduskohad).

Töökeskkonnanõukogud

AS-is Tallinna Lennujaam ja AS-is Tallinn Airport GH on moodustatud töökeskkonnanõukogu. Mõlema nõukogu eesmärk on analüüsida ettevõtte tööohutuse taset ning jälgida, et kõik töötavate tervishoiu ja -ohutuse nõuded oleksid täidetud, samuti teha ettevõtete juhatustele valdkonna arendamise ja parendamise kohta ettepanekuid. Töökeskkonnanõukogude kohtumistel analüüsitakse juhtunud tööõnnetusi, riskianalüüsi tulemusi ja selle tegevuskava täitmist ning töökeskkonna teemasid.

AS-is Tallinna Lennujaam on kümme töökeskkonnavolinikku, neist Tallinna lennujaamas kuus ja igas regionaalses lennujaamas üks. Nad esindavad kõiki allüksusi ja neid on valinud töötajad.

AS-is Tallinn Airport GH reorganiseeriti 2019. aastal ettevõtte töökeskkonnanõukogu, kuhu nüüdsest kuulub kümme AS-i Tallinn Airport GH esindajat, üks alltöövõtja esindaja ja üks AS-i Tallinna Lennujaam esindaja. Ettevõttes on töötajad valinud viis töökeskkonnavolinikku ja tööandja on määranud viis töökeskkonnaspetsialisti.

Ostuprotsesside riskide juhtimine

Kuna Tallinna Lennujaamal puudub klassikalises mõttes tarneahel, korraldame hankeid, mille korra ja protseduuri reeglid oleme kehtestatud hangete korraldamise korraga. Hankija peab järgima riigihangete korraldamise head tava, kasutama raha otstarbekalt ja säästlikult ning saavutama riigihanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral pakumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte. Riigihanke korraldamisel on tagatud läbipaistvus ja kontrollitavus.

Pakkumatelt nõuame ühe kvalifitseerimistingimusena kvaliteedisüsteemi olemasolu. Võimaluse korral rakendame ostetavatele asjadele keskkonnasäästlikkuse nõudeid (nt jäätörje- ja puhastusvahendid).

2019. aastal korraldasime 197 hankemenetlust (2018. a 191), sealhulgas riigihangete registri vahendusel 38 (2018. a 38). Neist oli rahvusvahelise piirmäära ületanud hankemenetlusi 13 (2018. a 11), lihthankemenetlusi 21 (2018. a 26) ja kolm väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust (2018. a üks). Üldarvust kaheksal korral lõpetati hankemenetlus lepinguta (2018. a 3 korral). Elektroonilises riigihangete registris korraldatud hangetest oli e-menetlusi 38 (2018. a samuti 38).

Järgnevate aastate võtmeküsimuseks on tarneahela vastutustundlikkuse hindamine ning hangete läbiviimiseks sellekohaste hindamiskriteeriumite väljatöötamine.

Kontserni 2019. aasta majandustulemused

Kui Tallinna lennujaam kasvab, on märksa lihtsam viia ette plaane ja investeerida tulevikku. Tipptasemel majandamine ja tugev finantsseis on meile väga oluline, kuna ainult nii suudame rakendada lähiaja investeeringute plaani.

Kontserni tähtsaimad müügi- ja finantsnäitajad

Tuhandetes eurodes	2019	2018	Muutus %
Äritulud kokku	60 386	53 868	12
Müügitulu	47 120	43 801	8
sh lennundustulu	17 497	16 152	8
sh mittelelennundustulu	29 623	27 649	7
Muud äritulud	13 266	10 067	32
sh varade sihtfinantseerimine	3 763	3 946	-5
sh lennundusjulgestuse ja päästekulude sihtfinantseerimine	6 995	4 135	69
sh regionaalsete lennujaamade sihtfinantseerimine	2 200	1 615	36
sh muud äritulud	308	371	-17
Ärikasum enne kulumit (EBITDA)*	17 927	15 067	19
Puhaskasum	9 718	7 482	30
Rahavood põhitegevusest	17 262	15 450	12
Investeeringud	10 189	22 695	-55

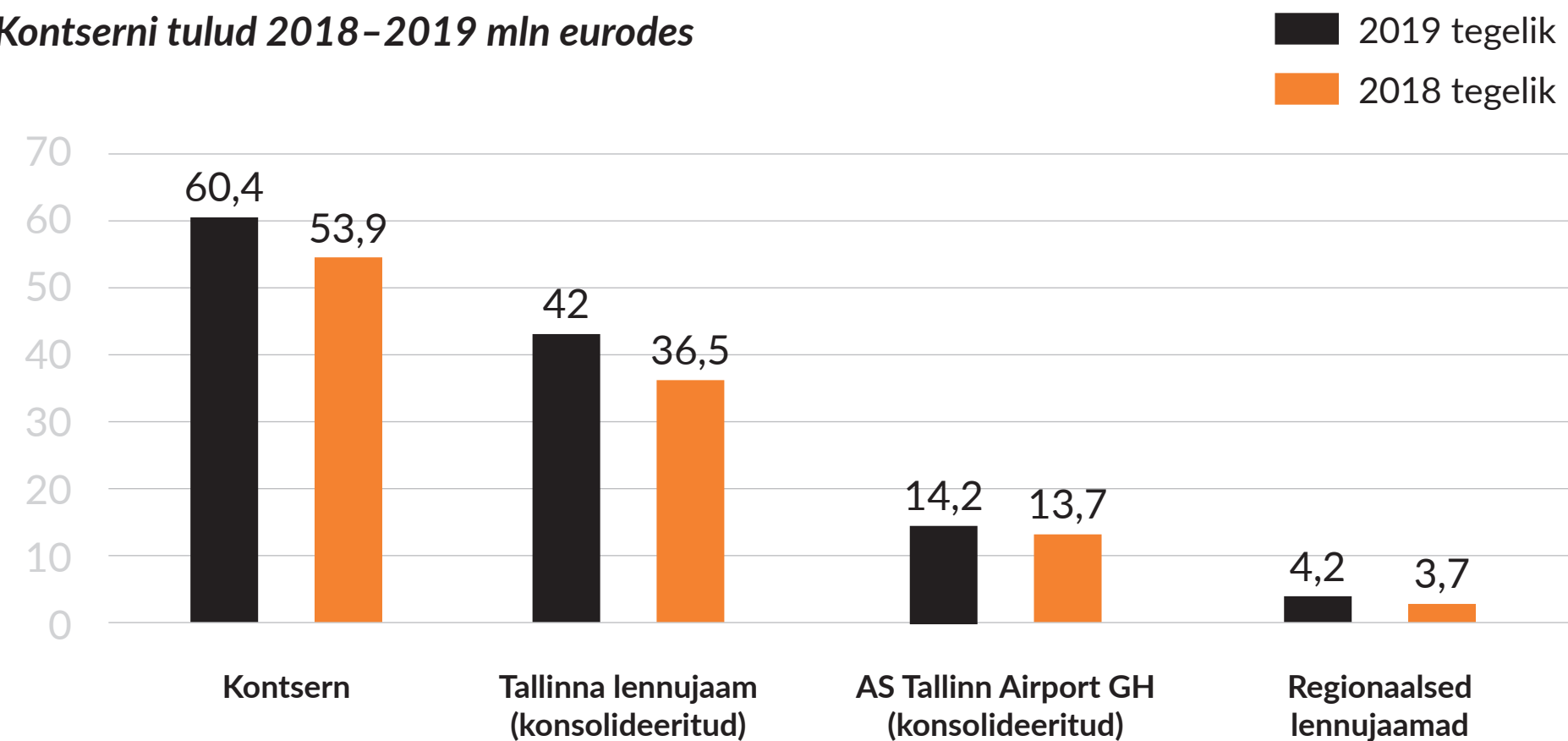
Tuhandetes eurodes	2019	2018	Muutus %
Bilansimaht	226 149	189 736	19
Varad aasta lõpus sihtfinantseerimise kohustusega*	149 010	128 834	16
Omakapital aasta lõpus	95 457	85 739	11
Võlakohustused aasta lõpus	45 619	33 762	35
Omakapital/varad aasta lõpus*	64%	67%	
Võlakohustused/ärikasum enne kulumit	2,54	2,24	
Ärikulud kokku	50 467	46 216	9
sh kaubad, materjalid, teenused	15 734	14 035	12
sh mitmesugused tegevuskulud	1 902	1 580	20
sh tööjõukulud	20 949	19 031	10
sh muud ärikulud	111	209	-47
sh põhivara kulum	11 771	11 361	4

* Ei sisalda põhivarade sihtfinantseeringut.

Tulu

Kontserni äritulud kasvasid 2019. aastal võrreldes eelmise aastaga 6,5 mln eurot (12%). Tuludest moodustas 78% müügitulud ja 22% muud äritulud (2018. a vastavalt 81% ja 19%).

Kontserni tulud 2018–2019 mln eurodes

2019. aasta kontserni müügitulu oli 47,1 mln eurot, mis on eelmisest aastast 8% võrra rohkem (2018. a 43,8 mln eurot). Käibest moodustasid 37% lennundustulud ja 63% mittelennundustulud (2018. a vastavalt 37% ja 63%).

Kontserni lennundustulud olid 17,5 mln eurot (2018. a 16,2 mln eurot), mis on 1,3 mln euro (8%) võrra rohkem kui eelmisel aastal. Tallinna lennujaama reisijate arv oli 9% võrra suurem ja lennuoperatsioonide arv 1% võrra väiksem kui 2018. aastal. See viitab asjaolule, et õhusõidukid olid suuremad ja parema täituvusega. Keskmine lennundustulu lahkuva reisija kohta oli 1% võrra väiksem kui 2018. aastal: (2019. a 10,34 eurot ja 2018. a 10,39 eurot). 2016. aasta algusest hakkas kehtima viieaastane liinitoetusprogramm.

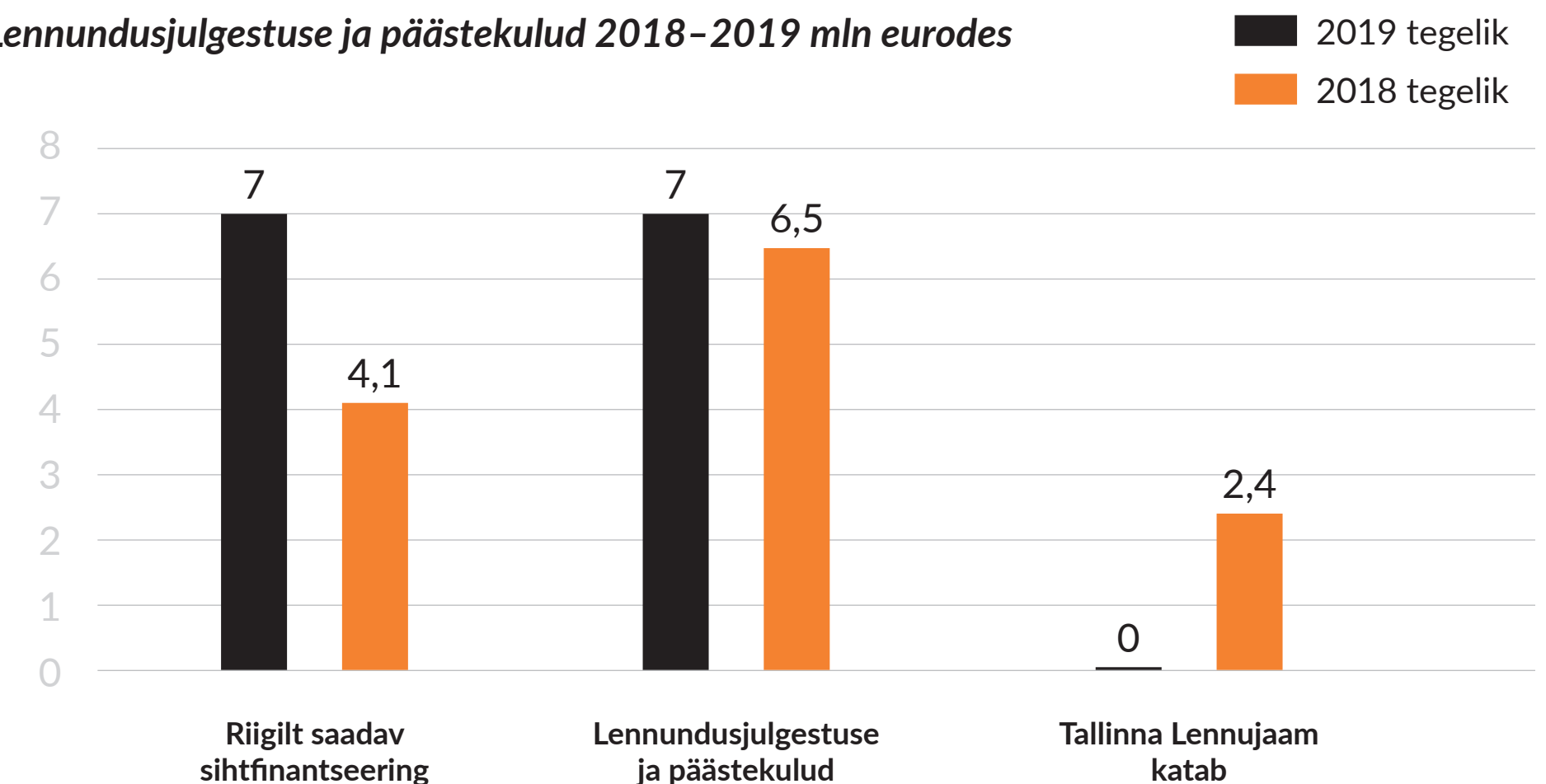
Regionaalsete lennujaamade reisijate arv oli 9% võrra suurem kui 2018. aastal (2019. a 67 077 ja 2018. a 61 507). Lennundustulud regionaalsetes lennujaamades kahanesid võrreldes 2018. aastaga 0,03 mln euro võrra, st 9% (2019. a 0,315 mln eurot ja 2018. a 0,345 mln eurot).

Kontserni mittelennundustulud olid 2019. aastal 29,6 mln eurot (2018. a 27,6 mln eurot), mis on 7% võrra eelmisest aastast rohkem. AS-i Tallinn Airport GH konsolideerimata mittelennundustulud kasvasid 3% võrra (2019. a 14,3 mln eurot ja 2018. a 13,8 mln eurot) ning AS-i Tallinna Lennujaam konsolideerimata mittelennundustulud kasvasid 11% võrra.

Mittelennundustuludest kasvasid parkimistulud 22%, reklaamitulud 46%, kaubanduse kontsessiooni tulud 12% ja toitlustuse kontsessiooni tulud 8% võrreldes eelmise aastaga. Tulude kasv oli eelkõige seotud reisijate arvu kasvuga.

Muud äritulud olid 2019. aastal 13,3 mln eurot (2018. a 10,1 mln eurot), st 32% võrra eelmisest aastast suuremad. Riigilt saadav sihtfinantseering lennundusjulgustuse ja päästekulude katmiseks kasvas 2,9 mln euro võrra (2019. a 7 mln eurot ja 2018. a 4,1 mln eurot).

Lennundusjulgustuse ja päästekulud 2018–2019 mln eurodes

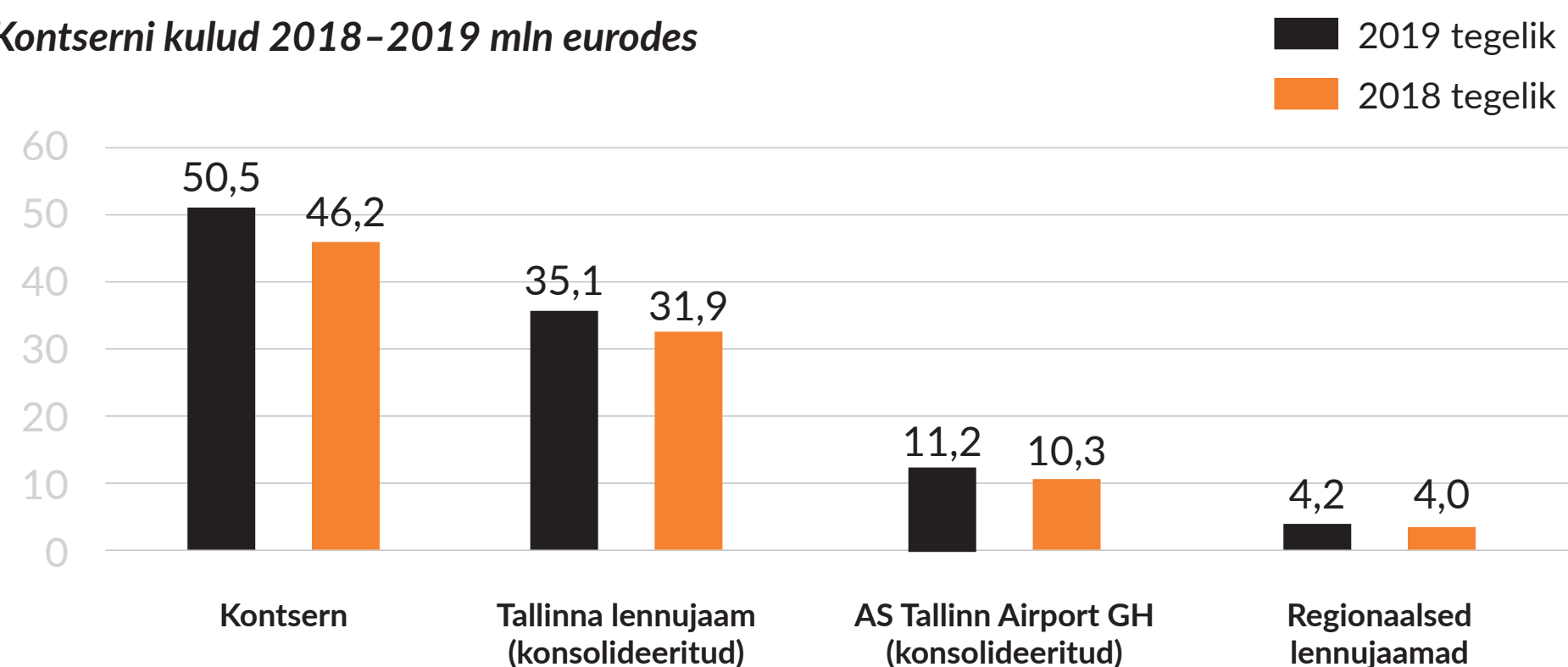
Riigi sihtfinantseering regionaalsete lennujaamade tegevuskuludeks kasvas 0,6 mln euro võrra (2019. a 2,2 mln eurot ja 2018. a 1,6 mln eurot). Varade sihtfinantseerimise tulud olid 2019. aastal 0,1 mln euro võrra väiksemad (2019. a 3,8 mln eurot ja 2018. a 3,9 mln eurot).

Kulu

Kontserni kulud kokku olid 50,5 mln eurot (2018. a 46,2 mln eurot), mis tähendab 4,3 mln euro suurust kasvu (9%). Tööjõukulud suurenesid 1,8 mln euro võrra, st 10% (2019. a 20,9 mln eurot ja 2018. a 19,1 mln eurot).

Põhivara kulum oli 2019. aastal 11,8 mln eurot (2018. a 11,4 mln eurot), suurenedes aastaga 0,4 mln eurot (4%). Kulugrupi „Kaubad, materjalid ja teenused“ kulud kasvasid võrreldes 2018. aastaga 1,7 mln euro võrra (2019. a 15,7 mln eurot ja 2018. a 14,0 mln eurot). Sealhulgas olid sisseostetud lennundusjulgustuse teenuse kulud 4 mln eurot (2018. a 3,6 mln eurot), kasvades 0,4 mln eurot (12%). Muud ärikulud kokku olid 0,1 mln eurot (2018. a 0,2 mln eurot).

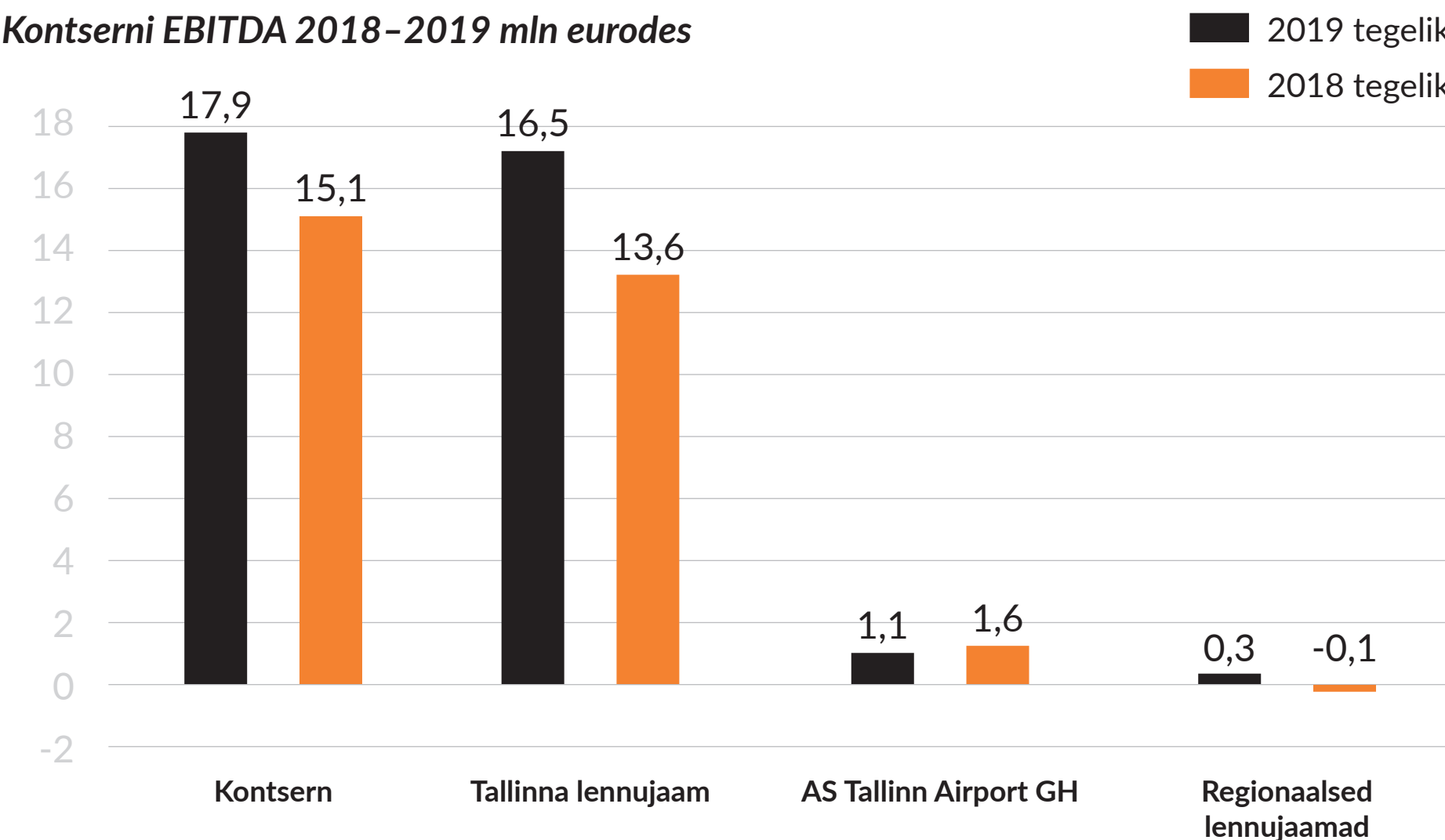
Kontserni kulud 2018–2019 mln eurodes

Tulem

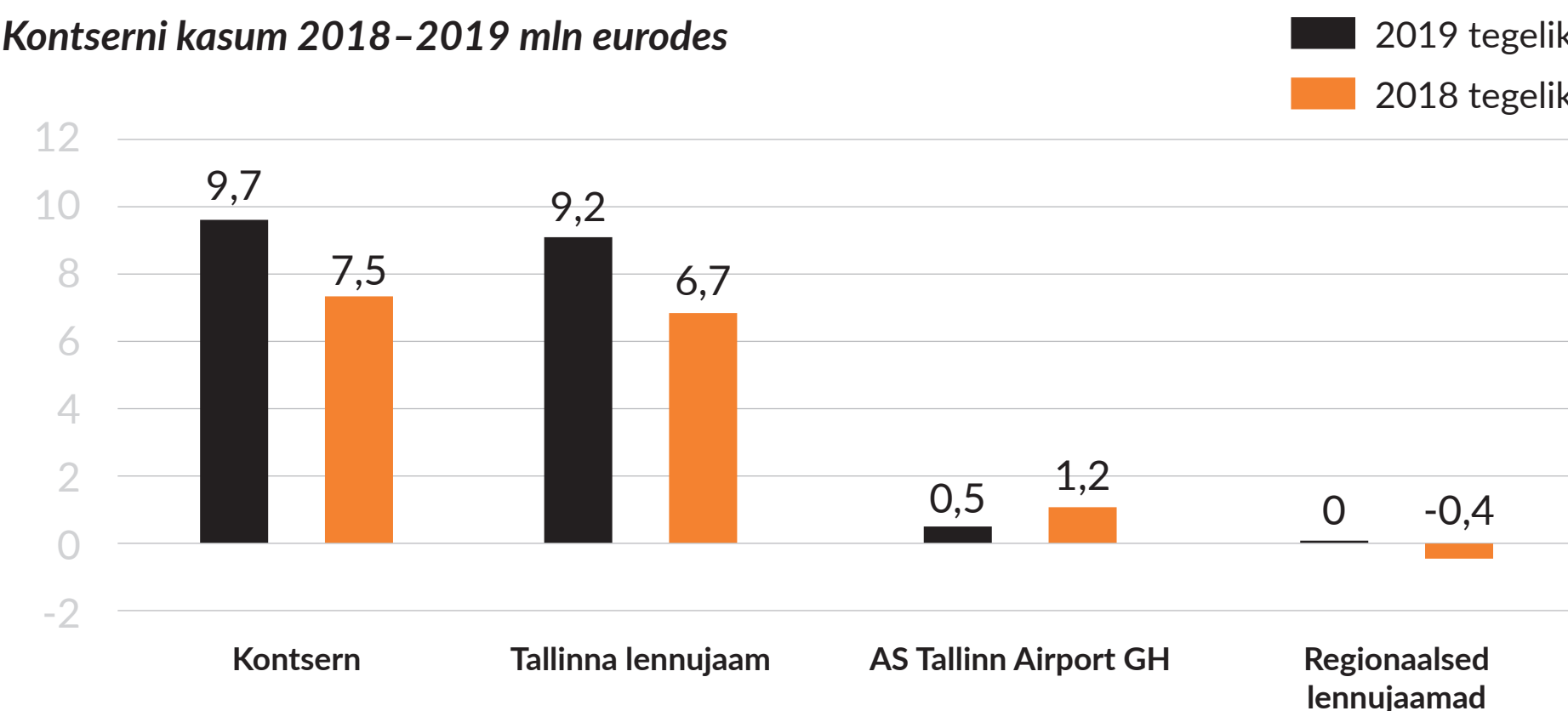
Ärikasum enne põhivara kulumit ja finantstulemit (EBITDA) oli 17,9 mln eurot, mis on 2,8 mln euro võrra (+19%) eelmisest aastast rohkem. Ärikasum (EBIT) oli 2019. aastal 9,9 mln eurot (2018. a 7,6 mln eurot), kasvades seega 2,3 mln euro võrra (30%). Äritulud kasvasid 6,5 mln euro ja ärikulud 4,3 mln euro võrra.

Kontserni EBITDA 2018–2019 mln eurodes

Finantstulud ja -kulud kokku olid 2019. aastal 0,2 mln eurot (2018. a 0,2 mln eurot). Kontserni kasum aastal 2019 oli eelmisest aastast 2,2 mln euro (30%) võrra suurem.

Kontserni kasum 2018–2019 mln eurodes

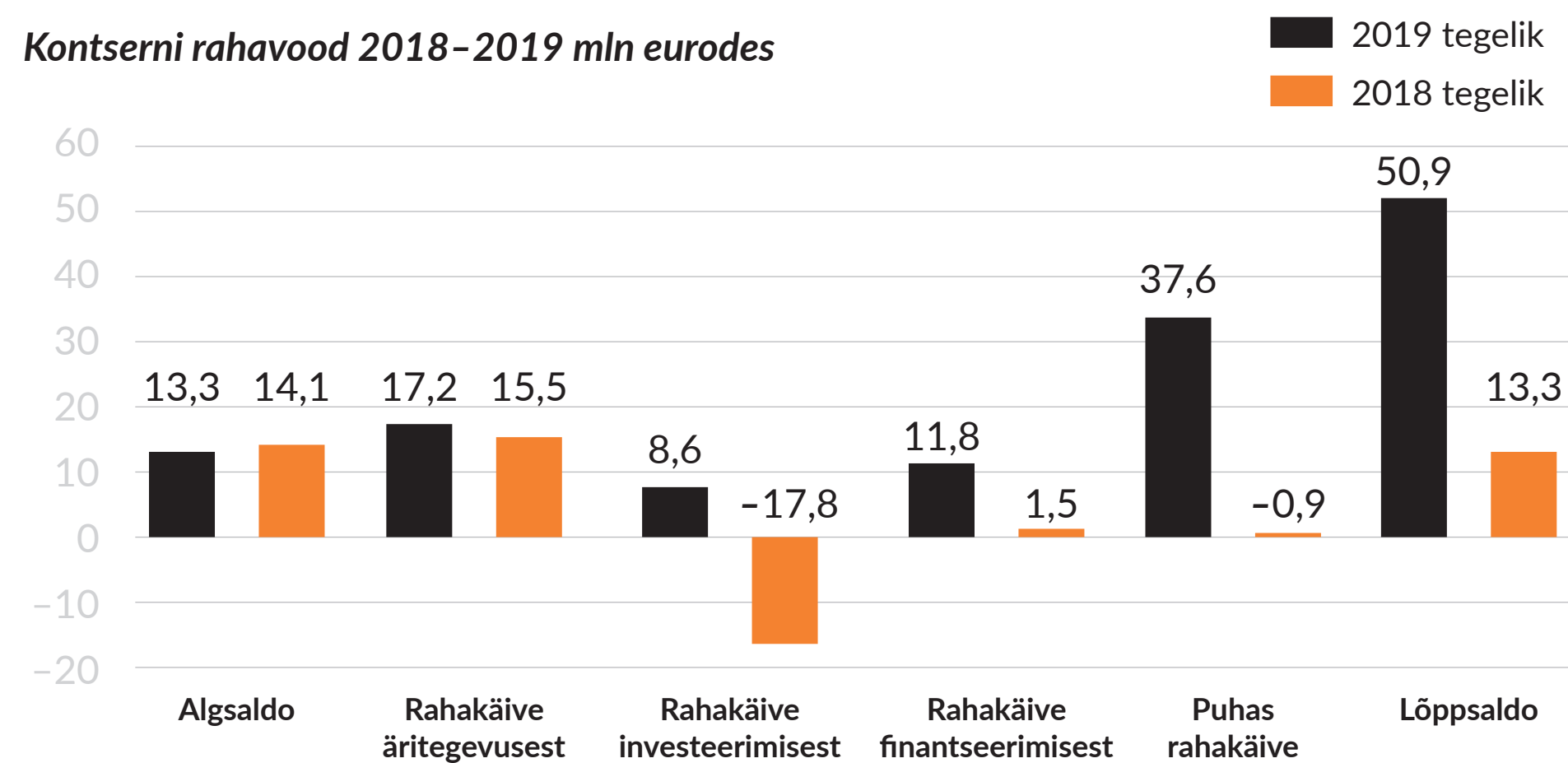
Bilanss

Bilansimaht kokku oli 2019. aasta lõpuks 226,1 mln eurot (2018. a 189,7 mln eurot). Seega on bilansimaht kasvanud 36,4 mln eurot (19%). Varadest on kasvanud raha ja ekvivalendid 37,6 mln euro võrra ning põhivara on vähenenud 1,5 mln euro võrra. Passivas on kohustused suurenenud 26,7 mln euro võrra (26%) ja omakapital kasvanud 9,7 mln eurot (11%). Omakapital suurenes 2019. aasta puhaskasumi võrra. Omakapitali ja kohustuste osakaal passivas on muutunud nii, et kohustuste osakaal on suurenenud 58%-ni (2018. a 55%) ja omakapitali osa vähenenud 42%-ni (2018. a 45%).

Rahavood

Kontserni rahajääk oli 2019. aasta alguse seisuga 13,3 mln eurot. Rahavoog äritegevusest oli 2019. aastal 17,2 mln eurot, rahavoog investeerimisest 8,6 mln eurot ja rahavoog finantseerimisest 11,8 mln eurot. Kontserni rahajääk 2019. aasta lõpu seisuga oli 50,9 mln eurot, seega suurenes rahajääk 37,6 mln euro võrra.

Kontserni rahavood 2018–2019 mln eurodes

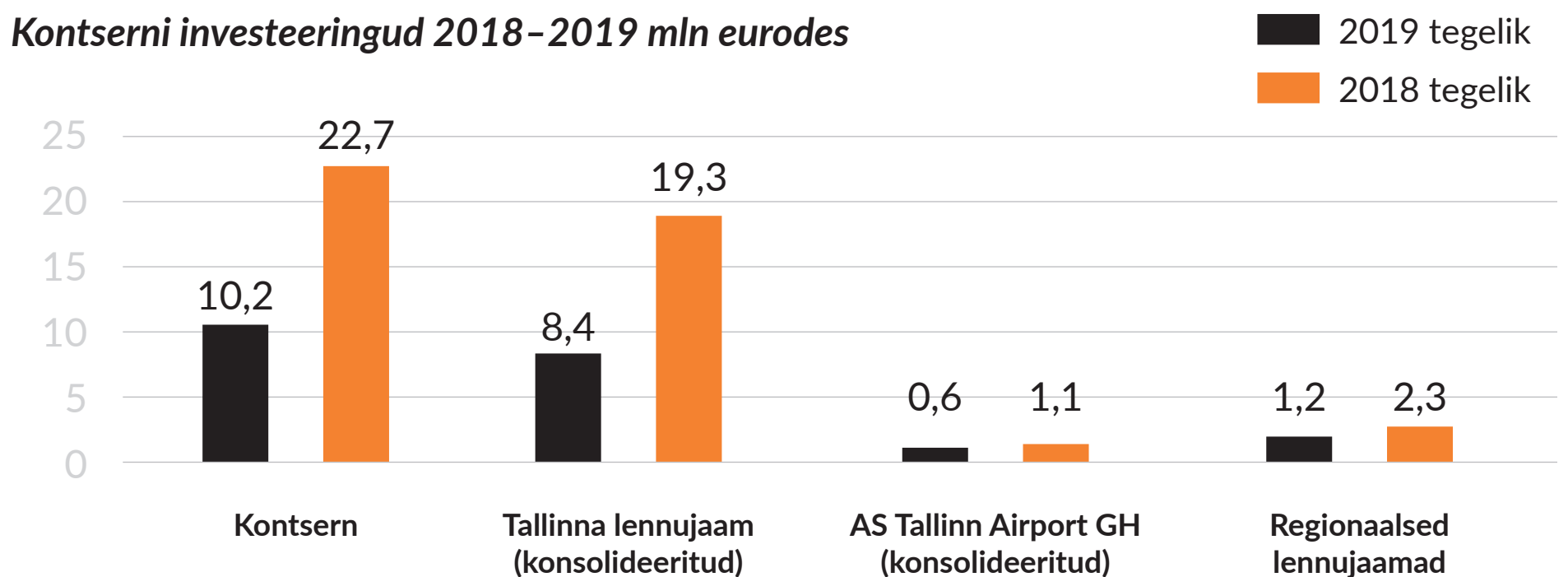
Kontsern tasus laene 2,1 mln euro ulatuses. 2019. aastal võttis Tallinna Lennujaam Põhjalaama Investeeringuspangalt (NIB) välja 14 mln eurot laenu. Sama aasta lõpu seisuga oli

laenujääk 45,6 mln eurot, sealhulgas Pohjola laen 2,7 mln eurot, NIB laen 22,9 mln eurot ja Euroopa Investeeringuspanga (EIB) laen 20 mln eurot. NIB laenu esimene tagasimakse tehti 2019. aasta detsembris summas 1,1 mln eurot.

Investeeringud

Kontsern investeeris 2019. aastal 10,2 mln eurot, sellest Tallinna lennujaam 8,4 mln eurot, regionaalsed lennujaamad 1,2 mln eurot ja Tallinn Airport GH 0,6 mln eurot.

Kontserni investeeringud 2018–2019 mln eurodes

2016. aastal alanud Tallinna lennujaama lennuliiklusalala arendusprojekti investeerisime aastatel 2016–2018 34,2 mln eurot. Projekt jätkus 2019. aastal ettevalmistustöödega projekti teiseks etapiks ja tehnika hangetega. Investeeringuid tegime 5,1 mln euro ulatuses. Ühtekuuluvusfondi sihtfinantseering projektile oli 2019. aastal 2,7 mln eurot (2016–2018. a 18,1 mln eurot).

Suurimad investeeringud 2019. aastal:

- Pärnu lennujaama rekonstrueerimise ettevalmistamine, investeering 0,76 mln eurot;
- Tallinna lennujaama reisiterminali reisijasildade liftid, tuubus ja eskalaator, investeering 0,4 mln eurot;
- Tallinna lennujaama kahe perroonibussi ost, investeering 0,4 mln eurot;
- Tallinna lennujaama koordineerimiskeskuse ruumide ehitus ja sisustamine, investeering 0,3 mln eurot.

Ettevõtte tegevus

2019. aastal jätkus lennunduses nii Eesti kui ka Euroopa tasandil varasematest aastatest küll mõnevõrra rahulikum, kuid kindel kasvutsükkel.

Reisiteenuste tarbimist toetavad järjekindlalt suurenevad sissetulekud ja soodsad piletihinnad, mida soodustab lennufirmade vahel kasvanud konkurents.

Lennuliiklus

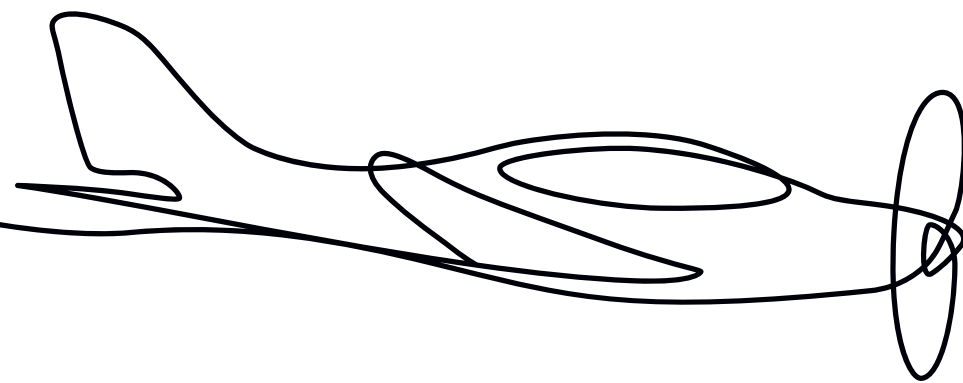
Tallinna lennujaam

Tallinna lennujaama läbis 260 000 reisijat rohkem kui aasta varem ja reisijate koguarv kasvas 8,7%. Koguarvust oli tšarterreisijaid 11% (2018. a 12%) ja regulaarlendude reisijaid 88% (sama 2018. a).

Suurim muutus lennuvõrgustikus oli tingitud Nordica äristrateegia muutusest, mille tõttu loobus lennufirma Tallinnast otselendude käitamisest, keskendudes allhanketeenustele. Säilitati ainult Stockholmi, Varssavi ja Brüsseli otseliini, kuid alates talvehooajast käitas neid Nordica strateegiline äripartner LOT.

Olenemata kärbetest mitme lennufirma (sh Nordica, British Airways, easyJet) lennuplaanides muutus regulaarlendude võrgustikku lisandunud istekohtade arv vähe (aastakasv keskmiselt 2%), püsis nõudlus sellest olenemata suur. Selle toel kasvas vastav reisijate arv 9%. Regulaarlendude keskmine täituvus jõudis 75%-ni (2018. a 70%).

Suurima osa (62%) kaubavedude kogumahust moodustas kullervedude kaup (2018. a 77%). Lennuposti maht oli 27% ja regulaarlendudel veetud kauba maht 10% kaubavedude kogumahust.

Lennuoperatsioonid, reisijate arv ning kaup ja post Tallinna lennujaamas 2015–2019

Lennuoperatsioonid	2019	2018	2017	2016	2015
sh reisilendudel	38 808	39 892	36 856	32 230	32 058
sh kaubalendudel	1 538	1 597	1 662	1 810	1 803
sh mitteäriarvulistel lendudel	7 521	7 079	6 807	6 898	7 652
Kokku	47 867	48 568	45 325	40 938	41 513
Reisijad					
sh siselendudel	31 768	28 709	25 255	18 079	20 271
sh välislendudel	3 236 142	2 645 716	2 345 240	2 203 536	2 146 549
sh ümberistujaid	13 334	50 392	43 945	25 678	55 960
Kokku	3 267 910	3 007 644	2 648 361	2 221 615	2 166 820
Kaup ja post tonnides					
sh post	2 932	2 535	2 096	1 886	1 762
sh lennukaup	7 984	8 984	9 249	12 054	14 394
Kokku	10 916	11 518	11 345	13 940	16 156

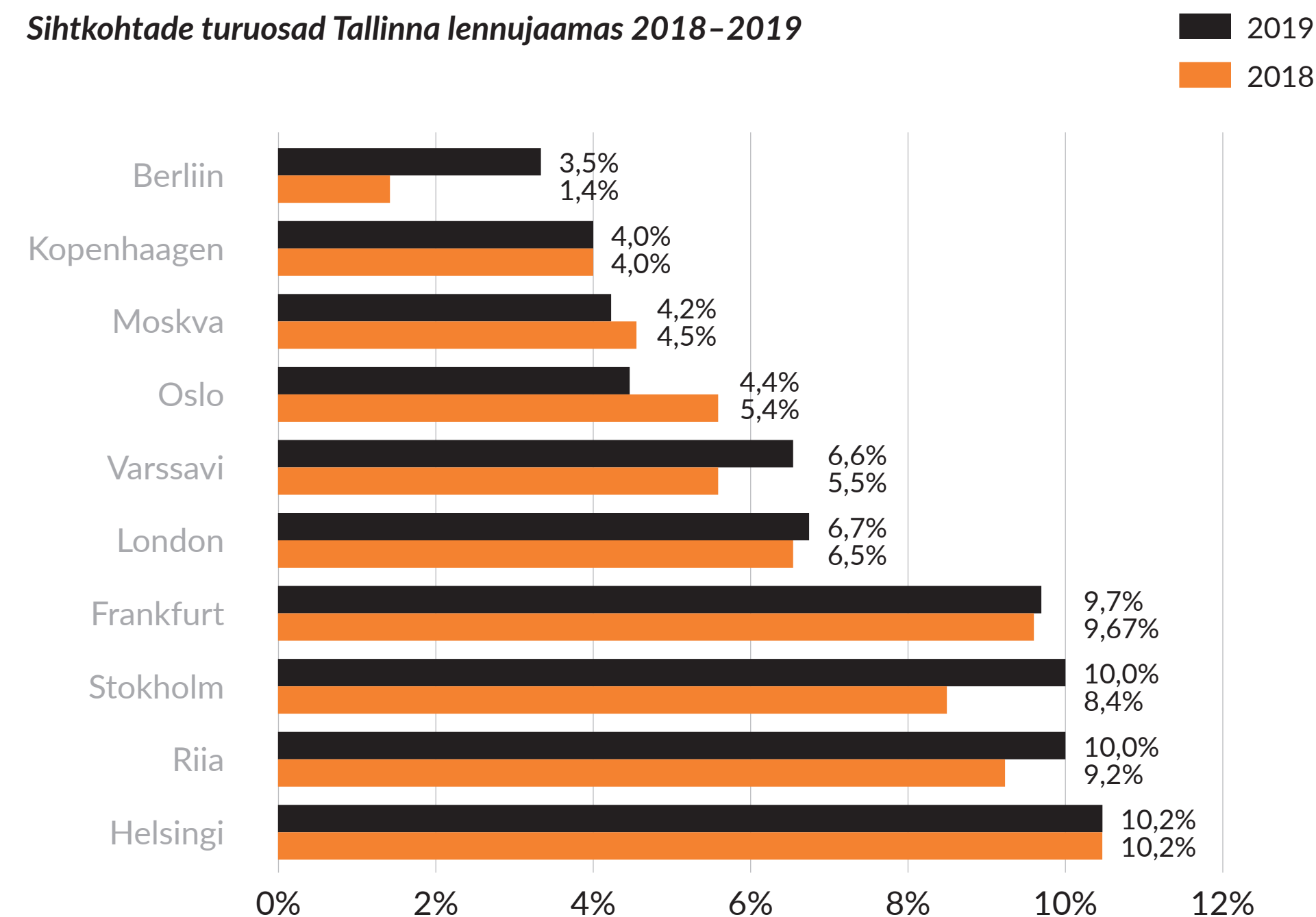
Kokku tegi 2019. aastal Tallinna lennujaamas regulaarlende 16 lennufirmat. Turuosalt suurimaks vedajaks tõusis airBaltic, kes teenindas 21% kõikidest reisijatest. 2019. aasta maikuu lisandus vedajate hulka Valgevene lennufirma Belavia.

Lennufirmade turuosad Tallinna lennujaamas 2019

	2019	2018
muud	5,4%	5,4%
easyJet	3%	2,8%
Turkish	3,4%	0,8%
Wizz Air	3,6%	3,9%
Aeroflot	3,7%	3,3%
Norwegian	4%	6,5%
SAS	6,3%	9,2%
SmartLynx	7,6%	8,8%
Lufthansa	8,7%	
Finnair	9,1%	9%
Ryanair	10,2%	9%
LOT / Nordica	14%	23,8%
airBaltic	21%	14,8%

Sihtkohtade turuosad Tallinna lennujaamas 2018-2019

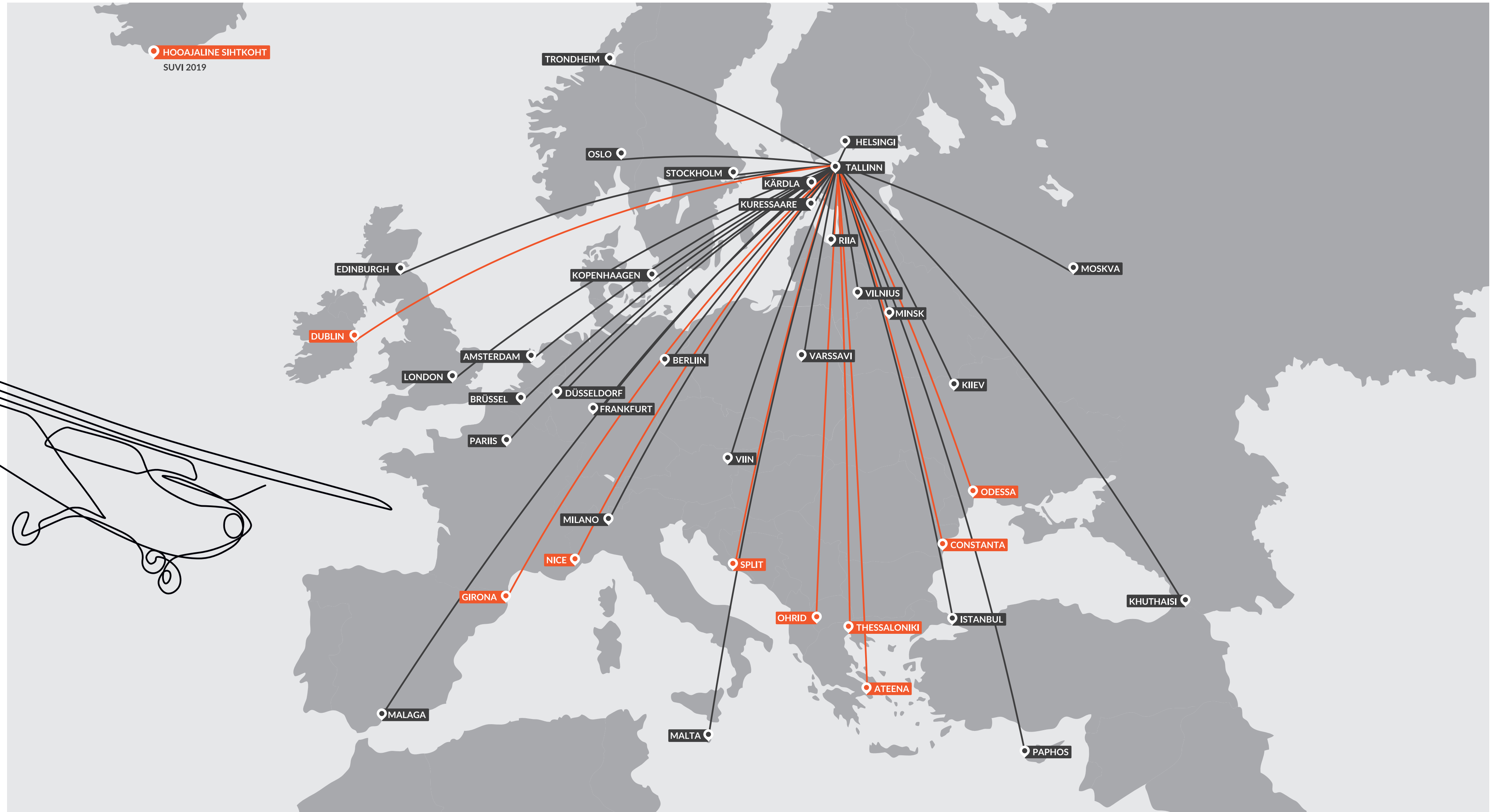

Kokku tehti regulaarlende 36 sihtkohta (2018. a 41), sh aasta ringi 28 sihtkohta (2018. a 27). Regulaarliinide esikolmikusse tõusis Stockholm, mida peale Scandinavian Airlinesi ja Nordica asusid teenindama ka airBaltic ja Norwegian. Lisaks oli tšarterlendudel võimalik valida rohkem kui 40 puhkusesihtkoha vahel, millest menukaimad olid suvehooajal Türgi, Kreeka ja Bulgaaria, talvel aga peamiselt Egiptuse ja Kanaari saarte kuurordid.

Suurima arenguhüppe tegi Wizz Air, kes lisas lende Kiievi liinile ja alustas lende Khuthaisi lennujaama Gruusias, mitmekordistades aastaga oma reisijate arvu. Peale Belavia uute lendude Minskisse avas airBaltic 2019. aastal uue liini Malagasse ja hooajalised lennud Salzburgi. Lufthansa taasalustas lende Münchenisse.

Tallinna lennujaama liinivõrgustiku kaart seisuga suvi 2019

Regionaalsed lennujaamad

AS-i Tallinna Lennujaam ülesanne on tagada Kärdla, Kuressaare, Tartu ja Pärnu lennujaama ning Kihnu ja Ruhnu lennuvälja ohutu käitamine, mis võimaldab seal jätkata avaliku liiniveo ja vajaduse korral teiste lendude teenindamist. Käitame regionaalseid lennujaamu Eesti eri piirkondade majanduskeskkonna arengu toetamiseks riigilt saadud sihtotstarbelise toetuse ulatuses ning lisaks ettevõtte omavahendite toel.

Lennuoperatsioonide ja reisijate arv regionaalsetes lennujaamades 2015–2019

Lennuoperatsioonid	2019	2018	2017	2016	2015
Tartu	5 520	4 788	5 074	4 727	5 052
Kuressaare	2 696	2 813	2 222	1 883	2 148
Kärdla	1 582	1 354	1 528	1 233	1 460
Ruhnu	524	470	487	518	470
Pärnu	590	626	1 066	1 017	1 326
Kihnu	32	48	74	198	400
Reisijad					
Tartu	28 322	26 092	30 292	29 594	21 117
Kuressaare	24 614	23 166	19 231	13 289	14 458
Kärdla	11 684	9 943	9 170	7 547	8 029
Ruhnu	1 446	1 345	1 329	1 415	1 239
Pärnu	1 009	920	856	1 196	2 067
Kihnu	2	41	0	319	1 188

Regionaalsete lennujaamade kohta on lisainfot peatükkides

„Komiteed ja nende koosseisud“,
 „Riskijuhtimine“,
 „Lennuohutus“,
 „Aeronavigatsiooniteenuste osutamine“,
 „Lindude ja loomadega seotud vahejuhtumid“,
 „Ülevaade keskkonnast“ ning
 „Taristu arendus“.

Tartu lennujaam

Tartu lennujaam on Eesti regionaalsetest lennujaamadest ainus, kus lennufirma kasutab rahvusvahelist regulaarliini.

Lennuväljal võõrustati 9.–11. aprillini 2019 elektroonilise sõjapidamise rahvusvahelist kaitsetööstusnäitust „2019 EW Live“ (ingl *Electronic Warfare equipment exhibition and live demonstration*). Sellel oli üle 260 osaleja 26 riigist ja toimus 240 esitlust.

Jätkati traditsioonilist koostööd lennupäevade korraldamisel juunis.

Kärdla lennujaam

Tallinna-Kärdla regulaarliini teenindasime suuremate tõrgeteta ning lennuvälja- ja aeronavigatsiooniteenus oli tagatud kõigile lendudele. Lennuoperatsioonide arv kasvas suuresti tänu sellele, et tänu satelliitnavigatsioonisüsteemi (ingl *Global Navigation Satellite System, GNSS*) instrumentaallähenedamisprotseduuride rakendamisele 2019. aasta alguses vähenes halbade ilmastikutingimuste tõttu ära jäänud lendude arv (2019. a 22 ja 2018. a 42 lendu). GNSS võimaldab õhusõidukil maanduda vähemhäirituna udu, madalate pilvede ja muude vertikaalset nähtavust segavate ilmastikuolude korral.

Pärnu lennujaam

Pärnu lennuväljal toimusid Ruhnu-Kuressaare liini regulaarlennud 1. oktoobrist 30. aprillini. Suvekuudel kasutasid lennuvälja peamiselt eralendurid. Lennujaamast tingituna lennud ei hiline-
nenud ega ära ei jäänud, küll aga mõjutas lendude toimumist muutlik ilm. Pärnu lennujaama
läbinud 1009 reisijast 854 sõitis Ruhnu regulaarlendudel.

Algatatud kohtuvaidluse tõttu ei õnnestunud alustada lennuvälja liiklusala rekonstrueerimise
ettevalmistusi. Rekonstrueerimise käigus tehti siiski esimesed lennuväljatehnika hanked.

Kihnu lennuväli

Kihnu Vallavalitsus on kavandanud Kihnu saarele planeeritud esmaabilendude teenindami-
seks helikopteri maandumisplatsi, mis läbis edukalt ehitushanke. Ehitustööde esimene etapp
teostati 2019. aasta lõpus ja ehitus plaanitakse lõpetada 2020. aasta kevadel.

Kuressaare lennujaam

13.–21. juunini toimus taas rahvusvahelise Eesti Langevarjuklubi langevarjulaager Parasummer,
mille osalejad kasutasid Kuressaare lennujaama. Osalejaid oli 160, tehti 177 hüppelendu.

Ruhnu lennuväli

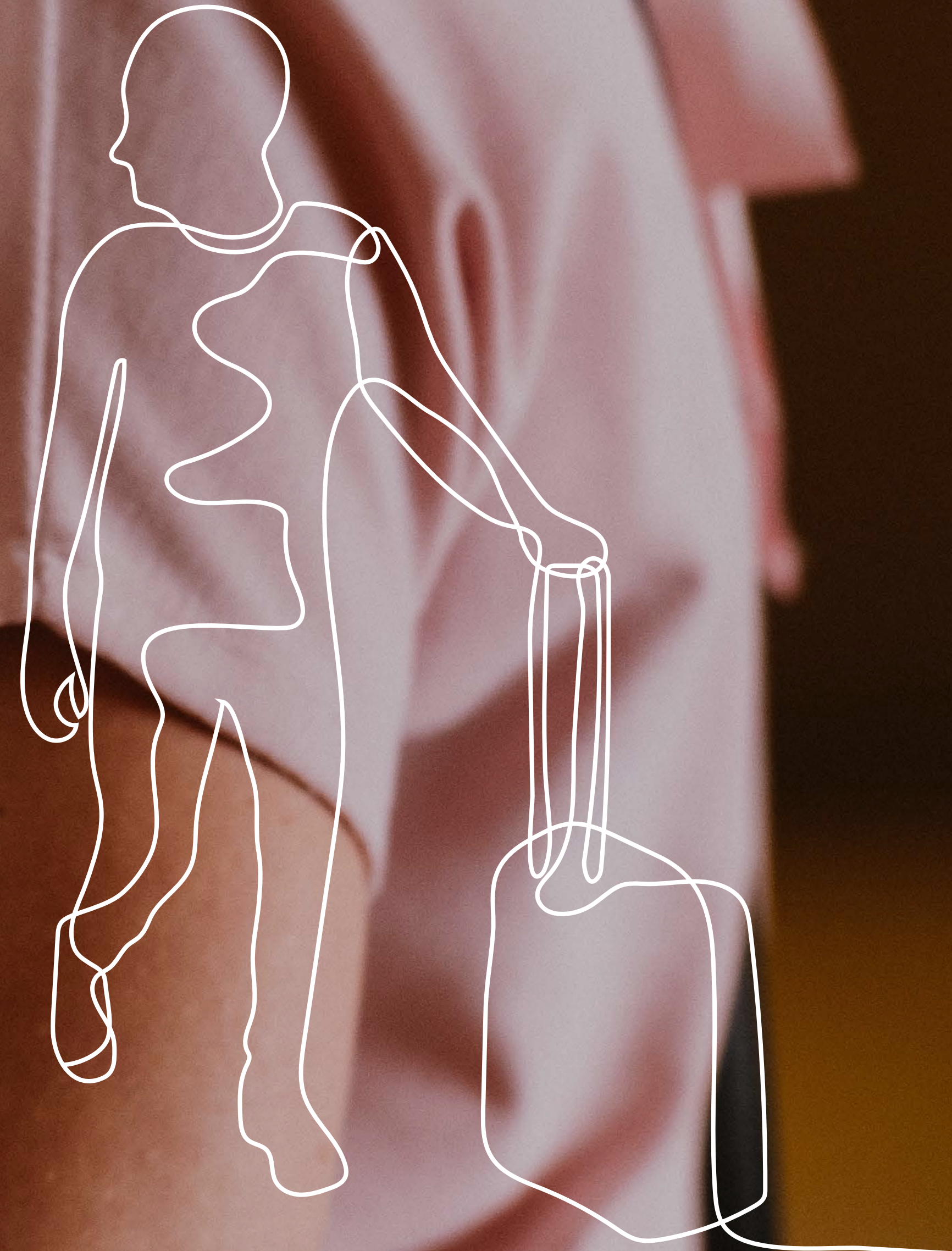
Pärnu-Ruhnu-Kuressaare liini asus käitama uus ettevõtte Diamond Sky OÜ.

Reisijakogemus

Meile on tähtis, et reisijakogemus oleks positiivne ning me lähtume oma valikutes reisija ootustest, väärtustades Eesti omapära ja Euroopa ühtsust.

Meie suurim soov on, et reisijad tunneksid end meie lennujaamas hästi, et nende teekond oleks võimalikult meeldiv ja kõik vajalik oleks neile käe-jala juures.

Klientide tagasiside Tallinna lennujaamas

2019. aastal registreerisime 378 kliendipöördumist, mis on samas suurusjärgus 2018. aastaga (389 pöördumist). Pöördumised tähendasid nii kiitust kui ka parandusettepanekuid. Enamus tagasisidest on seotud lennujaama tööprotsesside ja nõuetega, mis vajavad sageli lisaselgitusi. Samuti on pöördumistes olulisel kohal reisijate mugavust suurendavad ettepanekud.

Tallinna lennujaama klienditagasiside jaotus 2019. aastal:

- maapealne teenindus ja lennufirmad (30%) — sel aastal muutis mitu lennufirmat pagasi-reegleid. Esitati ka päringuid seoses reisidokumentidega;
- julgestuskontroll (27%) — tagasiside arv vähenes võrreldes aastatagusega 9% eelkõige tänu meie partnerettevõtte G4S Eesti silmapaistvale tegevusele teenindusvaldkonnas töötajate arendamisel;
- taristu (21%) — tagasiside oli enamasti seotud ettepanekutega, kuidas muuta meie kodune reisiterminal veelgi kodusemaks ja hubasemaks.

2019. aastal paigaldasime lennujaama piirikontrolli ja peamistesse toitlustusasutustesse reaalse tagasiside mõõtmise seadmed, kus on võimalik anda kliendikogemusele hinnang ühe nupuvajutusega. Toitlustusasutustes oli rahulolu teenindusega positiivne 96% ulatuses ja toiduvalikuga 84% ulatuses. Piirikontrollis oli aasta üldine rahulolu positiivne 84% ulatuses. Kuna piirikontrolli rahulolu tase on eelkõige seotud ootejärjekordade pikkusega, paigaldame 2020. aastal koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga piirikontrolli automaatkontrolliseadmed. Need peaksid järjekordi märkimisväärselt lühendama.

2020. aastal kaardistame detailselt reisijatekonna kõik olulised etapid, nende valukohad ja meie peamised reisijaprofiilid, et pakkuda kliendikesksemaid lahendusi ning anda meie külalistele veel enam põhjust tulla varakult lennujaama.

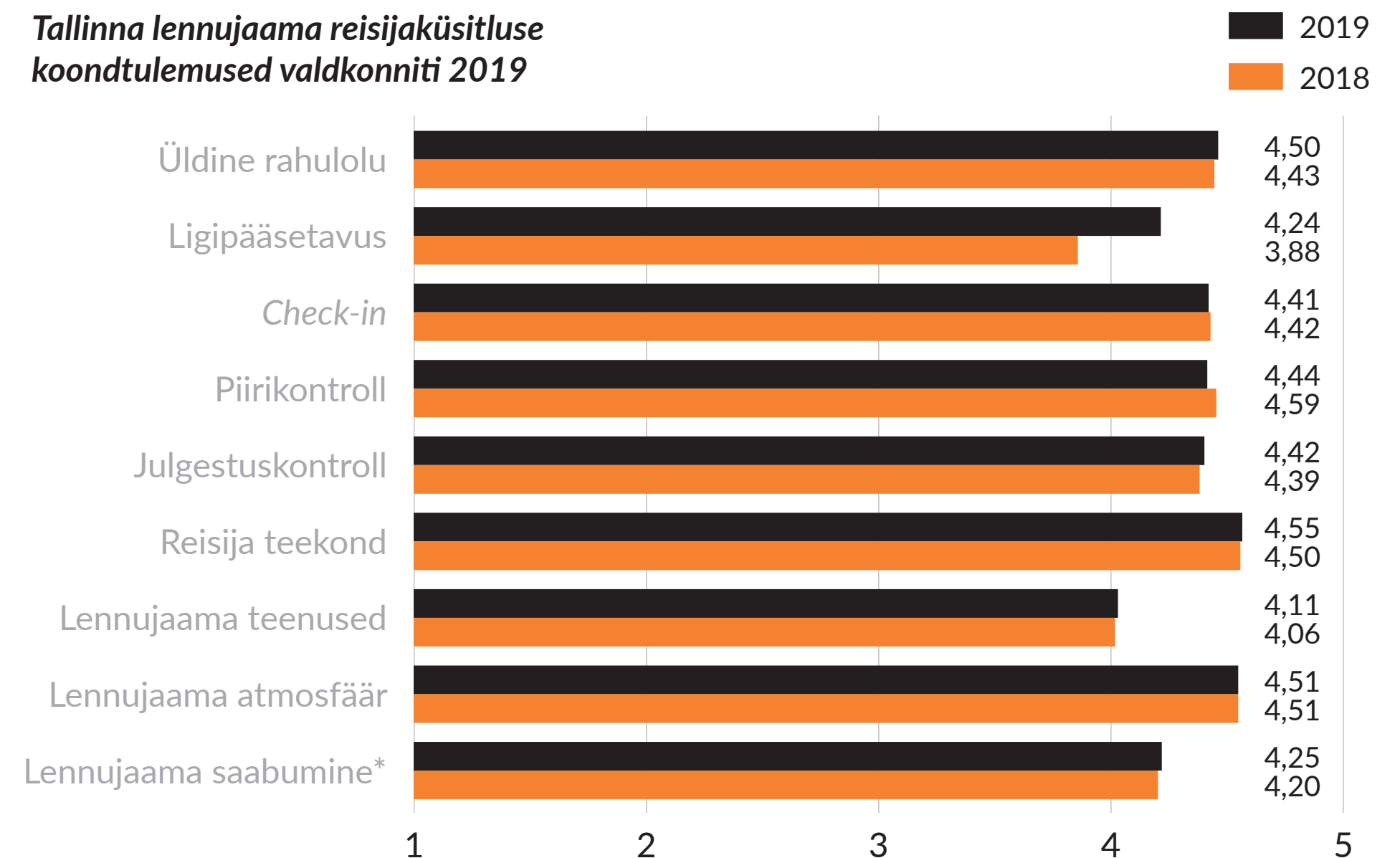
Reisijaküsitlus Tallinna lennujaamas

Kolmandat aastat järjest osaleb Tallinna lennujaam Rahvusvahelise Lennujaamade Nõukogu (Airport Council International, ACI) reisijaküsitluses (ingl *airport service quality*, ASQ) koos rohkem kui 360 maailma lennujaamaga (sh 110 Euroopa lennujaamaga). Uuring võimaldab meil analüüsida enda tugevaid külgi ja arenguvõimalusi ning võrrelda end teiste lennujaamadega. Kokku küsitleme aasta vältel veidi rohkem kui 1400 lahkuvat reisijat.

2019. aasta üldise rahulolu koondtulemus hindega 4,5 punkti (viiepunktskaalal) paigutab meid Euroopas absoluutsete parimate sekka. Reisijarahulolu paranes võrreldes 2018. aastaga 0,07 punkti. Peamine positiivne muudatus tulenes sellest, et lõpetasime parkimismaja ehituse ja reisijad võtsid selle uue kvaliteediga teenuse soojalt vastu. Püsivalt suur on rahulolu reisiterminali õhkkonna ja üldise kontseptsiooniga.

Reisijate arvu kasvust hoolimata oleme suutnud rahulolu kõrget taset hoida nii lennule registreerimisel kui ka julgestuskontrollis.

Tallinna lennujaama reisijaküsitluse koondtulemused valdkonniti 2019

* Lahkuvatel reisijatel paluti meenutada oma viimast saabumise kogemust.

Ostukeskkond Tallinna lennujaamas

Reisiterminali kauplused ja toitlustusvõimalused on reisijakogemuse oluline osa. Lennujaama söögikohtade hulgast leiab igaüks endale meeldiva paiga, kus enne lendu aega veeta ja midagi maitsvat nautida.

Märtsis avasime reisijatele toidutänava, mis pakub mitmekülgset valikut igale maitsele ja täidab ka suurima gurmaani ootused. Saab nautida Mehhiko ja Itaalia köögi maitseelamusi, ent ka tervislikku toitu, mida saab lennule kaasa võtta.

Teeninduses oli põhitähelepanu all iseteeninduskassade süsteemi väljatöötamine ja kassade avamine, et reisijad saaksid tasuda ostude eest kiiresti ja mugavalt. Aasta lõpus korraldasime konkursi veel ühe toitlustuskoha avamiseks, seal hakkab tegutsema söögikoht KFC.

2019. aasta lõpu seisuga oli Tallinna lennujaama reisiterminalis kümme kauplust ja üheksa söögikohta.

Kaubanduse keskmise ostukorvi väärtus tõusis aastaga 7,9 euronit (2018. a 7,5 eurot). Toitlustuse ostukorvi väärtus seevastu pisut vähenes seoses toidutänava ehitusega, ostukorvi keskmine suurus oli 2,94 eurot (2018. a 3,51 eurot).

Äriklasi lounge

Tallinna lennujaama äriklasi lounge pakub mugavat ja privaatset keskkonda, kus reisijad saavad lennueelset ooteaega veeta tööd tehes, reisiplane pidades või lihtsalt lõõgastudes.

Lounge'i külastas 2019. aastal 70 248 reisijat (2018. a 64 172 reisijat). Võrreldes 2018. aastaga kasvas külastajate arv 10% (2018. a 15%).

2019. aastal sõlmisime viis uut müügilepingut, meie partnerite hulgas on nii reisibürood kui ka lennuvedajad. Lisaks sõlmisime koostöölepingu „Loyalty Services” SIA-ga, kes esindab PINS-i programmi.

VIP-teenus

Pakume Tallinna lennujaamas VIP-teenuse valmispakette nii äri- kui ka erareisijatele, kes väärtustavad privaatsust ja isiklikku teenindust. Püüame alati lahendada ka kõige keerulisemana tunduvad erisoovid ning muuta lennujaama protseduuride läbimine võimalikult sujuvaks ja stressivabaks.

2019. aastal osutasime VIP- ja Express-teenust 1196 korral (2018. a 1267) 5658 reisijale (2018. a 6826).

Teenindasime 16 riiklikku visiiti ja nelja riigivisiiti. Peale riiklike külaliste ja püsiklientide kasutasid VIP-teenust näiteks jalgpallurid ja filmistaarid.

Kliendid on meie VIP-kompleksi nõupidamiste ruumid taas avastanud: 2019. aastal rentisime ruume 101 korral (2018. a 88 korral).

Erivajadustega reisijate teenindamine

2019. aastal oli Tallinna lennujaamas 7236 (2018. a 6179) erivajadustega reisijate abivajaja tellimust, võrreldes 2018. aastaga on see arv kasvanud 17% (2018. a 19%). 12–24 tundi oli ette teatatud 80% tellimustest, 2–12 tundi 3% tellimustest ja 0–2 tundi 17% tellimustest.

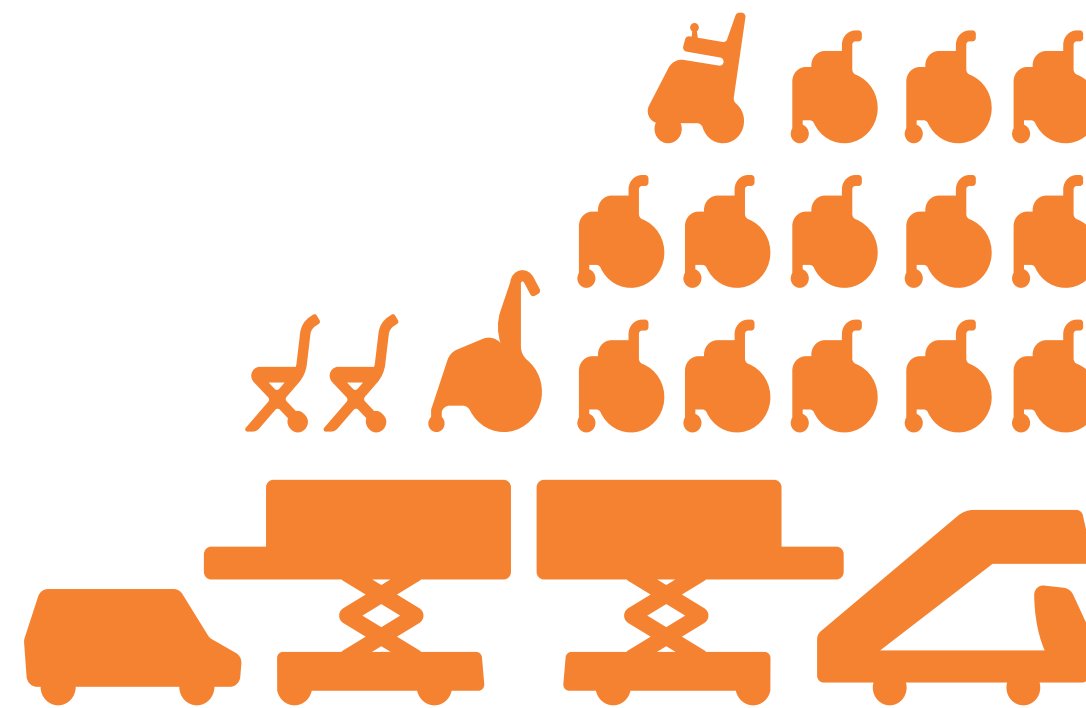
Levinuim abivajaja tüüp on reisija, kes ei suuda iseseisvalt pikki vahemaid läbida (WCHR), nende reisijate osakaal oli 45% kogumahust. Järgnesid 20%-ga abivajajad, kes ei kõnni peale pikkade vahemaade ka treppidel (WCHS), ning 20%-ga reisijad, kes on liikumatud ja vajavad õhusõidukisse sisenedes ja sealt väljudes tõstmist (WCHC). Ülejäänud 5% sisse mahuvad muu erivajadusega reisijad.

Tallinna lennujaamas läbis 2019. aastal erivajadustega reisijate teenindaja esmakoolituse 29 töötajat, lisaks läbis 60 töötajat täiendkoolituse e-õppe vormis.

Öisel ajal kl 20–08 on Tallinna lennujaama reisiterminalis kolm teenindajat ja päevasel ajal kl 08–20 viis kuni kaheksa teenindajat. Lisaks on alati kohal terminalijuhi abi, kellel on samuti erivajadustega reisijate teenindaja pädevus.

Tallinna lennujaamas on olemas:

- 13 ratastooli
- elektriline ratastool
- kaks kandetooli
- XXL-ratastool
- mobiilne reisijate trapp tõstukiga
- kaks Ambulifti sõidukit
- invabuss

Uued nüüdisaegsed seadmed muudavad erivajadustega reisijatele pakutava teenuse mugavamaks, privaatsemaks ja ohutumaks.

Erivajadustega reisijate tagasiside 2019. aastal oli hea. Siiski tuli Tallinna lennujaamas ette üks vahejuhtum reisijaga, kelle ratastool polnud sõidukis nõuetekohaselt kinnitatud. Reisija vigastada ei saanud.

Regionaalsetes lennujaamades oli kokku 55 erivajadustega reisija tellimust: Kärdlas 4, Tartus 39, Kuressaares 12 ja Pärnus 0.

Regionaalsetes lennujaamades on vastava koolituse läbinud kõik töötajad, kes teenindavad erivajadustega reisijaid, ning seal on teenindajad kohal lennujaama lahtiolekuaegadel.

Sidusrühmad

Lennujaamade tegevus mõjutab paljusid sidusrühmi alustades töötajatest ja kogukonnaliikmetest, lennufirmadest ja äripartneritest ning lõpetades reisijate, maksumaksjate, omanike ja laiema ühiskonnaga. Lisaks võime oma tegevusega mõjutada kõiki lähemal ja kaugemal elavaid inimesi.

Majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaotsuste tegemiseks määratlesime Tallinna Lennujaamaga otseselt või kaudselt seotud sidusrühmad ning nende ootused ettevõttele, mida peame silmas ettevõtte strateegiliste eesmärkide seadmisel ja üle vaatamisel.

Otsuseid tehes arvestame sisemisi ja väliseid tegureid, millel on mõju ettevõttele ning millest võivad tuleneda erinevad võimalused ja riskid. Kui peame sidusrühmadega avatud dialoogi ja arvestame ettevõtte tegevusstrateegias erinevaid huve, saame luua ja hoida oma tegevuse suhtes usaldust.

Ettevõtte sidusrühmad ja nende ootused

Sotsiaalsed ootused:

- aus ja läbipaistev juhtimine
- sidusrühmade kaasamine
- tegevuse vastavus õigus- jm nõuetele ning ühiskonna ootustele
- kliendi rahulolu teenustega
- ohutus ja turvalisus

Sidusrühmad:

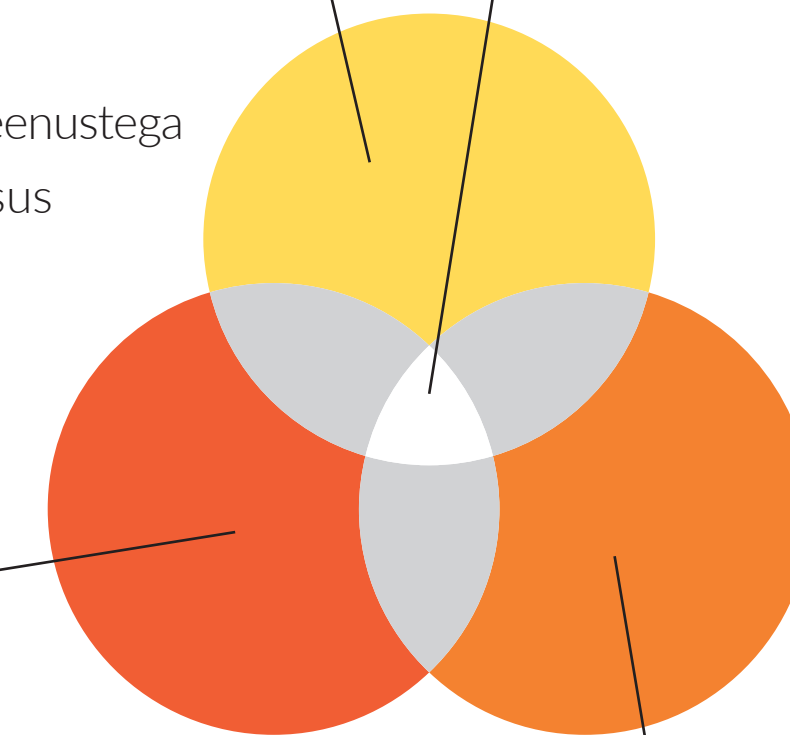
- kontserni töötajad
- omanik
- partnerid: reisijad, lennufirmad, koostööpartnerid, avalik sektor
- rahvusvahelised partnerid: Airports Council International, International Civil Aviation Organization, European Aviation Safety Agency, Euroopa Liidu institutsioonid

Keskkonna ootused:

- suunatus keskkonna-investeeringute poole
- keskkonnategevuste optimeerimine
- riskide hindamine
- inimeste keskkonnateadlikkuse suurendamine
- tegevuse energiasäästlikkus

Majanduslikud ootused:

- aus konkurents
- tõhus majandustegevus
- paindlik tegevuskeskkond
- teenuste ohutus ja turvalisus
- majanduslik panus
- teenuste ja taristu arendamine
- kaubaveo areng

Lennujaama kogukond

Lennujaama kogukonda kuuluvad meie lennujaamade territooriumitel tegutseva ligikaudu 100 ettevõtte peaaegu 2800 töötajat, aga ka ümberkaudseid lennundusega seotud ettevõtted.

Meie kogukond on meile tähtis ja me tegutseme selle nimel, et kõik lennujaamaga seotud ettevõtete töötajad tunneksid end osana sellest. Korraldame ühtsustunde suurendamiseks kogukonnale mõeldud sündmusi ja ühendame inimesi sotsiaalmeediakanalite vahendusel.

Mõju majandusele

Tallinna lennujaam mõjutab tugevalt nii Tallinna kui ka kogu Eesti majandust. Oleme oma majandusmõju uurinud, tuginedes sisendi-väljundi raamistikule.

Praeguseks on tehtud uuring kolme perioodi alusel: 2012. aastal, tuginedes 2005. aasta sisendi-väljundi raamistikule, 2018. aastal, tuginedes 2010. aasta raamistikule, ja 2019. aastal, tuginedes 2015. aasta raamistikule.

2019. aasta uuringu tulemustest saime kinnitust, et iga 100 000 reisijat, kelle Tallinna lennujaam reisile saadab või vastu võtab, lisab lennujaama teeninduspiirkonda keskmiselt 76 uut töökohta (2013. a 113 töökohta). See suurendab palgatulu ja riigi sisemajanduse mahtu.

Õhustranspordi sektori hinnanguline kogumõju Eesti sisemajanduse kogutoodangule oli 2019. aastal 1,6% (2018. a 2,6%), st 400 mln eurot (2018. a 600 mln eurot). Seega loodi 3 mln lennureisija kohta kokku 2280 töökohta (2018. a 3390 töökohta). Selle hinnangu aluseks on 2018. ja 2019. aastal Annika Lentso tehtud uuringute „Tallinna lennujaama reisijate mõju Eesti majandusele“ meetoodika.

Majandusmõju uuringute eri aastate mudelid vaadeldes võime öelda, et Tallinna lennujaama ja sellega seotud tegevusalade majandusmõju on vahemikus 1,6%–2,6%, mis on kooskõlas ka varasemate (sh teiste riikide andmetel) uurimuste tulemustega.

Lennuväljade käitamine

Kõigi tegevusvaldkondade eesmärkide saavutamisel on esmatähtis tagada ohutus, kõigi ettevõtte lennuväljade regulaarne ja katkematu lennutegevus ning klientide teenindamine igal ajal ja iga ilmaga, järgides rahvusvahelisi lennuohutusnõudeid ja standardeid.

**AS-i Tallinna Lennujaam
sertifikaadid**

ISO 9001:2015

ISO 14001:2015

Aeronavigatsiooni-
teenuse osutaja
sertifikaat

Kõigil lennuväljadel
lennuvälja sertifikaadid

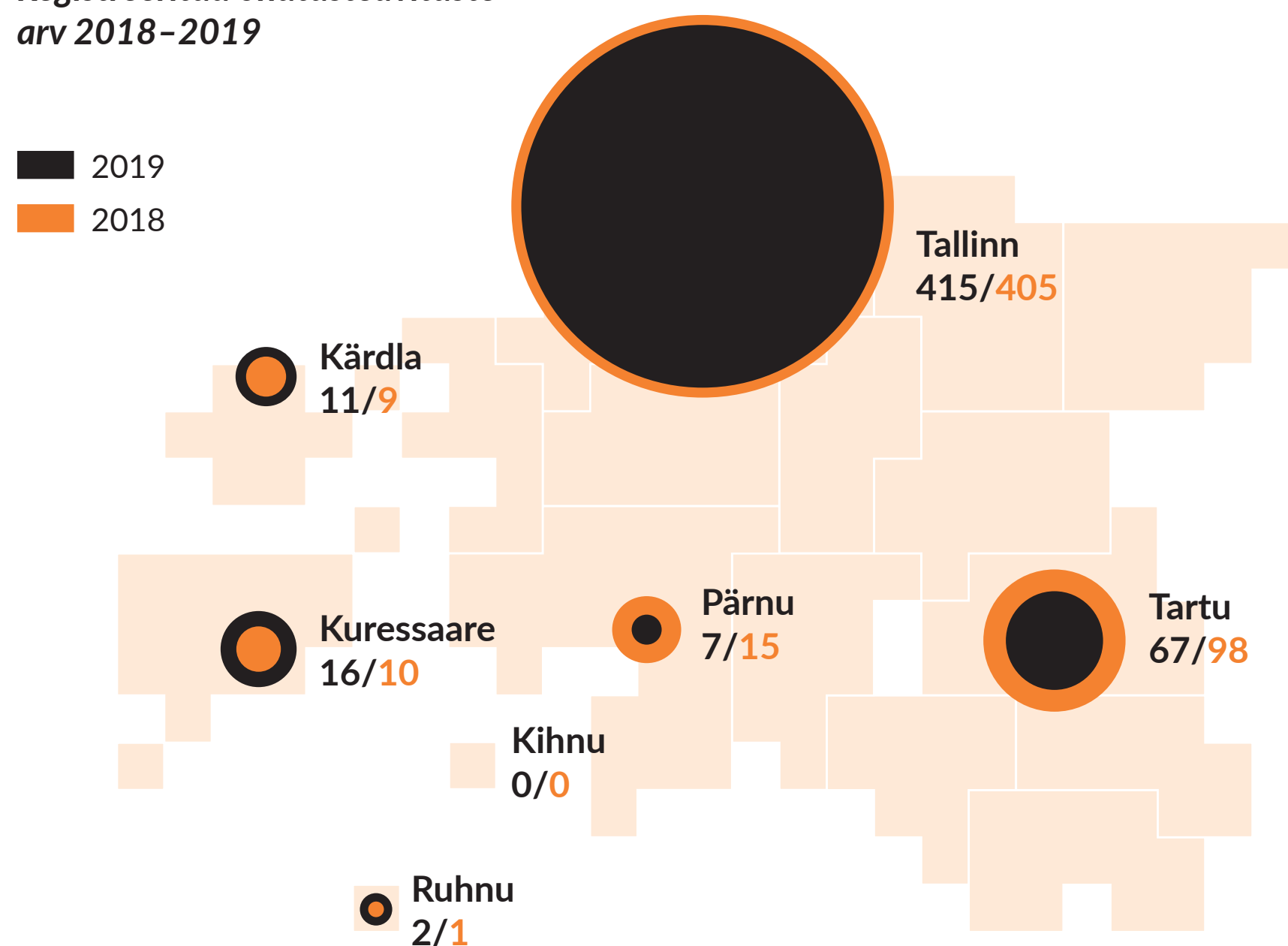
Käitajana vastutame ettevõtte lennuväljade ohutu käitamise ja hooldamise eest ning aeronavigatsiooniteenuste nõuetele vastava osutamise eest.

2019. aastal alustas Tallinna lennuväljal tööd koordineerimiskeskus. Selle kaudu tagatakse reisija- ja lennuväljateenuse sujuv toimimine tavaolukordades ja lendude punktuaalsus. Samuti toetab keskus teenuste taastamist eri- ja kriisiolukordades.

Lennuohutus

Loodud on hästitoimiv ohutusjuhtimissüsteem ning toimib kõiki töötajaid ja kogukonna liikmeid kaasav, avatud ja läbipaistev ohutuskultuur, tänu millele liigub ohutusinfo operatiivselt. Ohutusjuhtimissüsteemiga toetatakse kõigist töös ette tulnud lennuohutust mõjutavatest juhtumitest teavitamist, et toimunut saaks uurida ja tagada, et see ei korduks. 2019. aastal registreeriti kõigil lennuväljadel kokku 518 ohutusteavitust.

Registreeritud ohutusteavituste arv 2018–2019

Pidevalt tegeleme ohutuskultuuri parendamise ja ohutusteadlikkuse suurendamisega. Selleks edastame järjepidevalt ohutusteavet uudiskirjade ja ohutuskoolituste kaudu.

Tallinna lennuväljal rakendasime 2019. aastal mitmesuguseid meetmeid lennuohutuse suurendamiseks:

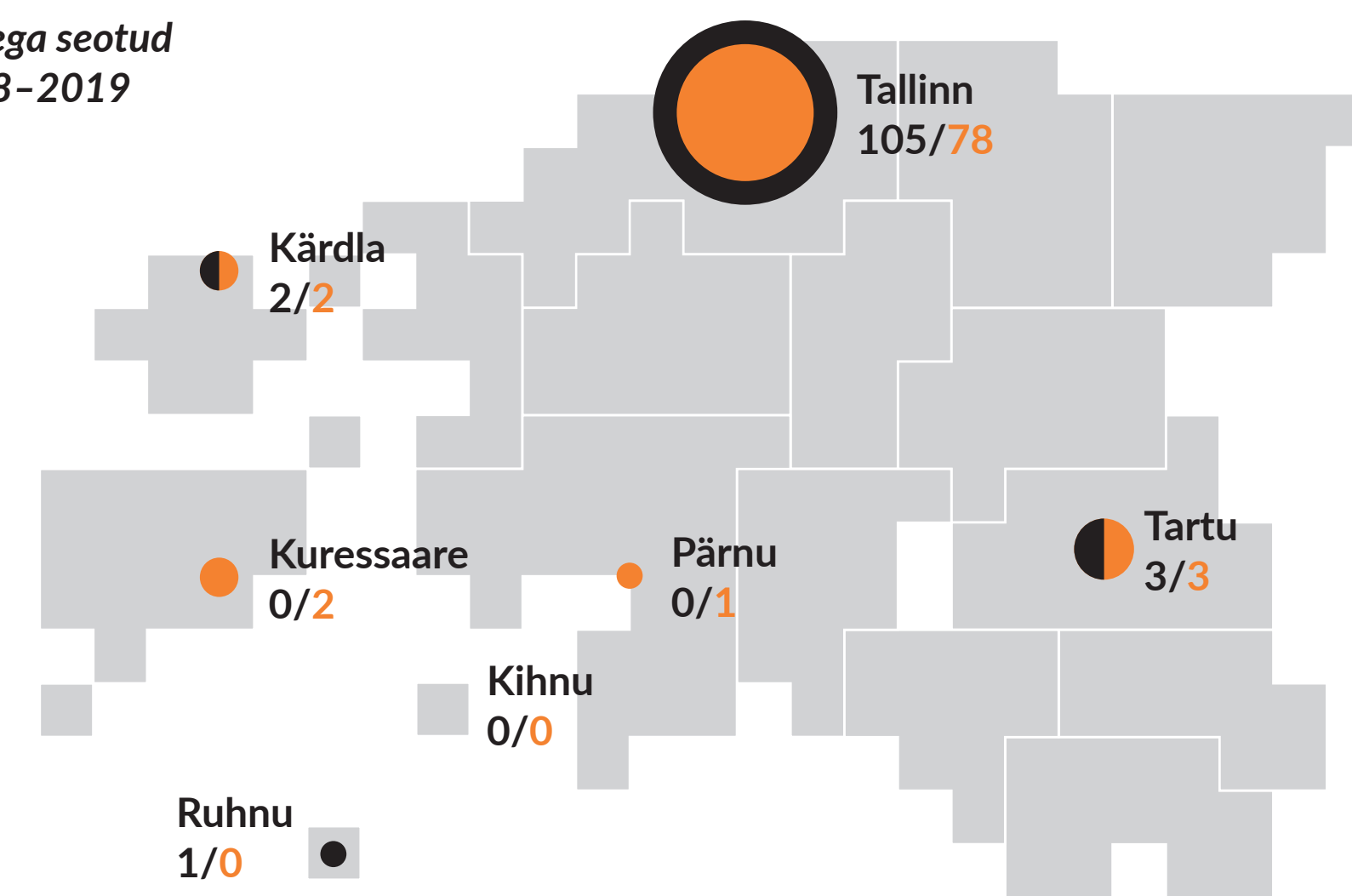
- paigaldasime lennuvälja liiklusalale mootorsõidukite liikluskultuuri parendamiseks kiirust näitavad tablood;
- koostöös Lennuliiklusteeninduse AS-iga taarakendasime õhusõidukitele piiratud nähtavuse tingimuste stardiprotseduure (ingl *low visibility procedures for take-off, LVPTO*);
- suurendasime lennuohutuse koolituste e-õppe osakaalu;
- alustasime aeronavigatsiooniliste lennuvälja andmete edastamist digikeskkonna (ingl *work flow management, WFM*) kaudu;
- lahendasime Tallinna lennuvälja perrooni seisupaigal demagneetimise probleemi (vt „Taristu arendus“ ptk).

Linnud ja loomad võivad põhjustada õhusõidukitele suuri kahjustusi. Nende peletamiseks on lennuväljadel kasutusel gaasikahuritel põhinevad peletussüsteemid, audiovisuaalsed ja pürotehnilised vahendid, samuti maakasutusega seotud tegevused. Tallinna lennuväljal on ornitoloogilise seisukorra hindamiseks ja jälgimiseks kaasatud professionaalne ornitoloog.

Lindude ja loomadega seotud vahejuhtumid 2018–2019

Peamised teavitused olid seotud lindude ja loomade liikumisega lennuvälja liiklusalal.

Tõsisemaid juhtumeid, mis oleksid mõjutanud lendude toimumist või ära jäämist, ei olnud.

Aeronavigatsiooniteenused

AS Tallinna Lennujaam pakub side- ja navigatsiooniteenust, meteoroloogilist teenust ja lennuinfoteenust. Pakutava aeronavigatsiooniteenuse liik sõltub lennujaamast:

- lennuinfoteenust pakume Kärdlas, Kuressaares ja Pärnus;
- side- ja navigatsiooniteenust pakume Tallinnas, Kärdlas, Kuressaares ja Pärnus;
- meteoroloogilist teenust pakume Tallinnas, Tartus, Kärdlas, Kuressaares ja Pärnus.

Aeronavigatsiooniteenuste osutamisega seotud vahejuhtumid 2018–2019

Lennuväli	Lennuinfoteenus		Side ja navigatsiooniteenus		Meteoroloogiline teenus	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Tallinn	Ei osutata	Ei osutata	4	5	0	0
Kuressaare	1	4	0	1	0	0
Kärdla	1	2	0	0	0	0
Pärnu	2	1	1	0	4	3
Tartu	Ei osutata	Ei osutata	Ei osutata	1	0	0

Tartu lennuväljal rakendasime õhusõidukitele lisaks instrumentaallähenemissüsteemi protseduuri (ingl *localiser performance with vertical guidance*, LPV). See on keskkonnasäästlik ja alternatiivne lahendus selleks, et tagada lennuvälja kasutamine mitmesuguste meteoroloogiliste ilmastikutingimuste korral.

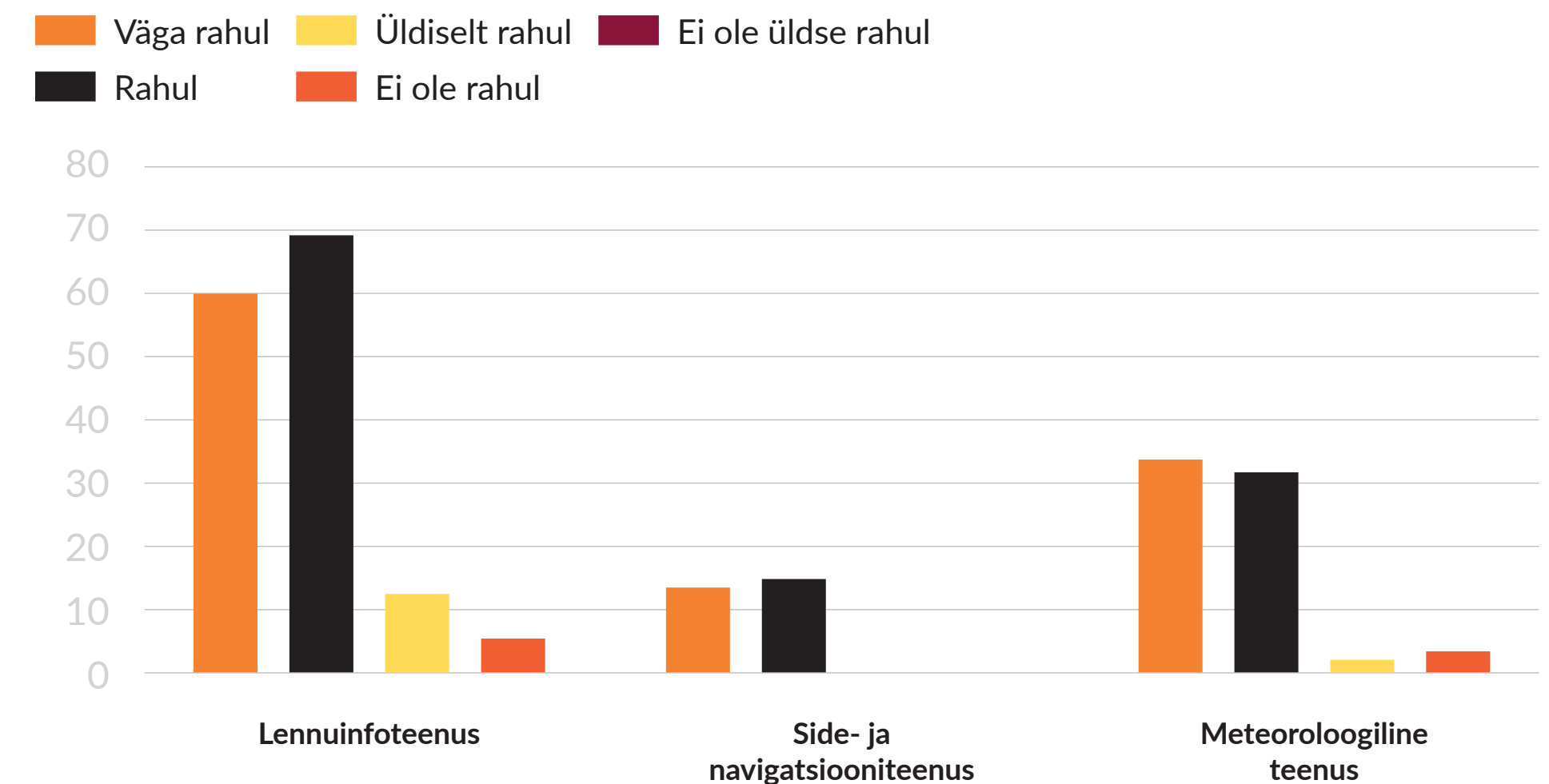
Aastal 2019 jätkus koostöös Lennuliiklusteeninduse AS-iga irdtorni projekt eesmärgiga ühendada kõigi regionaalsete lennuväljade lennujuhtimisteenuse osutamine ühtsest juhtimiskeskusest.

Koostöös Keskkonnaagentuuri, Lennuameti ja Lennuliiklusteeninduse AS-iga alustasime 2019. aastal Eesti lennumeteoroloogiateenus ümberkorraldamise projektiga. Selle eesmärk

on anda kõigi AS-i Tallinna Lennujaam lennuväljade lennumeteoroloogiateenus aastal 2020 üle Keskkonnaagentuurile, et korraldada teenuse osutamine Eestis tõhusamalt ja kvaliteetsemalt.

2019. aastal tegime teist korda aeronavigatsiooniteenuste tarbijate rahuloluküsitluse kõigi meie lennuväljade kohta. Küsitluse tulemused olid head: kasutajad olid meie teenustega pigem rahul.

Klientide rahulolu aeronavigatsiooniteenustega AS-i Tallinna Lennujaam kõigil lennuväljadel 2019

Lennundusjulgestus Tallinna lennujaamas

2019. aastal teenindati julgestuskontrollis 1,6 miljonit (2018. a 1,4 miljonit) lahkuvat reisijat ja selle käigus analüüsiti 3,2 miljoni (2018. a 3 miljonit) reisijatega kaasas olevate esemete transpordikasti sisu. Nõuetele mittevastavalt pakendatud vedelike tõttu suunati lisakontrolli 228 863 pagasiühikut (2018. a 223 713 pagasiühikut), st keskmiselt 44% (2018. a 39%) lisakontrolli suunatud pagasiühikute arvust.

Euroopa Komisjon ja Lennuamet inspekteerisid Tallinna lennujaamas lennundusjulgestuse meetmete rakendamist. Tagasiside meie tegevusele oli endiselt väga hea: ei tuvastatud ühtegi tõsist puudust.

Järjest suurem proovikivi on säilitada kasvava reisijate arvu juures reisijate julgestusjärjekorras võimalikult lühike ooteaeg, kuid üldjoontes saime hästi hakkama. Aasta jooksul katsetasime erinevaid reisijate teenindamise lahendusi, et 2020. aastal veelgi kasvava reisijamahu juures tagada eeskujulik ja kiire teenindus, tagades sealjuures reisijate turvalisuse.

Ka Tallinna lennujaama territoorium on suurenenud, lisandus parkimismaja, kus samuti patrullitakse. Seetõttu asendasime patrullimisel mootorsõidukid osaliselt elektriliste tõukerastega.

Lennundusjulgestusteadlikkuse suurendamiseks korraldasime 2019. aastal 113 (2018. a 108) koolitust, milles osales 1323 lennundusega seotud töötajat (2018. a 1301).

Maapealne teenindamine

Tallinna lennujaamas pakub reisijate, kauba ja õhusõidukite maapealset teenindust AS Tallinn Airport GH. Ettevõtte teenindab kõiki lennufirmasid ja õhusõidukitüüpe väikestest eralennukitest maailma suurimate reisi- ja kaubalennukiteni. Teenuste valikusse kuulub kõik vajalik alates lennuki vastuvõtmisest lennujaamas kuni selle uue väljalennuni.

Pakutavad teenused:

- reisijate teenindus
- perrooniteenused
- õhusõidukite teenindamine
- kauba käitlemine
- koolitused

Et osutada kvaliteetseimat maapealset teenindust, parendame pidevalt kvaliteedijuhtimissüsteemi. Lähtume Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (International Safety Audit for Ground Operations, ISAGO) väljatöötatud standardi nõuetest ning analüüsime regulaarselt tagasisidet eesmärgiga arendada teenindusstandardeid kliendiootuste veelgi

paremaks täitmiseks. Samuti teeme sisekoolitusi, kus analüüsime ettevõtte tegevusnäitajate sihttasemeid, nende näitajate võimalikke mõjureid ja rakendame negatiivsete mõjude vähendamise meetmeid.

2019. aastal teenindas AS Tallinn Airport GH 47 538 lennuoperatsiooni. Teenindustegevuste käigus teavitati 261 korral kõrvalekalletest, mis liigitusid järgmiselt:

- kvaliteediga seoses 168,
- ohutusega seoses 81,
- julgestusega seoses 12.

Seatud mõõdikuid arvestades on kõrvalekalde liikidest sihttase ületatud ainult julgestusprotseduuride täitmisel. Selle peamine mõjutaja oli töötajatele väljastatud isikulubade nõuetele mittevastav kandmine. Registreeritud kõrvalekallete tõsiduse alusel oli 99% neist tasemel „Väheoluline“ või „Ebaoluline“.

2019. aastal oli AS-i Tallinn Airport GH punktuaalsus lendude teenindamisel 99,1% (2018. a 97,6%).

Taristu arendus

Tallinna Lennujaama üks tegevusala on lennuväljataristute käitamine.

Käitame ja arendame Tallinna, Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaama ning Kihnu ja Ruhnu lennuvälja.

Tallinna lennujaam

Tallinna lennujaama taristu põhinäitajad:

- haldusterritooriumi pindala 371,5 ha
- 3480 m pikk ja 45 m lai ida-läänesuunaline maandumisrada
- M-perroonil 34 seisupaika (C-klass)
- Y3-perroonil 2 seisupaika
- Y5-perroon
- K-perroonil 2 seisupaika (C-klass)
- reisiterminali pindala 34 456 m², läbilaskevõime kuni 2,6 mln reisijat aastas
- 4 kaubaterminali üldpindalaga 11 600 m²
- päästevõimekuse kategooria CAT VIII, sh veepäästevõimekus
- 4 angaari õhusõidukite teenindamiseks üldpindalaga 22 200 m² ja 4 kergangaari üldpindalaga 4000 m²
- 33 hoonet
- hoonete üldpindala 101 500 m²

Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekt

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi kaasrahastatud lennuliiklusala arendamise projekti II etapp (2018–2020)

Lennuliiklusala arendusprojekti eesmärk on tõhustada lennujaama keskkonnasäästlikku ja tõhusat käitamist ning leevendada lennujaama keskkonnaseisundi parendamise teel lennujaama taristu ebasoodsat mõju keskkonnale.

Projekti ehitustöid ning hoolde- ja päästetehnika soetamist kaasrahastab Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond ning Euroopa Komisjon on projektile väljastanud riigiabi loa. Arendusprojekti abikõlblik kogumaksumus on kuni 70 mln eurot, millest 50% kaasfinantseerib ühtekuuluvusfond.

Ehitustööd lennuliiklusalal tehakse kahes ehitusetapis aastatel 2016–2017 ja 2019–2020.

2019. aastal oli põhitegevus uuringute ning teise ehitusetapi tööde eel- ja põhiprojekti koostamine. Aasta lõpus kuulutasime välja teise ehitusetapi ehitustöövõtulepingu hanke.

Lennuliiklusala arendusprojekti teine ehitusetapp 2019–2021

Lennuliiklusala arendamise teine ehitusetapp jääb 2020.–2021. aastasse. Selle etapi raames rajame lennuväljale juurde õhusõidukite seisuplatse ja lõunapoolse ruleerimisteede süsteemi ning jätkame keskkonnamõjusid leevendavate tugirajatiste väljaehitamist.

Projekteerimistööd: 2018–2019

Ehitustöövõtu hange: detsember 2019 – veebruar 2020

Ehitustööd: märts 2020 – detsember 2021

Teise ehitusetapi tööd hõlmavad järgmist:

- uute lõunapoolsete ruleerimisteede TWY Z ja T ehitamine, lõunapoolse perrooni K laiendamine;
- keskkonnaseisundi parendamine sademevee liigvee probleemide lahendamise ning sademevee puhastus- ja monitooringusüsteemide rajamise teel sademevee süsteemi analüüsi alusel;
- sademevee süsteemide korrastamine ja parendamine, perroonide sademeveerennde rekonstrueerimine, kraavide korrastamine ja laiendamine, pumplate rajamine, õlipüüdurite paigaldamine;
- purgimisplatside ja tuletõrjehüdrantide rajamine;
- lumekogumisalade sulavete hooajaline separeerimine ja juhtimine reoveekanaliseerimisele;
- jäätõrje teostamise võimaluste parendamine idapoolsetel aladel, jäätõrjevedelike kanaliseerimine keskkonnanõuete alusel;
- müratõkkeseinte rajamine mootorite testala ümber;
- navigatsioonisüsteemide laiendamine uutele ruleerimisteedele, RWY 26 jäätõrjealale ja perrooni K seisuplatsidele;
- perimeetrisüsteemi arendamine (patrull-, hooldus- ja juurdepääsuteed, perimeetriaed) ja perroonisüsteemide parendamine;
- piiranguvööndisse jääva metsa raadamine takistuspindade vähendamiseks.

Hoolde- ja päästetehnika soetamine

Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti raames kaasrahastatakse Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist ka lennuvälja hoolde- ja päästetehnika soetamist.

2019. aastal soetasime järgmised hoolde- ja päästetehnika seadmed:

- lennuraja hooldustehnika (6 komplekti), tootjad UAB Alwark ja Overaasen AS;
- iseliikuv lumefrees-puhur, tarnija OÜ Alniest;
- kemikaalipuistur, tarnija OÜ Alniest;
- liikumatu õhusõiduki teiseldamisseadmete komplekt, tootja RESQTEC Zumro B.V.

2020. aastal saabuvad veel järgmised seadmed:

- pääste-tuletõrjeauto, tootja EMPL Fahrzeugwerk Ges.m.b.H.;
- rajapuhastuse tolmuimejate komplekt, tarnija OÜ Alniest;
- rajatulede valgustugevuse mobiilne mõõteseade (hange toimub 2020. a).

Reagendiladu

Reagendilao ehitamise eesmärk on rajada tänapäevane, lennuvälja vajadusi arvestav hoone koos sisseseadega jääsulatuskemikaalide ladustamiseks ja käitlemiseks ning laohoone hoolde-teenistuse tehnika ja seadmete hoiustamiseks. Lisaks saame sel viisil suurendada jääsulatusvahendite lao mahtu, et vähendada materjalide lõppemise riske, kiirendada laadimisprotsessi ja suurendada materjalide käitlemisel ohutust.

Reagendilao ehituse hanke kuulutasime välja 2019. aasta sügisel. See on üks ühtekuuluvusfondi kaasrahastatud lennuliiklusala arendusprojekti väljundindikaator.

Reisiterminali ja perroonialade arendamine

Tallinna lennujaama reisiterminali praeguses hoones suudame tagada reisijate läbilaskevõime 2,6 mln reisijat aastas. Viimastel aastatel on lennureisijate arv hüppeliselt kasvanud ja terminali läbilaskevõime ammendunud. 2019. aastal läbis reisiterminali 3,27 mln reisijat, seega töötab reisiterminal juba praegu läbilaskevõime piiril. Nii kasvavate lennureisijate kui ka lennuoperatsioonide ohutuks ja nõuetekohaseks teenindamiseks on vaja alustada reisiterminali ja perroonialade laiendamist.

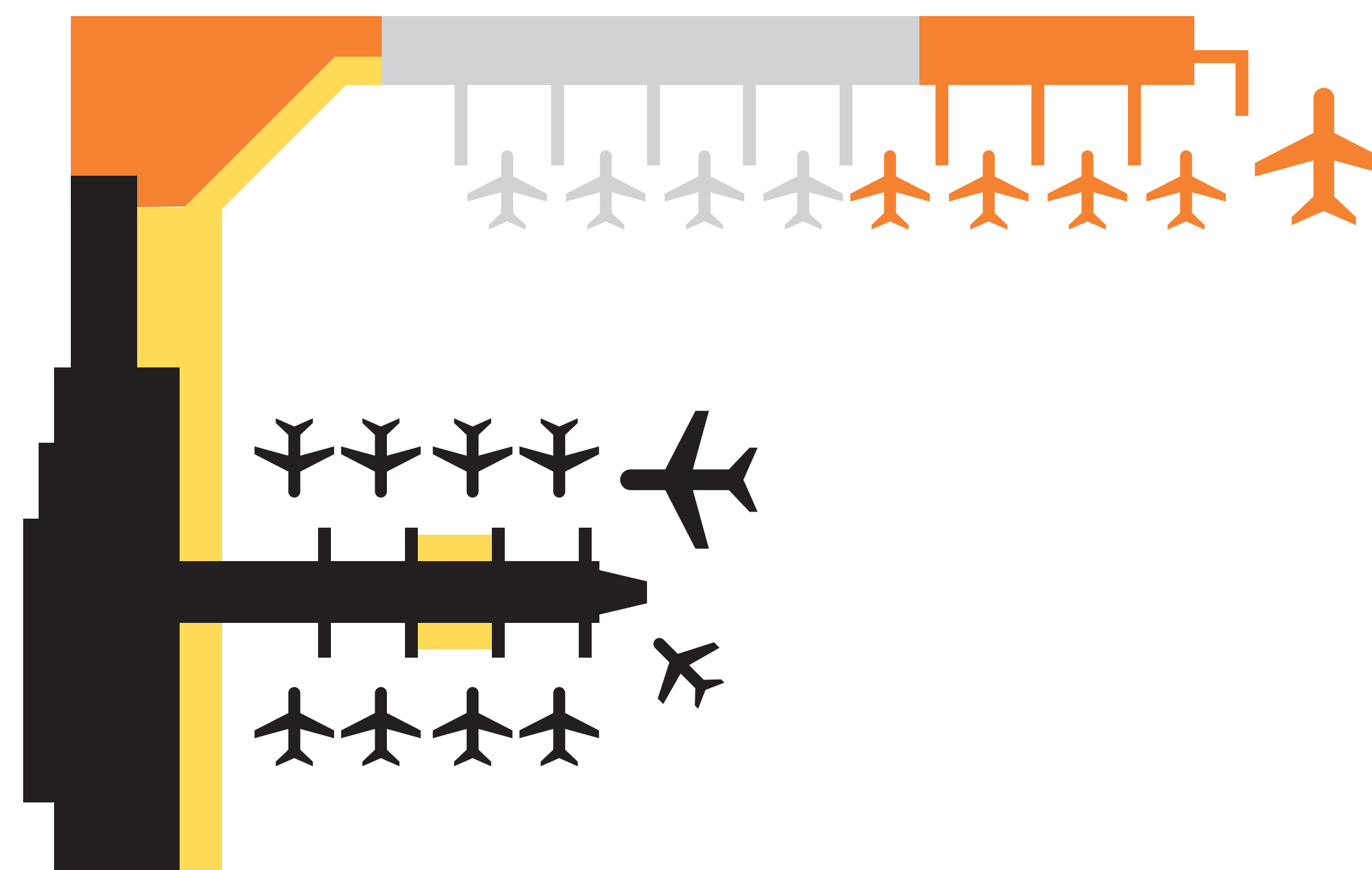
Reisiterminali ja perroonialade arendamise kava koostamiseks valmis 2019. aastal teostatavusuuring. Selle käigus teostasime reisiterminali, perroonialade, õhusõidukite maapealseks teenindamiseks vajalike alade, avatud ala juurdepääsuteede ja parkimisalade pikaajalise planeerimise 25 aasta perspektiivis, lähtudes Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (International Air Transport Association, IATA) *Level of Service Optimum*'i nõuetest. Reisijate ja lennuoperatsioonide pikaajaline prognoos kuni aastani 2045 näitab jõudsat kasvu.

Teostatavusuuringu raames valisime välja kõige sobilikuma tehnilise lahenduse reisiterminali edasiseks laiendamiseks. Uuring sisaldas muu hulgas reisijate ja lennuoperatsioonide pikaajalisi prognoose, investeringute kava, finantsanalüüsi ning keskkonnajuhtimise kava.

Uuringu koostasid Austria-Saksa ühissetevõtte Airport Consulting Vienna GmbH ja Airport Design Management GmbH.

Pikaajalise strateegia rakendamiseks oleme välja töötanud lennujaama laienemise plaanid kuni 8 miljoni reisija teenindamiseks. Reisiterminali arendame edaspidi etappides, lähtudes reisijate arvu kasvust ja ärikeskkonnas toimuvast.

Tallinna lennujaama reisiterminali pikaajaline arendamine 2020–2035

Seisupaiga M2 demagneetimine

2019. aastal leidsime lahenduse M-perrooni seisupaiga M2 magnetiliste häirete probleemile. Nimelt esinesid sellel seisupaigal teatud tüüpi õhusõidukite kompasside häiringud, mistõttu väljusid õhusõidukid hilinemisega. Häiringu mõjud olid erinevad, kuid neid oli eelkõige ATR 72 tüüpi õhusõidukitel. Probleemi lahendusena asendasime seisupaiga raudbetoonist platvormi osaliselt tugeva betooniga, mis ei sisalda terasarmatuuri. Tänu sellele vähenesid magnetilised häiringud märkimisväärselt ja ei takista enam õhusõidukite õigeaegset väljumist.

Pärnu lennujaama rekonstrueerimine

2017. aastal sõlmisid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Pärnu linn ning AS Tallinna Lennujaam kolmepoolse lepingu Pärnu lennujaama rekonstrueerimiseks. Arendusprojekti põhieesmärk on uuendada projekti mahus kirjeldatud lennuliiklusala rajatise ja süsteeme, et need vastaksid kehtestatud nõuetele, oleksid ülalpidamises võimalikult vastupidavad ja kauakestvad ning võimalikult väikeste ülalpidamiskuludega. Oluline on ka keskkonnameetmete rakendamine, sh sademeveesüsteemi uuendamine, pinnasest jääkreostuse likvideerimine ja kavandatava lennuliikluse müraanalüüsi koostamine.

2019. aasta lõpuks oli kehtestatud uus detailplaneering, koostatud lennuvälja rekonstrueerimise tehniline eelprojekt, selgitatud välja jääkreostuse ulatus, koostatud lennuliikluse müraanalüüs ja alustatud terminalihoone laienduse projekteerimist.

Rekonstrueerimise ajakava 2020–2021

Lennuvälja rekonstrueerimise ehitushange, misjärel algab lennuliiklusala rekonstrueerimine:

- lennuliiklusala ehitus,
- kombineeritud angaari ehitus.

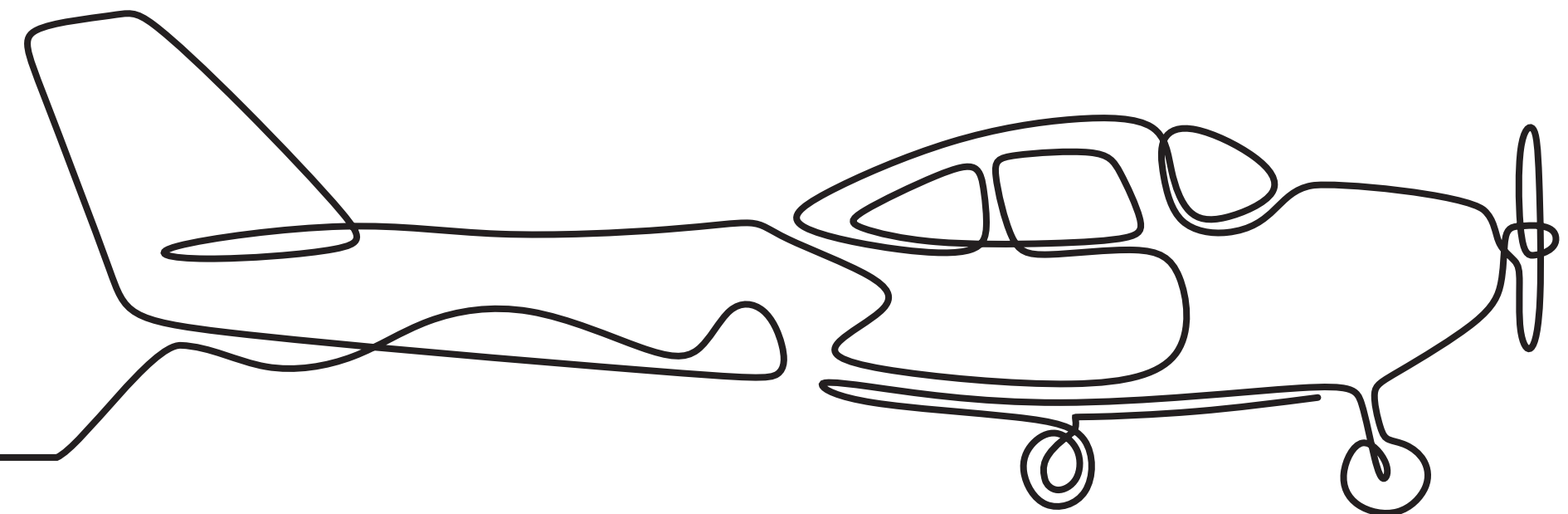
Reisiterminali laienduse ehitushange ja seejärel terminali laienduse ehitus.

Rekonstrueerimise ajakava 2021

Esimesel poolaastal jätkuvad ehitustööd.

Lennuvälja sertifitseerimine.

Lennuväljateenuse osutamise algus.

Meie meeskond

Eesti ühendamiseks maailmaga lähtume oma personalistrateegias ettevõtte väärtustest, milleks on usaldusväarsus, avatus ja hoolivus.

Meie eesmärk on tagada tulemusele keskendunud, ambitsioonikas ja pideva arenguga meeskond, kes on võimeline ja motiveeritud viima ellu ettevõtte strateegia.

2019. aastal keskendusime

- konkurentsivõime suurendamisele töajõuturul tööandja brändi strateegia ja tegevuste kaudu,
- pädevuste hoidmisele ja suurendamisele,
- inimeste ja muudatuste juhtimise võimekuse arendamisele,
- digilahenduste juurutamisele.

2019. aasta peamised muudatused organisatsioonis olid järgmised:

- AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse esimees Piret Mürk-Dubout lahkus ametist ja tema asemel alustas juhatuse esimehena tööd Riivo Tuvike.
- AS-i Tallinna Lennujaam juhtimisstruktuuris tegime muudatuse.
- AS-i Tallinn Airport GH juhatuses lahkus Age Vanajuur.
- AS Tallinn Airport GH ühendas väravateeninduse, saabuvate reisijate teeninduse, teenuste toe ja piletikassa üheks reisijateeninduse osakonnaks.

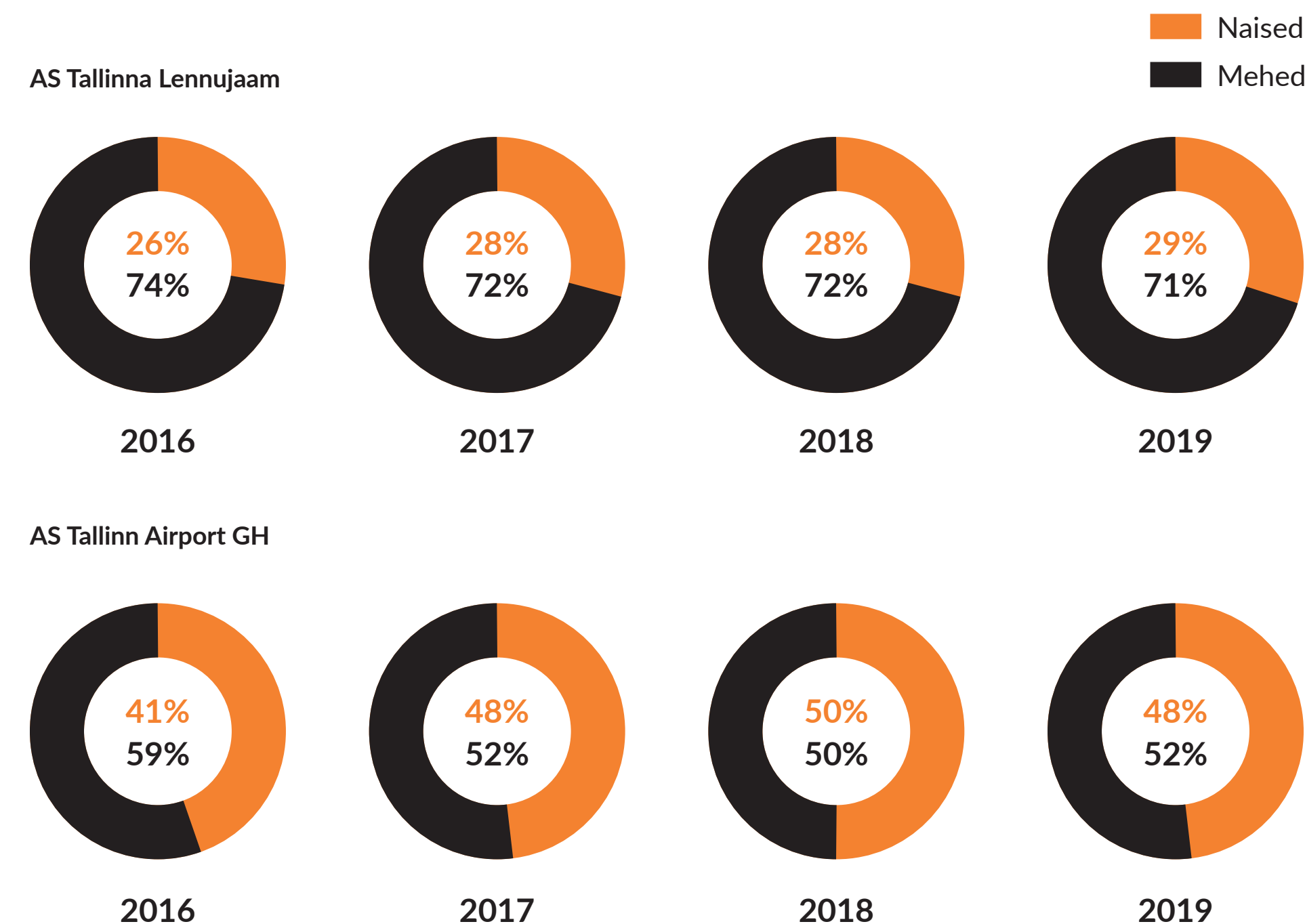

Meie ettevõtte tegutseb ainult Eestis, järgides siin töajõule kehtivaid õigusakte. Iga regionaalse lennujaama töötajad on pärit samast maakonnast.

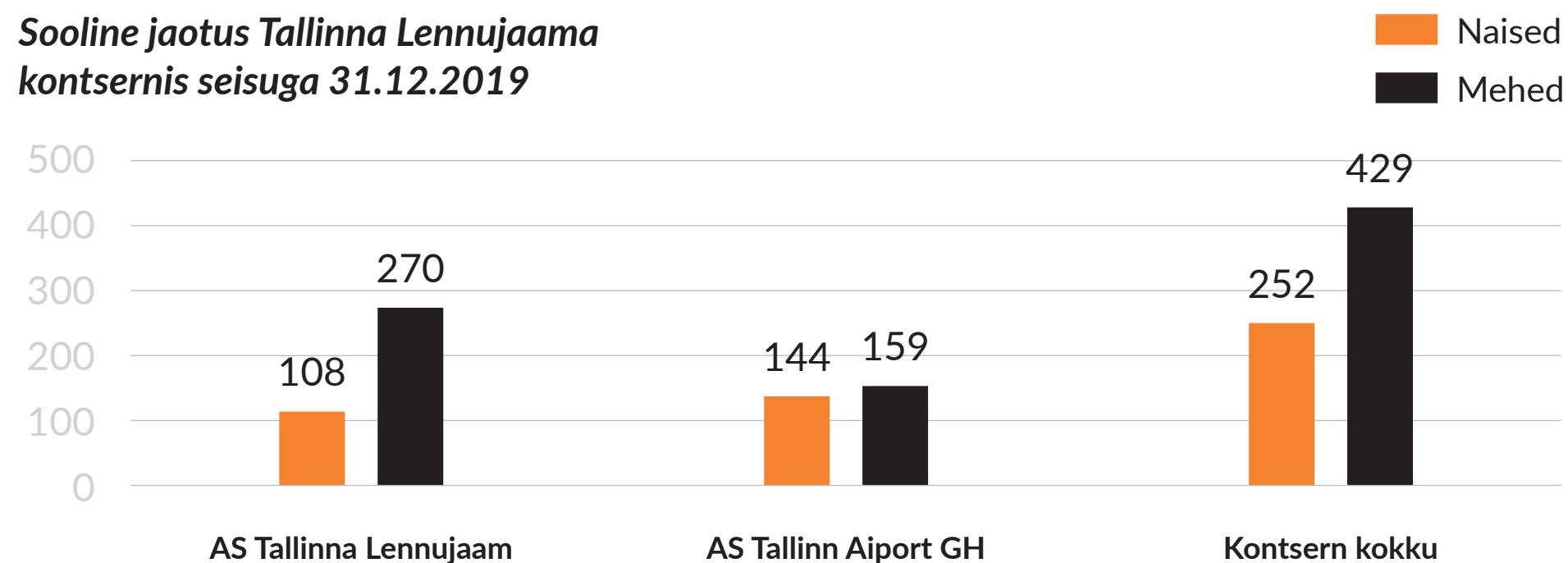
Järgime soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid. 2019. aastal ei algatatud ettevõttega seoses ühtegi töövaidlust, samuti ei esitanud töötajad kaebusi töösuhete, sh võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kohta.

Naiste ja meeste osakaalu erinevus ettevõttes tuleneb nii töö laadist kui ka peegeldab üldisemalt Eesti elanike soolisi kutse-eelistusi. Kontsernis Tallinna Lennujaam töötas 2019. aastal kõikides ametigruppides kokku 63% mehi ja 37% naisi.

Sooline jaotus AS-is Tallinna Lennujaam ja AS-is Tallinn Airport GH 2016-2019

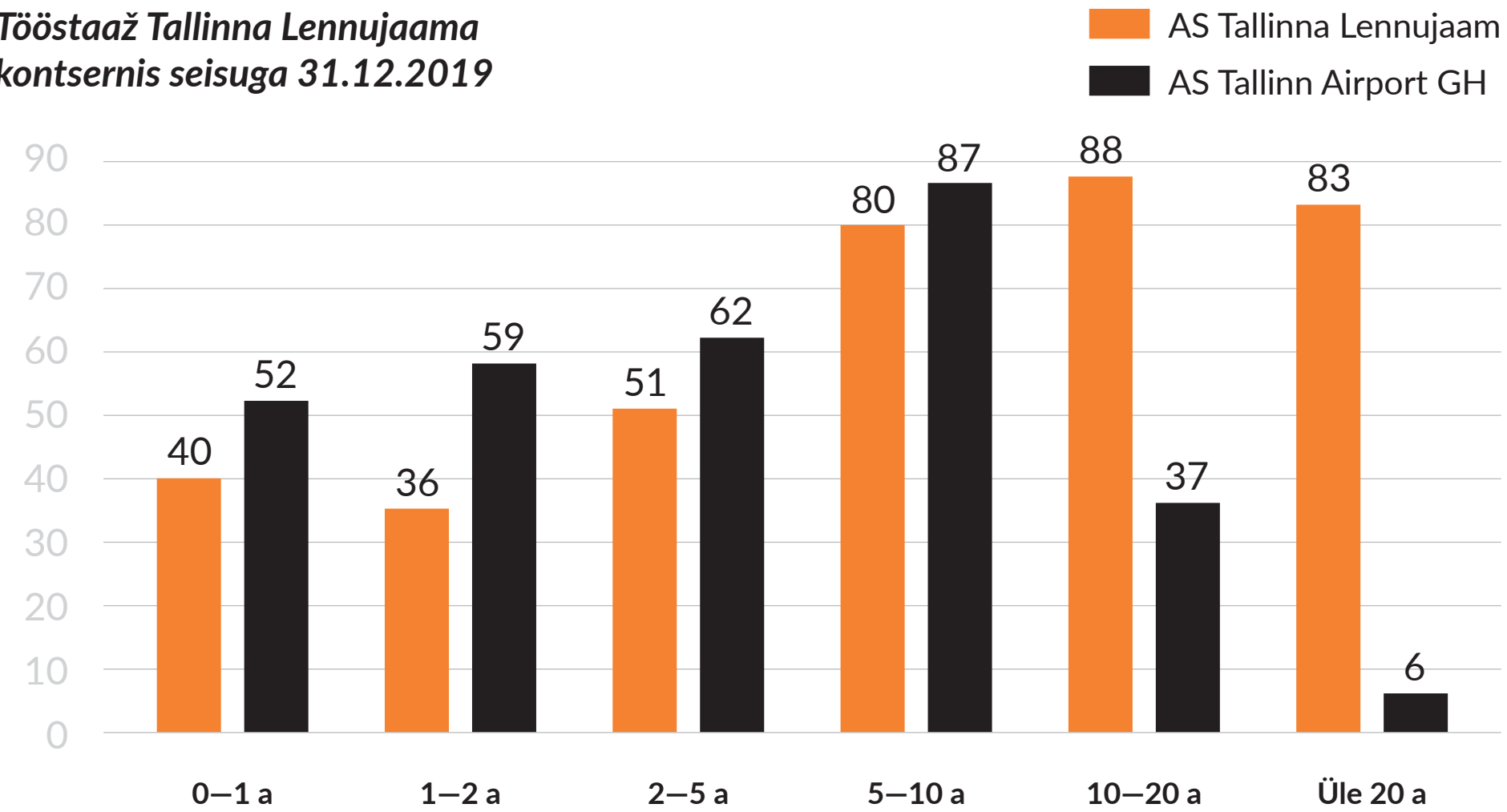

Sooline jaotus Tallinna Lennujaama kontsernis seisuga 31.12.2019

AS-is Tallinna Lennujaam on 45% töötajatest töötanud üle kümne aasta. Tallinn Airport GH-s on sama näitaja 14%: kuna tegu on pigem teenindusvaldkonna töödega, on 37% töötajatest ettevõttes töötanud kuni kaks aastat.

Tööstaaž Tallinna Lennujaama kontsernis seisuga 31.12.2019

Tasustamise põhimõtetes järgime välist konkurentsivõimet, osaledes igal aastal Fontese palgaturu-uuringus, ametirühmade jaotust ja võrdse kohtlemise põhimõtteid olenemata töötaja soost ja muudest tunnustest.

Töötajate vabatahtlik voolavus oli 2019. aastal AS-is Tallinna Lennujaam 6% (2018. a 8%): lahkus 11 naist ja 11 meest.

AS-i Tallinn Airport GH vabatahtlik voolavus oli 19% (2018. a 18%): ettevõttest lahkus 27 naist ja 27 meest.

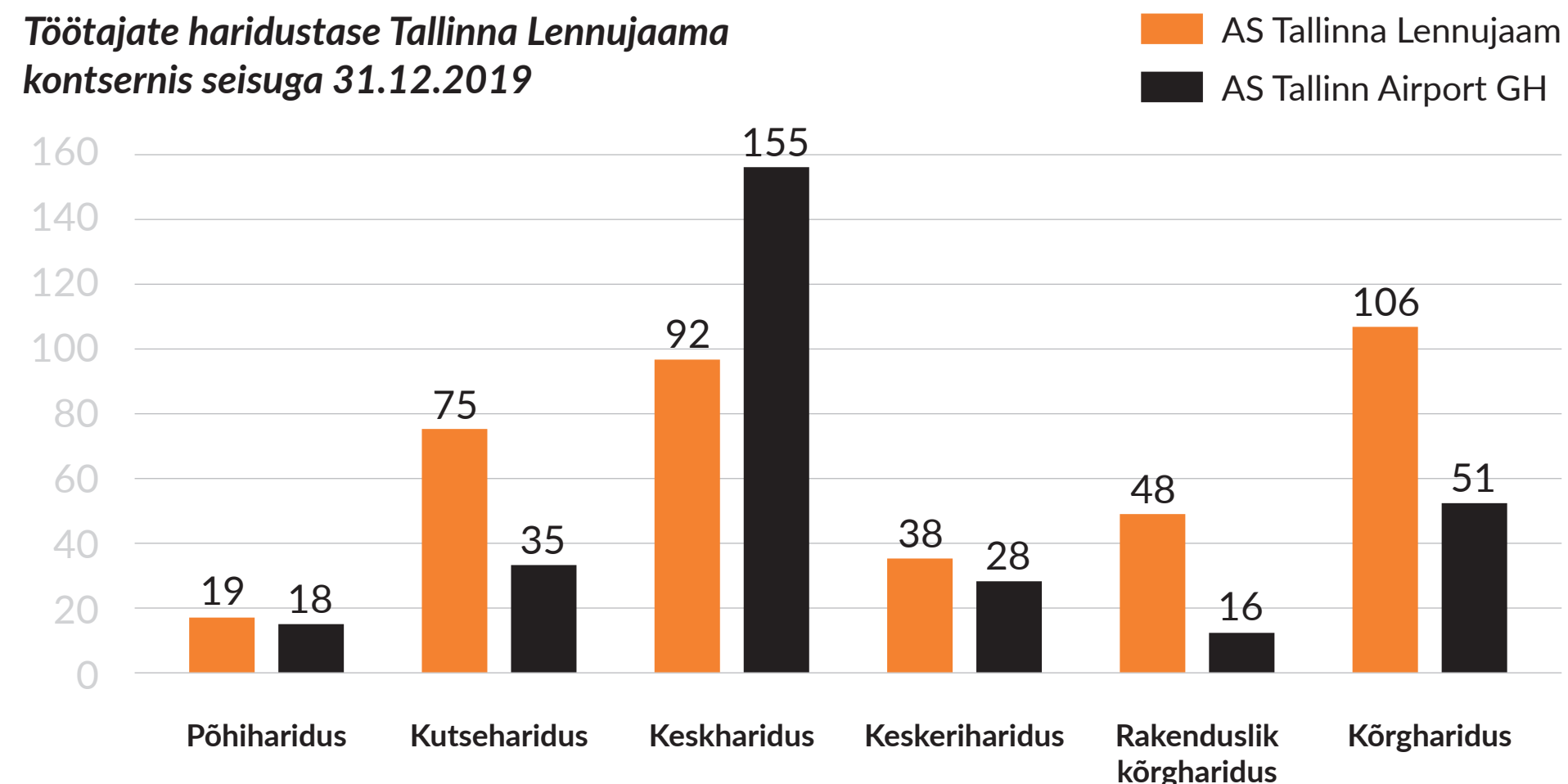
Tööandja maine on praeguste ja võimalike töötajate arusaam ettevõttest kui tööandjast. Tallinna Lennujaama maine tööandjana on väga kõrge, seda on kinnitanud 2019. aastal mitme uuringu tulemused.

Instari 2019. aasta uuringu alusel oli AS Tallinna Lennujaam tööandjate atraktiivsuse üldarvestuses neljandal kohal (2018. a viiendal kohal). Kogenud töötajate hinnangute alusel saavutasime esimest korda esikoha ja kutsekoolide õppurite hinnangute alusel kuuenda koha.

Kantar Emori 2019. aasta tööandjate maine uuringust selgus, et Tallinna Lennujaam on Eesti elanike jaoks kõige ahvatlevam tööandja.

CV Online'i uuringus selgitati välja töövõtjate eelistused tööandja valikul ning me saavutasime transpordi- ja logistikasektoris kevadel esimese ja sügisel teise koha. Uuringu andmeil meelitab Tallinna Lennujaam uusi töötajaid motiveeriva palgataseme ja lisahüvede, hea maine, mõnusa sisekliima ning paindliku töökorraldusega.

Töötajate haridustase Tallinna Lennujaama kontsernis seisuga 31.12.2019

Töötajate pädevused

Õppimist, juhendamist ja arengut toetades lähtume endiselt rahvusvahelisest 70 : 20 :10 õpimudelist, mis hõlmab kolme tüüpi õppimist: kogemuslikku, sotsiaalset ja formaalset. Teadmisi ja kogemusi annavad edasi väliskoolitajad, sisekoolitajad ning praktika juhendajad.

Pädeva ja professionaalse meeskonna arendamine tugineb töötaja individuaalse arengukava koostamisele ja meeskonna kui terviku arengukava loomisele. Koolitustel osalejate valikul ei ole meil soolisi ega vanuselisi eelistusi. Oleme võtnud kasutusele WOPI isiksuse testi ja WOPI meeskonna koostoimimise testid. Kahele esimesele meeskonnale on korraldatud selle alusel meeskonna arengupäevad.

Õppevormina suurendame pidevalt e-õppeprogrammide osakaalu. Järjest enamatel sisekoolitustel on võimalik osaleda videosilla kaudu või vaadata toimunud koolitust hiljem videosalvestiselt.

Ametikohtade pädevuste ja töötajate taseme vastavuse tõhusamaks jälgimiseks oleme arendanud välja pädevuste infosüsteemi, mille juurutamise lõpetame 2020. aastal. Süsteemi eesmärk on kirjeldada pädevusnõuded, siduda need töötajate tegelike pädevustega ning luua sel viisil kasutajasõbralik ja selge süsteem koolituste kavandamiseks.

Lennujaama tegevuse aluseks olevatele rahvusvahelistele õigusaktidele tuginedes korraldame igal aastal nii esma-, kordus- kui ka täiendõpet, et tagada töötajate pädevused. Töötajate tagasisidestamiseks korraldame juhtide, tippspetsialistide ja spetsialistide ametikoha töötajatega regulaarseid tagasisidevestlusi.

Koolituskulude osakaal tööjõukuludest oli 1,5% (2018. a 1,5%). Kontserni koolitus- ja arenduskulud olid 315 283 eurot (2018. a 280 330 eurot).

2019. aasta peamised koolitused

Õppeprogramm	Osalejad
Kovisiooniseminarid	Kõik sisekoolitajad
Juhi arenguprogramm	Kõik kogunud juhid
Juhi arenguprogramm (baasoskused)	Kõik alustavad juhid
ATSEP-i koolitus (Air Traffic Safety Electronics Personnel)	Lennuliikluse insener-tehniline personal
Küberturvalisuse ja andmekaitsekoolitus	200 osalejat kogu kontsernist
Küberhügieeni koolitus	
Erivajadustega reisijate teenindamise väljaõpe ja täiendõpe	27 töötajat
Teadliku arengu kuu (TARK): vaimse tervise hoidmine ja läbipõlemise ennetamine, muutuvate tingimustega toimetulek, nutifotograafia, stiil ja ilu, rahatarkus	Üle 200 osaleja
Tuleohutuse e-õpe	Kontserni 133 töötajat, Tallinna lennujaama reisiterminali partnerettevõtete 509 töötajat
113 julgestuskoolitust (2018. a 108) ja 71 ohutuskoolitust (2018. a 51)	1787 kogukonna liiget, sh 566 kontserni töötajat
Elustamiskoolitus „Sinu käed võivad päästa elu“	73 kontserni töötajat

Kõigi õppetegevuste kohta andis AS Tallinna Lennujaam 2019. aastal välja 1829 tunnistust ja sertifikaati (2018. a 1784).

Töötajate tagasiside

2019. aastal jätkasime koostöös Kantar Emoriga kontsernis tööelu-uuringu tegemist, mille eesmärk oli selgitada välja töötajate pühendumuse koondnäitaja, rahvusvaheliselt kasutatav TRI*M-indeks. Küsimustikule vastas 74% kontserni töötajatest, mis tagab tulemuste usaldusväärsuse.

Peamised tugevad küljed	Arengukohad ja võimalused
 Erialane kindel töökoht	 Suurenev töömaht
 Ettevõttesisene koostöö	 Info jagamine otsuste ja muudatuste kohta
 Investeeringud töökeskkonda ja -vahenditesse	 Tasustamis põhimõtted

Kantar Emori 2019. aasta üle-eestilise võrdlusuuringu tulemustest selgus, et meie kontserni töötajate keskmine pühendumusindeks on 72 (2018. a 76), mis on tervikuna parem tulemus kui Eesti keskmine (2019. a 66).

Värbamine ja välise järelkasvu tagamine

2019. aastal täitsime kontsernis 126 ametikohta, millele kandideeris kokku ligikaudu 2200 kandidaati.

	AS Tallinna Lennujaam	AS Tallinn Airport GH
Kandideerinuid	1200	1000
Konkursse	26	23
sh sisekonkursse	0	5
Tööle võetud töötajaid	55 (30 meest, 25 naist)	71 (42 meest, 29 naist)

2019. aastal korraldasime Tallinna lennujaamas töövarju- ja teemapäevi. Nende eesmärk oli suurendada töötavate inimeste seas lennujaama tuntust tööandjana, valmistada ette järeltulevat põlvkonda ning teavitada neid töö ja erialade rakendamise võimalustest kontsernis.

Tallinna lennujaama külastas 18 õpperühma, sh üldhariduskoolidest üle Eesti, Tallinna Ülikoolist, Tartu Ülikooli Pärnu kolledžist, Eesti Lennuakadeemiast. Veel käisid külas Eesti Töötukassa karjäärinõustajad ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor üliõpilased. Karjäärpäeval osalejate vanus oli vahemikus 8–50 eluaastat.

Oleme võtnud endale vastutuse tugevdada lennundusvaldkonda ka järeltulevate ekspertide koolitamise teel Eesti Lennuakadeemias. Loengute andmine mängib selles suurt rolli, et tagada praktiliste teadmiste kaudu parim teadmine.

Märtsis osalesime üliõpilaste karjäärimesil „Võti tulevikku“ eesmärgiga tutvustada Tallinna Lennujaama kui tööandjat ning pakkuda võimalust kandideerida vabadele ametikohtadele.

2019. aastal jätkasime lennujaama stipendiumi väljaandmist Eesti Lennuakadeemia parimatele üliõpilastele.

Tervisekäitumise edendamine

Tunnustame sportlikku eluviisi ning hoolitseme selle eest, et meie töötajatel oleks alati võimalus valida neile sobiv tervislik vaba aja veetmise viis soodsalt ja mugavalt.

Iga kontserni töötaja saab kasutada sportimise ja tervise edendamise teenuseid SportID keskkonna kaudu. Sportimise ja tervise edendamise toetust kasutas 2019. aastal regulaarselt ligikaudu 500 kontserni töötajat. Ühistel sündmustel hoiame samuti sportlikku joont. AS-i Tallinna Lennujaam sünnipäeva tähistame iga aasta septembris suure *bowling*'u-turniiriga, kus osaleb ligikaudu 30 meeskonda erinevatest allüksustest.

Gripihooajale vastu minnes korraldasime huvilistele ettevõttes vaktsineerimise ning jagasime kontoris sidrunit, mett ja ingverit.

Tallinna Lennujaama Spordiklubi MTÜ eesmärk on toetada töötajate tervislikku eluviisi. Spordiklubis saavad nad osaleda ühistreeningutel, võistlustel ja muudes spordiga seotud tegevustes. 2019. aasta lõpuks oli spordiklubil juba 80 liiget, mis näitab, et sport ja tervis on töötajate seas üha hinnatamad. 2019. aastal osales spordiklubi kõigil Eesti suurimatel rahvaspordivõistlustel: Eesti Firmaspordi Liidu sarivõistlustel, Tartu Kuubikul, Kõrvemaa neliküritusel ning paljudel ratta- ja jooksumaratonidel. Eesti sportlikema ettevõtete sarjas saavutas Tallinna Lennujaama Spordiklubi auväärse teise koha.

Töötajate tunnustamine ja motiveerimine

Väärtustame tulemuslikkust ja töötajate silmapaistvat panustamist. Kontsernis tunnustame igal aastal väärt algatusi ja töist tegevust — aasta jooksul silma paistnud kolleegide tunnustamine on muutunud traditsiooniks.

2019. aastal tunnustasime töötajaid neljas kategoorias: aasta tegu, aasta meeskond, aasta kolleeg ja aasta kliendi lemmik. AS Tallinn Airport GH tunnustab igal aastal oma ettevõtte väljapaistvalt tublisid kolleege Kuldvara tiitliga.

Klientide jooksvat positiivset tagasisidet jagame töötajatele ka siseveebis.

Töötajate motiveerimiseks oleme välja töötanud töötaja väärtuspakkumise, mis sisaldab muu hulgas soodustusi, nagu nädalane lisapuhkus, kingitus lapse sünni puhul, töötaja meelepidamine tema sünnipäeval ja ühised sündmused.

Ülevaade keskkonnast

Kontserni eesmärk on tagada ettevõtte koosseisu kuuluvate lennujaamade säästlik ja vastutustundlik käitamine ning pakkuda kvaliteetset teenust, säästes seejuures looduskeskkonda ja vähendades õhku eralduvaid heitkoguseid.

Keskkonnajuhtimine

Keskkonnajuhtimissüsteemi abil haldame kõiki oma tegevusi, mis võivad mõjutada välisõhku, vett, maastikku, loodusvarasid, taimestikku, loomastikku ja nendevahelisi seoseid. Arendustegevuste kavandamisel ja rakendamisel arvestame lahutamatu osana keskkonnakaitse, energia-tõhususe ning säästva arengu põhimõtetega. Investeeringud parimasse võimalikku tehnoloogiasse ja keskkonnakaitse ning keskkonna- ja müramonitooring on meetmed, mis tagavad lennujaamade käitamise jätkusuutliku arengu.

AS-i Tallinna Lennujaam keskkonnajuhtimissüsteem vastab rahvusvahelisele standardi ISO 14001:2015 nõuetele. Keskkonnajuhtimissüsteem käsitleb keskkonnaaspektide haldamist, vastavuskohustusi, meetmeid riskide ja võimalustega tegelemiseks. Süsteemne lähenemine keskkonnajuhtimisele näeb ette järjepideva parendamise ja keskendumise jõupingutustele, millega ennetada soovimatuid tagajärgi. Protsessipõhise juhtimisega on nähtud ette nn planeeri-teosta-kontrolli-tegutse-metoodika rakendamine, keskendudes riskipõhisele mõtlemisele.

2019. aastal koostasime AS-i Tallinna Lennujaam keskkonnajuhtimissüsteemi käsiraamatu, mis kehtib kõikides lennujaamades. Käsiraamatut kasutame oma töötajate juhendamiseks, et tagada keskkonnategevuse tulemuslikkus ja järjepidev parendamine. Samuti kasutame käsiraamatut väljaspool ettevõtet, et tutvustada keskkonnajuhtimissüsteemi juhtpõhimõtteid ja nõudeid oma partneritele ja sidusrühmadele.

Et paremini mõista organisatsiooni ja selle konteksti, määratlesime ettevõtte välised ja sise-mised tegurid, mis on olulised ning mõjutavad võimet saavutada keskkonnajuhtimissüsteemis soovitud tulemusi.

Peamised lennuväljade käitamisega seotud tegevused, millel on võimalik negatiivne keskkonnamõju:

- õhusõidukite ja katendite jäätõrje,
- maatranspordi liikumine lennuväljal,
- õlide ja kütuste käitlemine,
- reisijate ja õhusõidukite teenindamine,
- lennuvälja hooldus ja arendustegevus,
- lennuliiklusest tingitud müra.

Peamised keskkonnamõjud avalduvad ressursikasutuses, sh energia- ja veetarbes, õhku eralduvates heitkogustes, müratasemes, sademevee kvaliteedis ning jäätmetekkes. Lennuliiklusest tingitud müra avaldab mõju ka väljaspool lennujaamade territooriumit.

Jäätmeteke on seotud suuresti reisijate käitumisharjumuste ja keskkonnateadlikkusega. Seetõttu on ettevõttel tähtis roll kasvatada peale oma töötajate ka reisijate teadlikkust ning kujundada nende käitumisharjumusi.

Keskkonnanõuded ja nende vastavus

Keskkonnaõigusest tulenevate nõuete täitmiseks oli AS-il Tallinna Lennujaam 2019. aastal viis keskkonnaluba. Tallinna lennujaamas on vee-erikasutusloaga reguleeritud sademevee juhtimine eesvoolu ja välisõhu saasteluba maagaasi katelde käitamiseks. Pärnu ja Kärkla lennujaamal on vee-erikasutusloa, et juhtida heitvesi läbi biopuhasti eesvoolu. Tartu lennujaamal oli välisõhu saasteluba maagaasi katla käitamiseks ja kütuste tankimiseks, kuid uue seaduse alusel ei ole sealne tegevus enam loakohuslane.

Vee-erikasutusloas ja välisõhu saasteloas määratud seirekohustused ning saastetasude kvartaalsed- ja aastaaruanded on esitatud õigel ajal. 2019. aastal keskkonnavaldkonnas mittevastavusi ei esinenud ning trahve ega sanktsioone ettevõttele ei kohaldatud.

Keskkonnateadlikkus

AS-i Tallinna Lennujaam 2019. aasta üks eesmärk oli suurendada keskkonnateadlikkust.

Selleks korraldasime oma töötajate, partnerite ja reisijate jaoks keskkonnavaldkonnas „On ainult üks planeet MAA“. Korraldasime reisijatele loenguid Tallinna reisiterminali ootealas, kus oli avatud ka näitus, mille olid koostanud Tallinna Ülikooli üliõpilased. Veel toimusid kemikaaliohutuse ja jäätme-käitluse koolitused ning töötajate harjumuste küsitlus, et selgitada välja nende töötuleku CO₂ jalajälg. Tallinna Ülikooli valminud keskkonnateemalisi ühe minuti loenguid sai näha reisiterminalis ja kogukonna sotsiaalmeediakanalis. Keskkonnavaldkonna traditsiooni jätkame ka 2020. aastal.

Keskkonnateadlikkuse seisukohast on tähtis saada üksikasjalikult aru ettevõtte keskkonnanäitajatest. Nende täpsustamiseks ja tõhususe tagamiseks määratlesime keskkonnaparameetrid ja mõõdikud. 2020. aastal kavatsime luua keskkonnaparameetrite kuvamise interaktiivse süsteemi, mille alusel saab operatiivselt jälgida ettevõtte keskkonnasäästlikkust ja sellealast tõhusat käitamist.

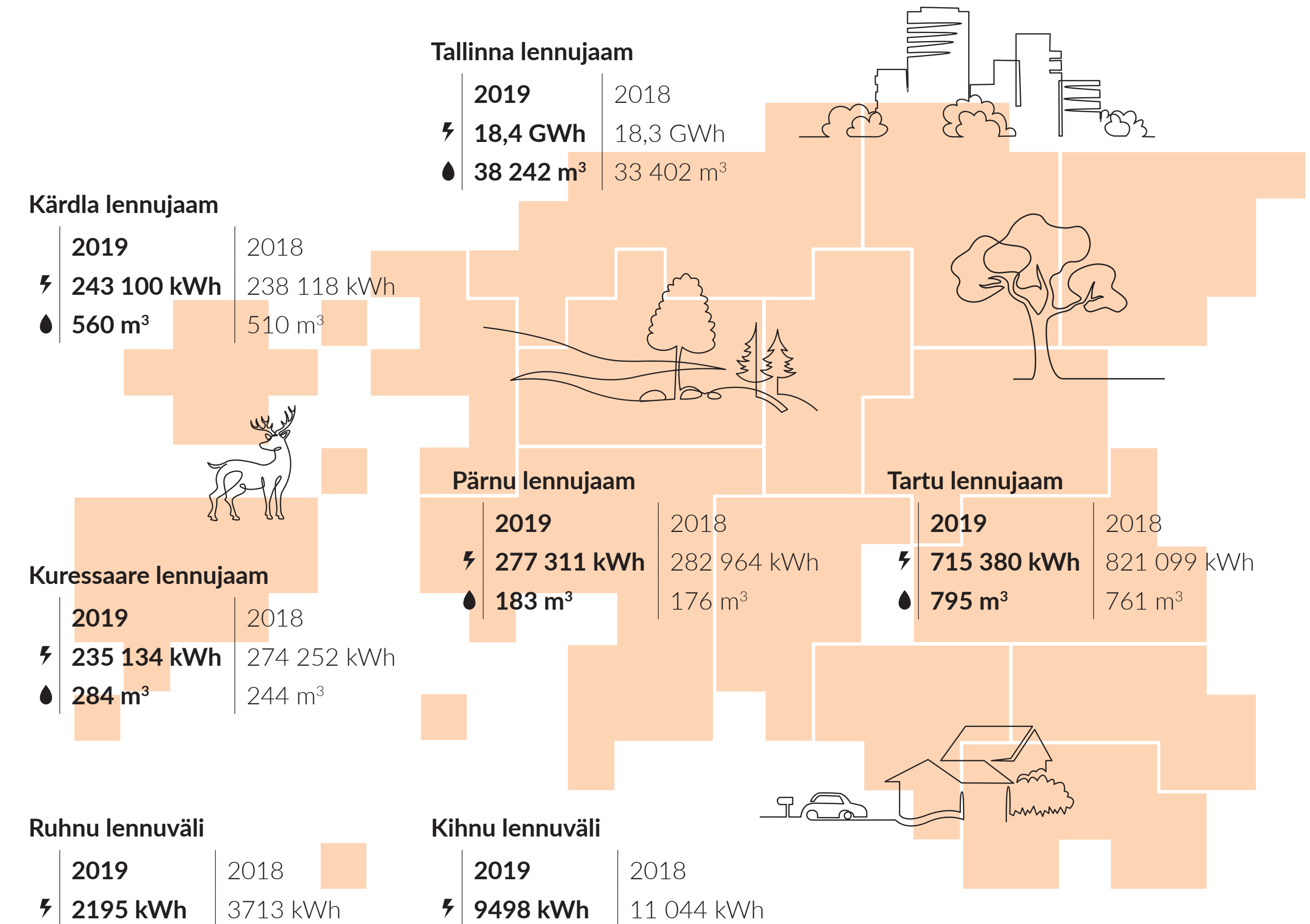
Kontserni Tallinna Lennujaam keskkonnaparaameetrid

Tallinna lennujaam

 Energiahaldus	Ühik	2019	2018	Muutus
Elektrienergia kogukulu	GWh	18,4	18,3	☹️
Elektrienergia omakulu	GWh	11,3	11,0	☹️
Elektrienergia reisiterminali kulu	GWh	6,3	6,4	☺️
Elektrienergia müük	GWh	7,0	7,2	☺️
Elektrienergia reisija kohta	kWh	5,6	6,1	☺️
 Vee tarbimine				
Tallinna lennujaama tarbimine kokku	m ³	38 242	33 402	☹️
Tallinna lennujaama omatarve	m ³	22 596	18 442	☹️
 Kütuse tarbimine				
Diiseli	t	244	231	☹️
Bensiini	t	8	8	☹️
Gaasi	t	4	9	☺️
 Kemikaalide kasutus ja lekked				
Õhusõidukite jäätõrje	t	389	373	☹️
Asfaldalade jäätõrje	t	756	582	☹️
Lekked	tk	40	46	☺️
 Jäätmekäitlus				
Olmejäätmeid reisiterminalis	t	252	301	☺️
Jäätmeid reisija kohta	kg	0,08	0,10	☺️
Liigiti kogutavate jäätmete osakaal segaolmejäätmetest	%	26	15	☺️
 Müra				
Keskmine müratase lennurajast idas	dB	61,7	61,3	☹️
Keskmine müratase lennurajast läänes	dB	54,9	54,4	☹️

Regionaalsed lennujaamad

- Energiahaldus
- Vee tarbimine

Kasvuhoonegaasid ja välisõhk

2019. aasta peamine siht oli liituda üleilmse lennujaamade CO₂ haldamise programmiga Airport Carbon Accreditation (ACA), millega sõltumatult hinnatakse ja tunnustatakse lennujaamade jõupingutusi süsinikdioksiidi heitkoguste juhtimisel ja vähendamisel. Oktoobris väljastati AS-ile Tallinna Lennujaam ACA programmi esimese taseme (*mapping*) sertifikaat.

ACA programmiga soovitakse õhutada lennujaamu vähendama oma heitkoguseid järgides, parimaid tavasid, ja võimaldada neil seda teha. Programmi lõppeesmärk on saavutada lennujaamades CO₂ neutraalsus.

2019. aastal moodustas ligikaudu 80% Tallinna lennujaamas õhku paisatud CO₂-st elektrienergia tarbimine, mis tekitas teiste sektoritega kokku 4,88 kg CO₂ reisija kohta. Et vähendada kasvuhoonegaaside heitmeid välisõhku, plaanime minna järgnevatel aastatel üle rohelise energia tootmisele ja tarbimisele. Sellest saab lähitulevikus meie üks fookuspunkt võitluses kasvuhoonegaasidest põhjustatud kliimamuutuste vastu.

Meie 2020. aasta eesmärk on luua CO₂ vähendamise tegevuskava kui üks kriteerium, et liikuda edasi ACA programmi teisele tasemele jõudmise poole.

2014. aastal koostatud keskkonnamõju hinnangu uurimistöös „Tallinna lennujaamas väljuvate maanduvate lennukite õhusaaste hajumisarvutused Ülemiste järve suunal“ esitatud hajumisarvutuste tulemused näitavad, et õhusõidukitest tulenev õhusaaste avaldab mõju ainult Tallinna lennujaama läheduses olevatele aladele. Varasematel aastatel tehtud mõõtmiste põhjal on kõige suurem lämmastikoksiidi (NO_x) kontsentratsioon just lennujaama lähiümbruses, ulatudes näitajani 0,056 µg/m³. Samas on see 700 korda väiksem, kui lubab välisõhu saastatuse seaduse piirnorm.

Energeetika

Elektrienergia tarbimine ei ole kontsernis Tallinna Lennujaam võrreldes 2018. aastaga märkimisväärselt muutunud, ent elektrienergia tarbimine lennujaama ühe reisija kohta on vähenenud.

Ettevõtte jätkusuutliku arengu eesmärk on vähendada elektrienergia tarbimist kogu ettevõttes ja minna üle rohelisele energiale. Samuti ootavad sidusrühmad meilt keskkonnaga seotud tegevusi, millega läheme üle energiasäästlikumale tarbimisele.

Uusi hooneid rajades ja vanu rekonstrueerides lähtume alati energiatõhususe nõuetest ning määrame tingimused juba projekteerimise käigus. Lisaks juba algatatud energiatõhususe projektidele tegime 2019. aastal ettevalmistusi selleks, et rajada peale Tallinna lennujaama päikesepaneelide pargid ka regionaalsetesse lennujaamadesse. Energiatarbimise kahandamiseks otsime uusi, innovaatilisi võimalusi.

Joogivesi

Peame vajalikuks tagada kvaliteetne joogivesi nii reisijatele kui ka oma töötajatele ja partneritele. Regulaarselt võtame veeanalüüse, et kontrollida joogivee kvaliteeti, sh vee-ettevõtte pakutud joogivee kvaliteeti. Suurim probleem joogivee kvaliteediga on praegu Pärnu lennujaamas, kuhu paigaldatakse kavandatud rekonstrueerimise käigus joogivee puhastussõlm, et tagada nõuetele vastav joogivesi. Samuti paigaldame joogiveekraanid Pärnu lennujaama reisijate alale, et anda neile võimalus tarbida joogivett ja täita oma veepudeleid.

Joogiveekraan reisijatele on juba olemas Tallinna lennujaamas. Järgmistel aastatel plaanime lisada veel kraane, et suurendada joogivee kättesaadavust ning tagada reisijate rahulolu ja teenuse kvaliteet.

Joogivee tarbimine Tallinna lennujaamas ja regionaalsetes lennujaamades on otseselt seotud lennureisijate ja lennuoperatsioonide arvuga. Tallinna lennujaamas oleme paigaldanud reisiterminalis segistitele veesäästmise tarbeks fotosilmad ja aeraatorid. Sama põhimõtet järgime edaspidi regionaalsetes lennujaamades.

AS-i Tallinna Vesi aruannete alusel on Ülemiste järve veeproovides analüüsitud lennukikütuse põlemisel eralduvate produktide tase sadu kordi allpool lubatud piirmäära. Et tagada joogivee kvaliteet, teeme AS-iga Tallinna Vesi koostööd. Lisaks kavandame rajada lennuohutuse tagamiseks raiatud puude asemele haljastuse, mis vastaks lennuohutusnõuetele ja pakuks samal ajal kaitset järvele Tartu maanteelt tuleva saaste eest.

Maatranspordi kütused

Lennuväljade maatranspordi põhikütus on diisel, mida kasutame hooldustehnika ja õhusõidukite maapealse käitustehnika jaoks. Vähesel määral on tarvitusel ka gaas, millega sõidab osa reisijabusse, ja bensiin, mida kasutab väiketehnika.

Kütuse tarbimist mõjutavad hooldust vajava pinna maht, reisijate ja lennuoperatsioonide arv ning ilmaolud. Kütuste tarbimine 2019. aastal ei erinenud suuresti 2018. aasta tarbimisest, kuid koos reisijate arvu kasvuga on märgata diislikütuse tarbimise mõningat tõusu.

Uusi maatranspordivahendeid soetades jälgime nende tehnilisi tingimusi (väike CO₂ ja kütusekulu), et tagada keskkonnasäästlik tarbimine.

Kemikaalid

Kõige rohkem kulub meie lennujaamades kemikaale asfaltpindade jäätõrjeks, et tagada õhusõidukite ohutu õhukütõusmine, maandumine ja maapealne liikumine, samuti õhusõidukite jäätõrjeks, et tagada nende ohutu lendamine. Kemikaale valides lähtume põhimõttest, et sellel oleks võimalikult väike mõju keskkonnale ja inimeste tervisele. Eriti vajalik on see nende kemikaalide puhul, mida kasutatakse õhusõidukite ja asfaltarade jäätõrjeks. Kõik kasutuses olevad kemikaalid on kontrollitud ja neil on keskkonnasäästlikkuse sertifikaat.

Lennuraja jäätõrjekemikaali kasutades jälgime ilmastikuolusid, et vältida liigse või liiga vähese kemikaali kasutamist. Samal ajal on oluline, et jäätõrjet tehes oleks tagatud lennuohutus.

Õhusõidukite jäätõrje kemikaalide optimaalseks kasutuseks oleme soetanud seadmed, mis annavad õige kemikaalisegu ilmastikutingimustest lähtudes automaatselt.

Jäätmekäitlus ja tarneaabel

Ettevõtte jäätmekäitluse põhisuund on jäätmetekke vältimine, seejärel korduskasutus ja lõpuks taaskasutus. Jätkusuutliku arengu seisukohast tuleb leida ringmajanduse edendamise või-

malusi ja seetõttu on tähtis mõelda juba tooteid ja teenuseid hankides jäätmekäitlusele, täpsemalt selle vältimisele. Oleme ringmajanduse ja jäätmetekke vähendamise põhimõtteid rakendanud hangete tegemisel, kuid suureneva keskkonnamõju olulisuse valguses plaanime võimaluse korral rakendada keskkonnahoidlike hangete põhimõtteid.

Tallinna lennujaamas vähenes jäätmetekke reisiterminalis ja ka reisija kohta, mis näitab, et oleme oma jäätmekäitlussüsteemi pideva arendamisega õigel teel. 2019. aastal suunasime terminalist kogutud jäätmed 100% taaskasutusse ja suurenes liigiti kogutud jäätmete osakaal. Jäätmekäitlussüsteemi välja töötades ja rakendades peame oluliseks suurendada teadlikkust ning selgitada jäätmete liigitamise põhimõtteid regulaarselt. 2019. aastal korraldatud keskkonnakuul oli üks teema jäätmekäitlus. Muu hulgas jagasime jäätmekäitluse kohta nõu ning juhtisime tähelepanu selle probleemkohtadele meie töötajate seas.

2019. aastal paigutasime reisiterminali patareide kogumiskastid, et ka reisijatel oleks võimalus anda ära ohtlikke jäätmeid ja mitte visata neid olmejäätmete hulka. Kogume kõigis oma lennujaamades eraldi ohtlikud jäätmed, elektroonikajäätmed ja väiketehnika (nt arvutihiired ja telefonilaadijad), et tagada maksimaalne liigiti kogumine ja ringlussevõtt ning vältida ohtlike jäätmete sattumist olmejäätmetesse. Jäätmed suuname käitlusse vastavat jäätmekäitlusluba omava ettevõtte kaudu.

Meie 2020. aasta suund jäätmekäitluses on ühekordse plastivaba lennujaama loomine sihiga vähendada plasti kasutamist seal, kus see on võimalik ja vajalik.

Sademevesi

Sademevee kvaliteedi tagamine on vajalik kõigis lennujaamades ja see oli ka meie 2019. aasta põhifookuses. Lennujaama käitamine mõjutab sademevett lennukitel ja asfaltaradel kasutatavate jäätõrjekemikaalide ning transportist tuleneva võimaliku reostuse kaudu.

Oleme lisanud Tallinna lennujaama lennuliiklusala ehitusprojekti õli- ja liivapüüdurid ka aladele, kuhu seaduse nõuete järgi ei ole kohustus neid rajada, kuid meie jaoks on tähtis võtta kasutusele parim võimalik tehnika, et tagada maksimaalne keskkonnakaitse. Meie sisekorrad näevad kemikaalilekke korral ette operatiivse tegutsemise ja abinõude kasutuselevõtu, et välistada keskkonnareostus.

Sademevee kvaliteedi jälgimiseks seirame Tallinna lennujaama väljalaske.

Müra

Lennumüra määratletakse kui sotsiaalset mõju, sest olemuselt mõjutab see ümberkaudseid müra mõjualasse jäävaid elanikke.

Tallinna lennujaama mõjualas on ligikaudu 20 000 elanikku. Mürataseme jälgimiseks oleme paigaldanud kaks müramõõteseadet, mis asuvad lennuraja mõlemas otsas. Mõõdame müra pidevalt ning kõik mürahäiringud salvestame. Keskmise müratase lennujaama läheduses sõltub otseselt lennuoperatsioonide arvust.

Kuna lennukite õhukütõusu ja maandumise määrab suuresti tuulesuund, siis ei saa rääkida võimalusest lennata nii, et alati välditaks elamupiirkondi. Seetõttu on oluline teha koostööd õhusõidukite lähenemisprotseduuride väljatöötamisel, et leida võimalusi müra vähendamiseks elamualadel.

Et vähendada lennukimootorite testimise müra, rajame lennuliiklusala arendusprojekti käigus mootorite testalale müratõkkeseinad.

Osaleme aktiivselt müraga seotud küsimuste käsitlemisel. Kutsusime 2018. aastal kokku kohtumise, kus osalesid Lennuamet, Tallinna Linnavalitsus, Terviseamet, Lennuliiklusteeninduse AS ja Keskkonnaministeerium. Aasta hiljem toimus samas koosseisus teine kohtumine, kus lepidi kokku edasine infovahetusprotsess mürakaebuste kiireks lahendamiseks. Järgmine kohtumine on kavas 2020. aastal. Samuti osaleme Keskkonnaministeeriumi iga-aastaselt mürateemalises kohtumises, kus on tähelepanu keskmes Eestis kehtivad müraga seotud õigusaktid ning parima lahenduse leidmine paljude ametkondade ja organisatsioonide koostöös.

Vastutus maa, vee ja bioloogilise mitmekesisuse eest

Lennujaama käitamine mõjutab ümbritsevat maad, vett ja bioloogilist mitmekesisust. Juhime oma tegevust nii, et ka väljaspool lennuvälja oleks tagatud minimaalne mõju.

Lennujaama arendusprojekte ette valmistades hindame samuti mõju bioloogilisele mitmekesisusele ja rakendame mõju vähendamiseks meetmeid. Metsa ja üksikpuude raiete puhul lähtume lennuohutuse tagamise nõuetest ning raietööde kavandamisel lindude pesitsusajast: koostöös ornitoloogiga oleme selleks ajaks seadnud sisse raierahu.

Lennujaama käitamiseks seirame regulaarselt vee ja pinnase seisundit.

Pilk tulevikku

Kontserni 2020. aasta tähtsaimate müügi- ja finantsnäitajate prognoos*

Võrreldes 2019. aastaga prognoosime 2020. aastal kontserni müügitulu suurenemist 47,1 mln eurolt 47,7 mln euroni (1%). Lennundustulude puhul oleme arvestanud 1% vähenemisega, mis on seotud liinitoetusprogrammi meetmetega. Reisijate arvu kasvuks prognoosime 3%. Kontserni mittelelendustulude eelarvestatud tulude kasv on 2%.

Kontserni muude äritulude eelarve on 2019. aasta tegelikest tuludest 7% suurem, sest riigilt saadav sihtfinantseering lennundusjulgustuse ja päästekulude katmiseks kasvab 0,4 mln euro võrra (2020. a 7,4 mln eurot ja 2019. a 7,0 mln eurot). Sihtfinantseering regionaalsete lennujaamade tegevuskulude katmiseks jääb samale tasemele (2020. a 2,2 mln eurot ja 2019. a 2,2 mln eurot).

Prognoosi alusel on kontserni äritulud 2020. aastal 61,9 mln eurot ja kasvavad võrreldes 2019. aastaga 3% võrra.

Kontserni kulud kasvavad 50,5 mln eurolt 53,9 mln euroni ehk 7%. Kontserni kasumiks on eelarvestatud 7,8 mln eurot.

Aastail 2020–2024 kavatseb kontsern investeerida kokku 188,2 mln eurot, sellest 2020. aastal 41,8 mln eurot.

- Põhiline investering sellel ajavahemikul on Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti teine etapp, mille eeldatav maksumus kokku on 30 mln eurot, sellest 2020. aastal 11 mln eurot.
- Järgnevatel aastatel on Tallinna lennujaama reisiterminali laienduse projekteerimiseks ja ehituseks planeeritud 27,6 mln eurot.
- 2019. aastal algas ja aastatel 2020–2021 jätkub Pärnu lennujaama rekonstrueerimine. Projekti kogumaksumus on 20 mln eurot, millest 12,6 mln eurot investeerime 2020. aastal.
- Äriprojektidest on kõige tähtsam uue õhusõidukite hooldusangaari ehitamine Tallinna lennujaama aastatel 2020–2022.

Kontserni 2020. aasta tähtsaimate müügi- ja finantsnäitajate prognoos*

	2020. a eelarve	2019	Muutus %
Tallinna lennujaam			
Reisijaid	3 363 768	3 267 910	3
Lennuoperatsioone	48 274	47 867	1
Kaubamaht tonnides	10 916	10 916	0
Regionaalsed lennujaamad kokku			
Reisijaid	72 146	67 077	8
Lennuoperatsioone	10 801	10 944	-2
Kontsern			
Tuhandetes eurodes	2020. a eelarve	2019	Muutus %
Äritulud kokku	61 904	60 386	3
Müügitulu	47 722	47 120	1
sh lennundustulu	17 366	17 497	-1
sh mittelelendustulu	30 356	29 623	2
Muud äritulud	14 182	13 266	7
sh varade sihtfinantseerimine	4 351	3 763	16
sh lennundusjulgustuse ja päästekulude sihtfinantseerimine	7 420	6 995	6
sh regionaalsete lennujaamade sihtfinantseerimine	2 200	2 200	0
sh muud äritulud	211	308	-31

* Koostatud 2019.aasta lõpus.

Kontserni 2020. aasta tähtsaimate müügi- ja finantsnäitajate prognoos*

	2020. a eelarve	2019	Muutus %
Ärikasum enne kulumit**	16 927	17 927	-6
Puhaskasum	7 798	9 718	-20
Rahavood põhitegevusest	16 456	17 262	-6
Investeeringud	41 757	10 189	310
Müügitulu lahkuva reisija kohta	27,78	27,84	0
Puhaskasum lahkuva reisija kohta	4,54	5,74	-21
Bilansimaht	241 590	226 149	7
Varad aasta lõpus sihtfinantseerimise kohustusega**	163 739	149 010	10
Omakapital aasta lõpus	103 349	95 457	8
Võlakohustused aasta lõpus	52 321	45 618	15
Omakapital/varad aasta lõpus**	63%	64%	
Võlakohustused/ärikasum enne kulumit**	3,1	2,5	

Kontserni 2020. aasta tähtsaimate müügi- ja finantsnäitajate prognoos*

	2020. a eelarve	2019	Muutus %
Ärikulud kokku	53 870	50 467	7
sh kaubad, materjalid, teenused	16 262	15 734	3
sh mitmesugused tegevuskulud	2 029	1 902	7
sh töäjõukulud	22 199	20 949	6
sh muud ärikulud	136	111	23
sh põhivara kulum	13 244	11 771	13
Ärikasum enne põhivara kulumit ja finantstulemit (EBITDA)	16 927	17 927	-6
Ärikasum (EBIT)	8 035	9 919	-19
Puhaskasum	7 798	9 718	-20
Keskmine töötajate arv taandatuna täistööajale	617	635	-3
Müügitulu töötaja kohta	77 346	74 205	
Puhaskasum töötaja kohta	12 638	15 304	

* Koostatud 2019.aasta lõpus.

** Ei sisalda põhivara sihtfinantseeringut.

Kontserni Tallinna Lennujaam strateegilised eesmärgid aastaks 2020

Tallinna lennujaam ühendab Eesti maailmaga nii inimeste kui ka kauba liikumise osas

Eesmärk	Möödik 2020
Tallinnast on võimalik lennata erinevatesse sihtpunktidesse nii Euroopas kui ka Aasias	<ul style="list-style-type: none"> Aastaringsete sihtkohtade arv 30 Regulaarliine (aastaringset ja suvised liinid) 40 Reisijate arv Tallinna lennujaamas 3,4 mln Kaubalennunduse arenguplaan on valmis Lennukaupa Tallinna lennujaamas 12 tonni

Tallinna Lennujaam on atraktiivne lennujaam reisijatele, lennundusettevõtetele, partneritele ja talentidele

Eesmärk	Möödik 2020
Reisijate rahulolu kasv Tallinna lennujaamas ASQ-indeksi järgi	4,5 (viiepunktiskaalal)
Lennufirmade ootustele vastav teenuste ja toodete portfell	4,45 (viiepunktiskaalal)
Tallinna lennujaama reisiterminali laiendamine	Esimese laiendusetapi projekteerimine on töös
Kontserni mittelennundustulude kasv	+2,2% (+0,4 mln)
Meie tegevus või tegevusetus ei põhjusta järjestikust lennuliikluse seisakut kauem kui 30 minutit	0 vahejuhtumit, mille kestus ületab 30 min
Väljuvate lendude punktuaalsus Tallinna lennujaamas	85%
Suurendame kontserni töötajate pühendumust	TRI*M-indeksis 73 punkti
Tööandja uuringute tulemustes jätkuvalt kõrged kohad	Viie parima tööandja seas

Kontserni Tallinna Lennujaam strateegilised eesmärgid aastaks 2020

Käitame kontserni Tallinna Lennujaam ohutult ja turvaliselt ning oleme looduskeskkonna suhtes vastutustundlikud

Eesmärk	Möödik 2020
CO ₂ intensiivsus reisija kohta	5,1 kg
Vähendame elektri, vee ja gaasi kulu reisija kohta Tallinna lennujaamas	0,39 € reisija kohta
Julgestuse vahejuhtumite arv reisija kohta	0 tõsist puudust
Lennuohutuse A-D-kategooria juhtumite arv kontserni lennujaamades 1000 lennuoperatsiooni kohta	Kuressaare lennujaam 4 Kärdla lennujaam 7,5 Pärnu lennujaam 15 Tallinna lennujaam 7,5 Tartu lennujaam 3

Kontsern Tallinna Lennujaam on kuluefektiivne, kasumlik ja uuenduslik ettevõtte

Eesmärk	Möödik 2020
EBITDA kasv kontsernis	16,9 mln € konsolideeritud, marginaal 35,5%
Regionaalsete lennujaamade kulu reisija kohta	59 €
Tallinn Airport GH kulu lennuoperatsiooni kohta	283 €
Kontserni kulu (v.a amortisatsioon) reisija kohta	11,80 €
Tallinna lennujaama kulu (v.a amortisatsioon) reisija kohta	7,80 €
Kontserni müügitulu lahkuva reisija kohta	27,80 €

Koroonaviiruse COVID-19 mõju kontserni Tallinna Lennujaam jätkusuutlikkusele 24.03.2020

COVID-19 viirus hakkas levima 2019. aasta lõpul Hiinas ja viiruspuhang jõudis Euroopasse 2020. aasta veebruaris. Eesti Vabariigi Valitsus kuulutas Eestis välja eriolukorra 12. märtsil 2020.

Viiruse levik on kaasa toonud liikumispääsude nii riikide vahel kui ka riigisiselt. Eriolukord Euroopas on toonud kaasa reisijate ja lennuoperatsioonide arvu järsu vähenemise. Erinevate hinnangute alusel võib viirusega seotud piirangute periood kesta märtsist kuni maini. Lähtume oma prognoosis, et mais hakkab lennuliiklus taastuma, kuid taastumine saab olema pikaajaline ning 2020. aasta lõpuks ei jõuta 2019. aasta reisijate mahtudeni.

Hindamiseks kontserni jätkusuutlikkust, oleme teinud 2020. aastaks konservatiivse prognoosi. Selle alusel hindame, et võrreldes 2019. aastaga on reisijate arv 34% madalam ning lennuoperatsioone on 23% võrra vähem.

Analüüsisime planeeritud strateegiliste projektidega jätkamist ja investeeringute vajalikkust tekkinud olukorras. Kontserni rahajääk on piisav, et jätkata strateegiliste investeeringutega ja täita kohustusi tähtaegselt. 2020. aasta investeeringute plaan oli kokku 41,8 mln eurot. Teostame 2020. aastaks planeeritud investeeringuid 32,7 mln euro ulatuses ning teostamata jätame 8,9 mln euro ulatuses investeeringuid.

Jätkame Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti teise etapiga, Pärnu lennujaama rekonstrueerimisega ja Tallinna lennujaama reisiterminali laienduse projekteerimise ja ehitusega eelootealade ning pagasiala laiendamise osas.

Reisijate arvu ja lennuoperatsioonide vähenemine mõjutab otseselt kontserni ettevõtete tulu baasi. Perioodil märtsist juunini väheneb müügi käive võrreldes 2019. aastaga kokku 62%. Kontsern on alustanud kulude kokkuhoiu programmiga. Kontsern on 2020. aasta esimesel poolaastal kahjumis.

Viiruspuhanguga seonduvad tegevused võib jagada nelja etappi. Esimene etapp oli kontserni töötajate tervise kaitsmine ja teine etapp kontserni tegevuste korrigeerimine lähtuvalt lennuliikluse vähenemisest. Kolmas etapp on majandusmõju hindamine ja kahjude minimeerimine ning neljas etapp on tegevused lennuliikluse taastamiseks.

Seoses tegevusmahtude olulise vähenemisega ning olukorraga, kus ei ole teada kriisiperioodi ajaline kestus, leidis kontserni juhtkond, et tuleb lähtuda hetkel teada olevast informatsioonist ja olukorrast ning püüda maksimaalselt vähendada kriisi negatiivset mõju kontserni jätkusuutlikkusele.

Jätkusuutlikkuse aruandluse põhimõtted

Kontserni Tallinna Lennujaam 2019. majandusaasta aruanne on jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse, hea ühingujuhtimise tava ning raamatupidamise integreeritud aastaaruanne.

Jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutustundlikkuse aruande osas tugineme globaalse aruandlusalgatuse (ingl *global reporting initiative*, GRI) aruandlusstandardile. Jätkusuutlikkuse aruande koostamise juhend koosneb aruandluspõhimõtetest, aruandlusjuhendist ja standardsetest avaldatavatest andmetest. Selles aastaaruandes kajastame kogu 2019. aasta tegevust. Aruande koostame igal aastal ja see on jätk kontserni Tallinna Lennujaama 2018. majandusaasta aruandele.

Aruandluspõhimõtetes ja -juhistes on kirjeldatud aruandlusprotsessi põhielemente:

- olulisus,
- sidusrühmade kaasatus,
- jätkusuutlikkuse kontekst,
- täielikkuse aruandluspõhimõtted.

Standardsete avaldatavate andmete osa sisaldab andmeid ja teavet, mis on asjakohane ja oluline ettevõtte puhul ning määratletud juhendis kolme liiki standardandmetena:

- strateegia ja profiil – andmed, mis määravad ettevõtte tegevuse mõistmiseks vajaliku üldise konteksti, nagu ettevõtte strateegia, profiil ja juhtimine;
- juhtimisviis – andmed, mis hõlmavad seda, kuidas ettevõtte asjakohaste teemadega tegeleb, ning annavad konkreetse valdkonna tegevuse mõistmiseks konteksti;
- tulemusnäitajad – näitajad, mis hõlmavad võrreldavaid andmeid ettevõtte tegevuse kohta majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonnas.

Mõjukohtade määramise ja ulatuse piiritlemise aluseks on tehtud ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga intervjuud, kirjandus-, andme- ja meediaanalüüs ning külastusvaatlus ja eksperdi hinnangud. Olulisuse määramisel on kasutatud intervjuusid ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga. Täpsemalt on sidusrühmad kirjeldatud sellekohases peatükis. Olulisuse hindamisel mängivad peale selle rolli ühiskonna õigusaktid ja seaduskuulekus, mis vähendavad hea toimimise puhul teema tähtsust ettevõtte jaoks ja vastupidi.

Tuvastatud olulised teemad on järgmised:

- majandustulemused,
- kaudne majandusmõju,
- korrupsiooni tõkestamine,
- energia,
- bioloogiline mitmekesisus,
- heitkogused,
- heitvesi ja jäätmed,
- keskkonnanõuetele vastavus,
- tööhõive,
- tervishoid ja -ohutus,
- koolitus ja haridus,
- mittediskrimineerimine,
- sotsiaal-majanduslik nõuetelevastavus.

Oma äritegevuses juhindume kestlikkuse põhimõtetest. Alates 2018. aastast järgime oma tegevuses Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärgi (ingl *sustainable development goals*, SDG) ja seome oma tegevuse nendega. Kestliku arengu eesmärkide täitmist oleme selles aruandes ka kajastanud. Et illustreerida seda, kuidas meie tegevus aitab kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, oleme sidunud need meie jaoks oluliste teemadega ning tähistanud aruandes SDG-märkega.

Kestliku arengu eesmärgid

Eesmärk	Maailm	Tallinna Lennujaam
	Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu	Ettevõttes on toimiv tervishoid ja -ohutuse juhtimissüsteem
	Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused	Toetame töötajate arengut ning korraldame nende õppetegevust ja juhendamist tõhusa ressursikasutuse ja paindlike õpivõimalustega
	Saavutada sooline võrdsuslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu	Järgime soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid
	Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine	Seirame pidevalt sademevett. Kasutame veeressursse säästvaid tehnilisi lahendusi. Vältime keskkonnareostust, maandades riske. Tagame lennujaamades puhta joogivee reisijale, töötajale ja partnerile
	Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele	Vähendame elektrienergia tarbimist reisija kohta. Suurendame taastuvenergia tarbimise osakaalu energia lõpptarbimises. Kavandame energiatõhusaid hooneid
	Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö	Aitame kaasa riigi majanduskeskkonna arengule. Väärtustame tulemuslikkust ja töötajate silmapaistvat panustamist ning vastastikku lugupidavaid suhteid töötajatega
	Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni	Arendame ja käitame taristut, arvestades ühiskonna ja sidusrühmade ootusi ning jätkusuutlikkuse põhimõtteid

Eesmärk	Maailm	Tallinna Lennujaam
	Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks	Jälgime välisõhku paisatavaid peenosakeste heitmeid. Osaleme aktiivselt müraga seotud küsimuste käsitlemisel. Vähendame heitkoguseid, koostame CO ₂ vähendamise tegevuskava
	Tagada säästev tarbimine ja tootmine	Meil on keskkonnajuhtimissüsteemi ISO 14001 sertifikaat. Tagame ohtlike jäätmete üleandmise ohtlike jäätmete käitlejale. Vähendame jäätmeteket reisija kohta. Suurendame taaskasutatavate jäätmete osakaalu. Tagame ettevõtte koosseisu kuuluvate lennujaamade säästliku ja vastutustundliku käitamise. Loomes ettevõtte jäätmekäitlussüsteemi strateegia
	Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjudega võitlemiseks	Peame arvestust kasvuhoonegaaside heitkoguste üle. Uusi masinaid soetades jälgime CO ₂ heitmeid. Vähendame fossiilsete kütuste tarbimist

Eesmärk	Maailm	Tallinna Lennujaam
	Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine	Kasutame lennujaamades keskkonnasäästlikke jäätörjevahendeid, et vähendada negatiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele
	Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid	Väldime korrupsiooni, seades hangetingimuste seadmise ja huvide konfliktide vältimise
	Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus	Tasume keskkonnamakse välisõhu saasteloa ja vee-erikasutusloa alusel. Määratleme ettevõtte sidusrühmad ja arvestame nende ootustega

GRI sisuregister

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
GRI 102: Üldine avalikustatav teave	Organisatsiooni profil	
	102-1 Ettevõtte nimi	AS Tallinna Lennujaam
	102-2 Peamised tegevused, kaubamärgid, tooted ja/või teenused	6
	102-3 Peakontori asukoht	Tallinn
	102-4 Ettevõtte tegevuskohad	6, 34, 51
	Kestliku arengu eesmärk nr 9 Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni	10, 34, 46
	102-5 Omandisuhte iseloom ja õiguslik vorm	6, 16
	102-6 Riigid, kus ettevõtte tegutseb	6
	102-7 Ettevõtte suurus	6, 46
	102-8 Tööjõu struktuur	51-52
	102-9 Tarneahela kirjeldus	24
	102-10 Olulised muudatused organisatsioonis ja selle tarneahelas	8, 24, 51
	102-11 Ettevaatusabinõude rakendamine	21-24
102-12 Osalemine välistes algatustes (peamised toetusvaldkonnad ja -tegevused)	19	
102-13 Liikmesus ja kuuluvus organisatsioonidesse	19	

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	Strateegia	
	102-14 Juhatusesimehe pöördumine	3
	102-15 Peamised mõjud, riskid ja võimalused	10, 21, 13-14, 21-24
	Eetika	
	102-16 Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumistavad	10-12, 19
	Ühingujuhtimine	
	102-18 Juhtimisstruktuur	16-18
	Huvigruppide kaasamine	
	102-40 Huvigruppide nimekiri	39
	102-42 Huvigruppide kaardistamine ja valik	37, 39
	102-43 Huvigruppide kaasamise põhimõtted	37, 39, 42-43, 54-55
	102-44 Olulisemad tõstatatud teemad ja murekohad	37, 39
	Aruandluspõhimõtted	
	102-45 Finantsaruandes hõlmatud üksused	6
	102-46 Aruande sisu ja teemade ulatuse määratlemine	66-68
	102-47 Oluliste teemade loetelu	10-14

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	102-48 Avalikustatava teabe korrigeerimine	-
	102-49 Muutused aruandluses	-
	102-50 Aruandlusperiood	01.01.-31.12.2019
	102-51 Viimase aruande avaldamise kuupäev	26.03.2019
	102-52 Aruandlustsükkel	Aruanne koostatakse igal aastal. GRI juhistele vastavat aruannet on koostatud alates aastast 2014. Kõik varasemad aruanded on kättesaadavad AS-i Tallinna Lennujaam kodulehel
	102-53 Aruannet puudutavate küsimuste kontakt	kvaliteet@tll.aero
	102-54 Aruande vastavus GRI standardile	Aruanne järgib rahvusvahelist <i>Global Reporting Initiative</i> (GRI) standardit ja on koostatud standardi põhinõuete järgi
	102-55 GRI sisuregister	69-72
	102-56 Väline kinnitus	Kontserni aastaaruande on kinnitanud audiitor AS PricewaterhouseCoopers
GRI 103: Juhtimisviisi kirjeldus	103-1 Aruande ulatus ja piirid	6, 10
	103-2 Juhtimispõhimõtted ja selle komponendid	10-14, 57
	103-3 Juhtimispõhimõtete hindamine	10-14

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	Kestliku arengu eesmärk nr 12 Tagada säästev tarbimine ja tootmine	57, 59, 60
GRI 201: Majandus-tulemused	201-1 Ettevõtte loodav ja jaotatav väärtus	26-29, 40
	Kestliku arengu eesmärk nr 8 Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö	51
GRI 203: Kaudne majandusmõju	203-1 Infrastruktuuri investeringud ja toetatud teenused	29, 46-49
GRI 205: Korruptsiooni tõkestamine	205-1 Korruptsiooniga seotud riskide hindamine	18-19
	205-2 Korruptsioonivastase poliitika ja protseduuride alane suhtlus ja koolitus	18-19
	205-3 Korruptsioonijuhtumid ja järgnenud tegevused	18-19
	Kestliku arengu eesmärk nr 16 Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid	16

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
GRI 302: Energia	302-1 Energia tarbimine organisatsiooni sees	58-59
	302-3 Energiatõhusus	58-59
	302-4 Energiatarbimise vähendamine	59
 7 JÄTKUSIITLIK ENERGIA	Kestliku arengu eesmärk nr 7 Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele	59
GRI 304: Bioloogiline mitmekesisus	304-2 Tegevuste ja teenuste oluline mõju bioloogilisele mitmekesisusele	58, 60-61
 15 MAA ÖKOSÜSTEEMID	Kestliku arengu eesmärk nr 15 Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine	61
GRI 305: Heitkogused	305-5 Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine	59
	305-7 Lämmastikoksiid ja vääveloksiid ning teised olulised õhuheitmed	59
 17 ÜLEILMNE KOOSTÖÖ	Kestliku arengu eesmärk nr 17 Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus	20, 39, 57

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
 11 JÄTKUSIITLIKUD LINNAD JA ASUND	Kestliku arengu eesmärk nr 11 Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks	59, 61
 13 KLIMA MUUTUSTUSE VASTASED MEETMED	Kestliku arengu eesmärk nr 13 Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjudega võitlemiseks	59
GRI 304: Bioloogiline mitmekesisus	306-1 Vee väljalase kvaliteedi ja sihtkoha järgi	58-61
	306-2 Jäätmed vastavalt tüübi ja käitluse meetodile	58, 60
	306-3 Olulised lekked	58, 60
	306-4 Ohtlike jäätmete vedu	58, 60
	306-5 Veekogud, mida mõjutab vee väljavool ja/või äravool	59, 61
 6 PUHAS VESI JA SANITAARIA	Kestliku arengu eesmärk nr 6 Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine	59, 60
GRI 307: Keskkonnavaline nõuetelevastavus	307-1 Mittevastavused keskkonnanõuetele ja regulatsioonidele	57
GRI 401: Töehõive	401-1 Uute töötajate värbamine ja töötajate voolavus	52, 54

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
GRI 403: Töetervishoid ja -ohutus	403-1 Töetervishoiu ja tööhutuse juhtimissüsteem	23-24
	403-2 Ohu tuvastamine, riskihindamine ja vahejuhtumite uurimine	21-24
	403-4 Töötajate osalemine, konsulteerimine ja suhtlemine töetervishoiu ja -ohutuse valdkonnas	23-24
	Kestliku arengu eesmärk nr 3 Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu	23, 59, 61
GRI 404: Koolitus ja haridus	404-1 Keskmise koolitustundide arv töötaja kohta aastas	Kuna ettevõtte panustab praktilisse õppesse töökohal, siis ei ole see näitaja asjakohane
	404-2 Programmid töötajate oskuste arendamiseks ja ülemineku toetamiseks	53
	404-3 Töötajate osakaal, kellega viiakse regulaarselt läbi tulemus- ja arenguveestlusi	53
	Kestliku arengu eesmärk nr 4 Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused	53, 54
	Kestliku arengu eesmärk nr 5 Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu	51

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
GRI 406: Mitte diskrimineerimine	406-1 Diskrimineerimise juhtumid ja parandusmeetmed	2019. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimise juhtumit
GRI 419: Sotsiaalmajanduslik nõuetelevastavus	419-1 Mittevastavus sotsiaalmajanduslikele nõuetele	2019. aastal ei tuvastatud ühtegi mittevastavust

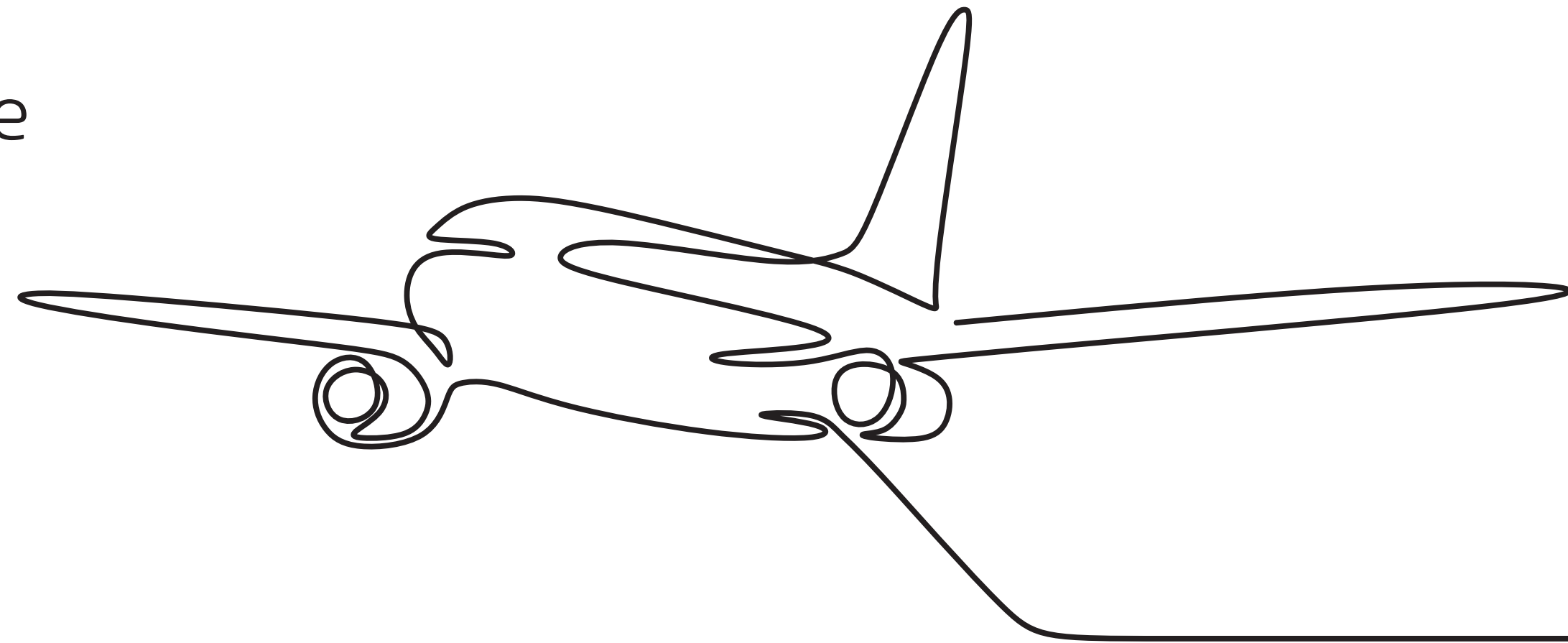
2019. aasta
konsolideeritud
raamatupidamise
aastaaruanne

Sisukord

75	Kontserni lühiiseloostus ja kontaktandmed		
76	Konsolideeritud finantsseisundi aruanne		
77	Konsolideeritud koondkasumiaruanne		
78	Konsolideeritud rahavoogude aruanne		
79	Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne		
79	Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad		
79	Lisa 1. Üldine informatsioon		
79	Lisa 2. Kokkuvõtte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest		
92	Lisa 3. Finantsriskide juhtimine		
94	Lisa 4. Olulised raamatupidamishinnangud		
96	Lisa 5. Materiaalne põhivara		
98	Lisa 6. Kinnisvarainvesteeringud		
99	Lisa 7. Rendid		
99	Lisa 8. Varud		
99	Lisa 9. Nõuded ja ettemaksed		
100	Lisa 10. Finantsinstrumendid		
101	Lisa 11. Raha ja raha ekvivalendid		
101	Lisa 12. Völakohustused		
102	Lisa 13. Laenu tagatis ja panditud vara		
103	Lisa 14. Sihtfinantseerimine		
104	Lisa 15. Völad tarnijatele ja muud völad		
104	Lisa 16. Maksuvölad		
104	Lisa 17. Viitvölad töötajatele		
104	Lisa 18. Omakapital		
105	Lisa 19. Müügitulu		
105	Lisa 20. Muud äritulud		
106	Lisa 21. Kaubad, materjal ja teenused		
106	Lisa 22. Mitmesugused tegevuskulud		
106	Lisa 23. Tööjökulud		
106	Lisa 24. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused		
107	Lisa 25. Tehingud seotud osapooltega		
107	Lisa 26. Aruandeperioodi lõpu järgsed sündmused		
108	Lisa 27. Finantsinformatsioon emaettevötte kohta		
108	Konsolideerimata finantsseisundi aruanne		
109	Konsolideerimata koondkasumiaruanne		
110	Konsolideerimata rahavoogude aruanne		
111	Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne		
111	AS Tallinna Lennujaam (emaettevötte) korrigeeritud omakapitali aruanne		
112	Söltumatu vandeaudiitori aruanne		
116	AS-i Tallinna Lennujaam müügitulu vastavalt EMTAK 2008-le		

2019. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

Ärinimi	AS Tallinna Lennujaam
Äriregistri kood	10349560
Juriidiline aadress	Lennujaama tee 12 11101 Tallinn Eesti Vabariik
Telefon	+372 6 058 701
Faks	+372 6 058 333
E-post	administration@tll.aero
Koduleht	www.tallinn-airport.ee
Audiitor	AS PricewaterhouseCoopers
Majandusaasta algus	01.01.2019
Majandusaasta lõpp	31.12.2019

Kontserni lühiiseloostus

Kontsern tegutseb Eesti Vabariigis, käitab L. Meri Tallinna, Kärdla, Kuressaare, Tartu, Pärnu lennujaamu ning Ruhnu ja Kihnu lennuvälju.

Kontserni põhitegevusvaldkondadeks on lennujaamade käitamine ja arendamine ning lennukite ja reisijate maapealne teenindamine. 2019. aastal andis kontsern tööd keskmiselt 687-le (2018: 667-le) töötajale.

AS-i Tallinna Lennujaama aktsiate omanik on Eesti Vabariik ning ettevõtte kuulub Eesti Vabariigi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse.

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	31.12.2019	31.12.2018
Varad			
Põhivara			
Materiaalne põhivara	Lisa 5	151 918	152 446
Immateriaalne põhivara		514	391
Kasutamiseõiguse esemeks olev vara		158	0
Kinnisvarainvesteeringud	Lisa 6	16 762	17 986
Põhivara kokku		169 352	170 823
Käibevara			
Varud	Lisa 8	312	290
Nõuded ja ettemaksud	Lisa 9	5 582	5 363
Raha	Lisa 11	50 903	13 260
Käibevara kokku		56 797	18 913
Varad kokku		226 149	189 736

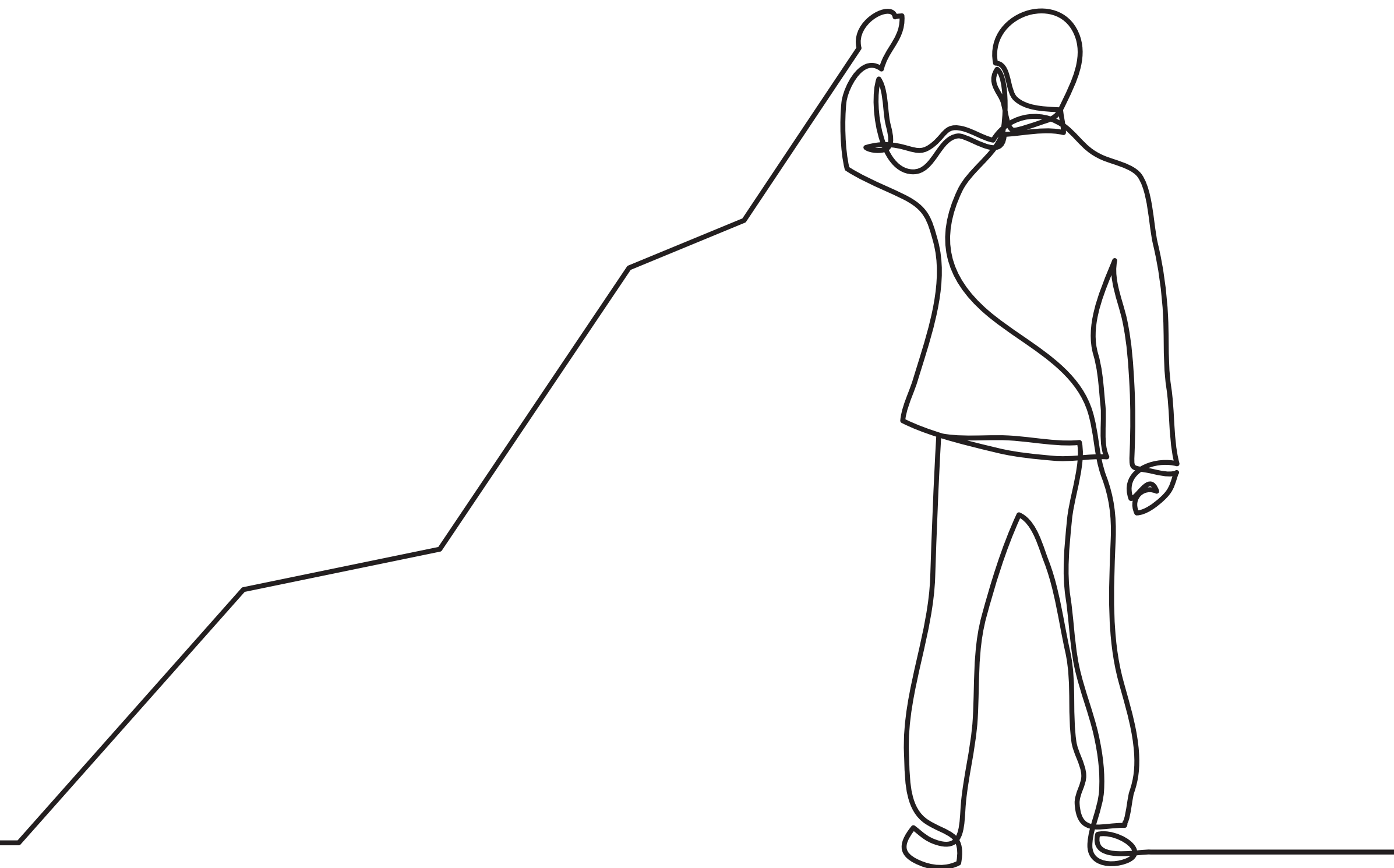
Lisad lehekülgedel 76 kuni 111 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

tuhandetes eurodes	Lisa nr	31.12.2019	31.12.2018
Omakapital			
Aktiivkapital	Lisa 18	25 095	25 095
Kohustuslik reservkapital		2 510	2 510
Jaotamata kasum		67 852	58 134
Omakapital kokku		95 457	85 739
Kohustused			
Pikaajalised kohustused			
Võlakohustused	Lisa 12	42 321	32 274
Rendikohustused	Lisa 12	112	0
Sihtfinantseerimine	Lisa 14	77 139	60 902
Muud võlad		41	41
Pikaajalised kohustused kokku		119 613	93 217
Lühiajalised kohustused			
Võlakohustused	Lisa 12	3 297	1 488
Rendikohustused	Lisa 12	46	0
Võlad ja ettemaksud	Lisa 15	7 280	8 836
Eraldis	Lisa 25	456	456
Lühiajalised kohustused kokku		11 079	10 780
Kohustused kokku		130 692	103 997
Omakapital ja kohustused kokku		226 149	189 736

Konsolideeritud koondkasumiaruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2019	2018
Müügitulu	Lisa 19	47 120	43 801
Muud äritulud	Lisa 20	13 266	10 067
Kaubad, materjal ja teenused	Lisa 21	-15 734	-14 035
Mitmesugused tegevuskulud	Lisa 22	-1 902	-1 580
Tööjõukulud	Lisa 23	-20 949	-19 031
Põhivara kulum ja väärtuse langus	Lisa 5, 6	-11 771	-11 361
Muud ärikulud		-111	-209
Ärikasum		9 919	7 652
Finantstulud ja -kulud		-201	-170
Aruandeaasta kasum		9 718	7 482
Aruandeaasta koondkasum		9 718	7 482

Lisad lehekülgedel 76 kuni 111 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2019	2018
Põhitegevuse rahavood			
Laekumised klientidelt		50 004	48 857
Tarnijatele ja töötajatele tasutud		-41 939	-39 144
Saadud intressitulu		2	2
Makstud intressid		-200	-185
Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine riigieelarvest	Lisa 14	9 195	5 750
Saadud muu tegevuskulude sihtfinantseerimine	Lisa 14	200	170
Põhitegevuse rahavood kokku		17 262	15 450
Rahavood investeerimisest			
Tasutud immateriaalse, materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute soetamisel	Lisa 5, 6	-11 490	-24 439
Laekunud materiaalse põhivara müügist	Lisa 5	72	42
Saadud põhivara sihtfinantseerimine riigieelarvest	Lisa 14	17 300	3 700
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	Lisa 14	2 700	2 870
Rahavood investeerimisest kokku		8 582	-17 827

Lisad lehekülgedel 76 kuni 111 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2019	2018
Rahavood finantseerimisest			
Saadud laenu tagasimaksed	Lisa 12	-2 143	-8 500
Saadud laenud	Lisa 12	14 000	10 000
Makstud rendimaksed		-58	0
Rahavood finantseerimisest kokku		11 799	1 500
Rahavood kokku			
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi algul	Lisa 11	13 260	14 137
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpul	Lisa 11	50 903	13 260
Raha ja raha ekvivalentide muutus		37 643	-877

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

tuhandetes eurodes	Aksiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2017	25 095	2 510	50 652	78 257
2018. aasta koondkasum	0	0	7 482	7 482
Saldo seisuga 31.12.2018	25 095	2 510	58 134	85 739
2019. aasta koondkasum	0	0	9 718	9 718
Saldo seisuga 31.12.2019	25 095	2 510	67 852	95 457

Täpsem informatsioon aktsiakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud Lisas 18. Lisad lehekülgedel 76 kuni 111 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Üldine informatsioon

Emaettevõtte AS Tallinna Lennujaam on Eesti Vabariigis 30.12.1997 registreeritud 100% riigile kuuluv äriühing.

Kontserni AS Tallinna Lennujaam konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab AS-i Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) ja tema 100%-list tütaretevõtet AS-i Tallinn Airport GH, mis tegeleb õhusõidukite ja reisijate maapealse teenindamisega ning kelle aktsiad on registreeritud Eestis.

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande on juhatus kinnitanud 27. märtsil 2020.

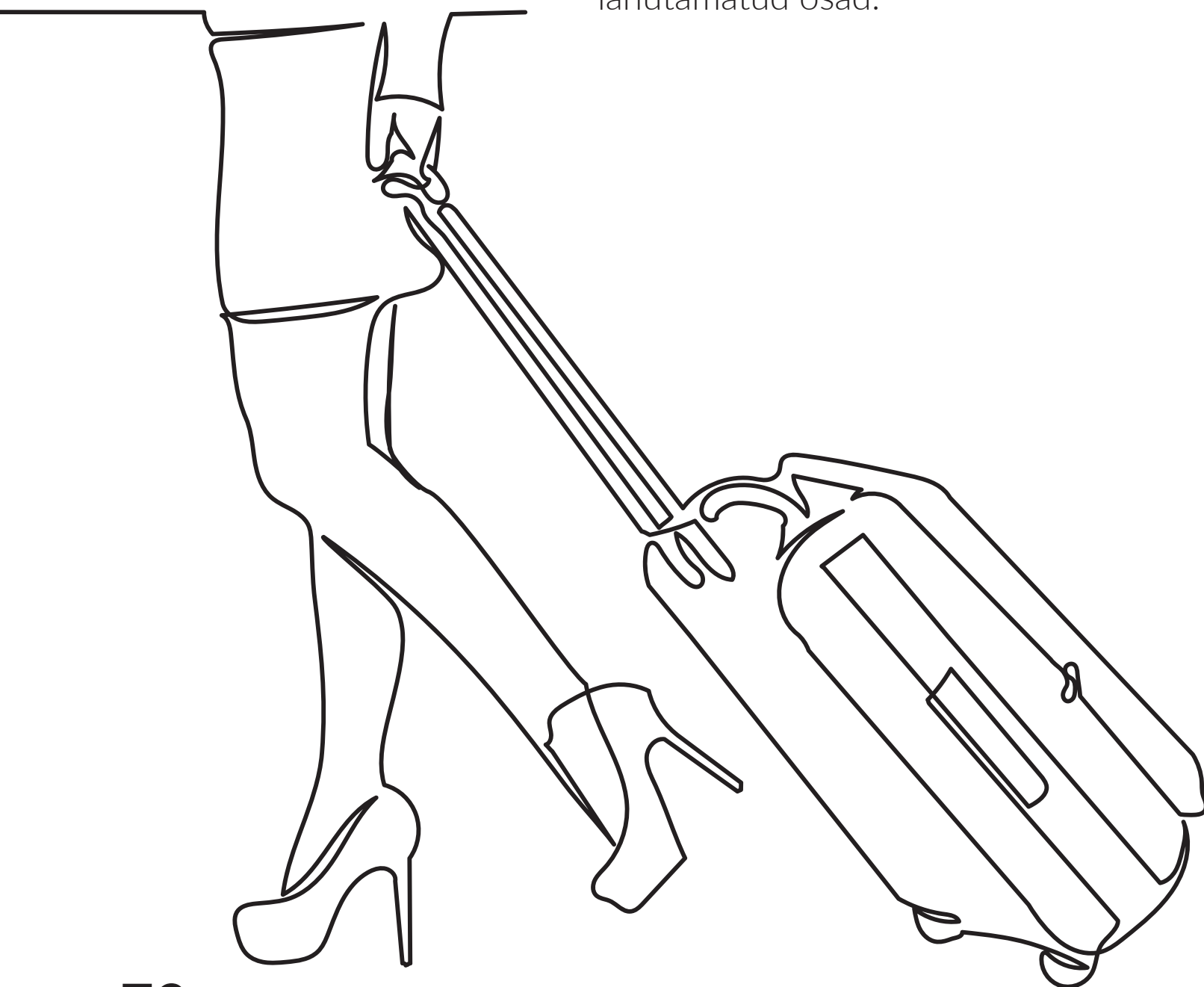
Lisa 2. Kokkuvõtte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest. Nimetatud arvestus- ja aruandluspõhimõtteid on kasutatud järjepidevalt kõikidel aruandeperioodidel, v.a. juhtudel, kui info on avaldatud eraldi.

(A) ARVESTUSE ALUSED

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS) ja Rahvusvaheliste Finantsaruandlusstandardite Tõlgendamise Komitee (IFRIC) tõlgendustega, nagu Euroopa Liit on need vastu võtnud.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud finantsnäitajad tuginevad põhiliselt ajaloolisele soetusmaksumusele, välja arvatud õiglasel väärtuses muutustega läbi koondsumiaruande kajastatavad finantsvarad ja -kohustused.

Konsolideeritud finantsaruannete koostamisel on kasutatud teatud raamatupidamishinnanguid, samuti on kasutatud mitmete arvestus- ja aruandluspõhimõtete rakendamise osas juhatuse otsuseid. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisas 4 on avalikustatud need valdkonnad, kus raamatupidamishinnangutel on oluline mõju kontserni aastaaruandes kajastatud informatsioonile. Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole kirjutatud teisiti.

(B) ARVESTUS- JA AVALIKUSTAMISPÕHIMÕTETE MUUTUSED

Muutused olulistes arvestuspõhimõtetes alates 1.01.2019

Käesoleva aruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on samad, mida kasutati kontserni 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta konsolideeritud aruandes, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärnevalt. Kontsern on alates 1. jaanuarist 2019 esmakordselt rakendanud IFRS 16 "Rendilepingud". Standardi rakendamisel ei olnud olulist mõju kontserni finantsaruannetele. Mitmed teised uued standardid on rakendunud 1. jaanuarist 2019, kuid neile ei ole olulist mõju kontserni finantsaruannetele.

IFRS 16 „Rendilepingud“. Kontsern rakendas standardit IFRS 16 "Rendilepingud" tagasiulatuvalt 1. jaanuari 2019 seisuga, aga ei ole korrigeerinud võrdlusandmeid 2018. aasta kohta, nagu on lubatud standardi teatud üleminekureeglite kohaselt. Seega on 2018. aasta võrdlusandmed esitatud varasemalt kehtinud standardi IAS 17 ja sellega seotud tõlgenduste kohaselt. Käesoleva standardi esmasest rakendamisest tulenev kumulatiivne mõju on kajastatud esmase rakendamise kuupäeval jaotamata kasumi algsaldo korrigeerimisena.

Kontsern on esmasel rakendamisel kajastanud kasutamise eesmärgi esemeks oleva vara nende rentide puhul, mis varem olid standardi IAS 17 kohaselt liigitatud kasutusrendiks. Kontsern mõõtis rendikohustist järelejäänud rendimaksete nüüdisväärtuses, mida diskonteeris rentniku alternatiivse laenuintressimääraga esmase rakendamise kuupäeva, 1. jaanuari 2019 seisuga.

Esmasel rakendamisel kasutas kontsern järgmisi rentniku alternatiivse laenuintressimääraga kaalutud keskmisi väärtusi: 3% sõidukite rendilepingute puhul.

Praktilised abinõud esmasel rakendamisel

Praktilise abinõuna on Kontsern esmase rakendamise kuupäeva seisuga otsustanud mitte ümber hinnata, kas lepingu puhul on tegemist rendilepinguga või kas see sisaldab rendisuhet. Selle asemel on Kontsern tuginenud oma varasematele hinnangutele nende lepingute osas, mis on sõlmitud enne ülemineku kuupäeva, rakendades standardi IAS 17 "Rendid" ja tõlgenduse IFRIC 4 "Kindlakstegemine, kas kokkulepe hõlmab renti" nõudeid.

IFRS 16 esmasel rakendamisel on Kontsern kasutanud järgmisi standardi poolt lubatud lihtsustusi varem kasutusrendiks liigitatud rentide osas:

- ühtse diskontomäärade kasutamine sarnaste omadustega rendilepingute suhtes;
- esmase rakendamise kuupäeval kasutusõiguse esemeks oleva vara väärtust hinnates on jäetud arvestamata esmased otsekulutused

Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine alates 1.01.2020

Välja on antud uusi või muudetud standardeid või tõlgendusi, mis muutuvad kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2020 või hilisematel perioodidel ja mida kontsern ei ole rakendanud ennetähtaegselt:

Finantsaruandluse kontseptuaalse raamistiku muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2020 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudetud kontseptuaalne raamistik sisaldab uut peatükki mõõtmise kohta, juhiseid finantstulemuse raporteerimise kohta, täiendatud mõisteid ja juhiseid (nt kohustuse mõiste) ning selgitusi oluliste valdkondade rolli kohta finantsaruandluses, näiteks juhtkonna kätte usaldatud ressursside kasutamise hoolsus, konservatiivsus, mõõtmise ebakindlus.

Uue standardi rakendamisel alates 1.01.2020 puudub oluline mõju kontsernile.

„Olulisuse mõiste“ – IAS 1 ja IAS 8 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2020 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudatused selgitavad olulisuse mõistet ning seda, kuidas mõistet rakendada, kaasates mõistesse need juhised, mis seni olid kirjas muudes standardites. Samuti on täiendatud mõistega kaasnevaid selgitusi. Muudatuste tulemusena on olulisuse mõiste kõikides IFRS standardites järjepidev. Info on oluline, kui selle avaldamata jätmise, valesi avaldamine või varjamine võib mõistlikult eeldades mõjutada otsuseid, mida ettevõtte üldotstarbeliste finantsaruannete peamised kasutajad nende aruannete põhjal teevad.

Uue standardi rakendamisel alates 1.01.2020 puudub oluline mõju kontsernile.

Muudel uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju kontsernile.

(C) KONSOLIDEERITUD ARUANNETE KOOSTAMINE

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab emaettevõtte AS-i Tallinna Lennujaam ning selle tütarvõtte AS-i Tallinn Airport GH finantsnäitajaid konsolideerituna rida-realt. Ema- ja tütarvõtte vaheliste tehingute tulemusena tekkinud nõuded, kohustused, tulud, kulud ning realiseerimata kasumid ja kahjumid on elimineeritud. Vajadusel on tütarvõtte arvestuspõhimõtteid muudetud, et viia need kooskõlla kontserni arvestuspõhimõtetega.

Tütarvõtte

Tütarvõtte on kontserni poolt kontrollitav ettevõtte. Kontroll eksisteerib, kui emaettevõtte omab mõjuvõimu määrata investeeringuobjekti finants- ja tegevuspõhimõtteid, millega kaasneb reeglina enam kui pool hääleõigustest tütarvõttes. Kontrolli olemasolu hindamisel võetakse arvesse hetkel kasutatavate või konverteeritavate potentsiaalsete hääleõiguste olemasolu ja võimalikku mõju. Tütarvõtte konsolideeritakse raamatupidamise aastaaruandes alates kontrolli tekkimisest kuni selle lõppemiseni.

Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades on avaldatud konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a. tütarvõtte kajastamist käsitlevad arvestuspõhimõtted, mis on emaettevõtte eraldiseisvates põhjaruannetes muudetud vastavalt IAS 27 „Konsolideeritud ja Eraldiseisvad raamatupidamise aruanded“ nõuetele ning investeeringud tütarvõtte aktsiatesse on kajastatud soetusmaksimumuses miinus vajadusel alahindlused vara väärtuse langusest (vt Lisa 27).

(D) TEHINGUD VÄLISVALUUTAS NING VÄLISVALUUTAS FIKSEERITUD FINANTSVARAD JA -KOHUSTUSED

Arvestus- ja esitusvaluuta

Kontserni kuuluvate ettevõtete arvestusvaluutadeks on nende ettevõtete äritegevuse põhilise majanduskeskkonna valuuta. Ema- ja tütarvõtte arvestusvaluuta on euro. Konsolideeritud aruanded on koostatud eurodes.

Tehingud välisvaluutas ning välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel võetakse aluseks tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vastava valuuta ametlikud noteeringud. Raha ülekandmise ja tehingupäeva kursside erinevuse korral tekkivad kursivahed kajastatakse koondkasumiaruandes. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustused on ümber hinnatud aruande kuupäeval kehtinud Euroopa Keskpanga ametliku noteeringu või, kui Euroopa Keskpank vastavat valuutat ei noteeri, valuutat emiteeriva riigi keskpanga ametliku noteeringu alusel euro suhtes. Võlakohustuste ning raha ja raha ekvivalentide ümberhindamisest tulenevad kasumid ja kahjumid on kajastatud koondkasumiaruandes finantstulude- ja kuludena; muud valuutakursside muutustest tulenevad kasumid ja kahjumid aga muude äritulude või tegevuskuludena.

(E) VARADE JA KOHUSTUSTE JAOTUS LÜHI- JA PIKAAJALISTEKS

Varad ja kohustused on finantsseisundi aruandes jaotatud lühi- ja pikaajalisteks. Lühiajalisteks loetakse varad, mis eeldatavasti realiseeritakse järgmisel majandusaastal või kontserni tava-pärase äritsükli käigus.

Kohustusi liigitatakse lühiajalisteks kui nende tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates aruan-de kuupäevast või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustuse tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast aruande kuupäeva.

Laenukohustusi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul aruande kuupäevast, kuid mis re-finantseeritakse pikaajaliseks pärast aruande kuupäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, ka-jastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustusi, mida laenuandjal oli õigus aruande kuupäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

Kõik ülejäänud varad ja kohustused on näidatud pikaajalistena.

(F) MATERIAALNE PÕHIVARA

Materiaalse põhivarana käsitletakse materiaalsel vara, mida kasutatakse teenuste osutamiseks, rendile andmiseks või halduseesmärkidel ja mida eeldatavasti kasutatakse üle aasta. Materiaal-set põhivara kajastatakse finantsseisundi aruandes jääkväärtuses, mis on saadud vara soetus-maksumuse vähendamisel akumulieritud kulumis ja võimaliku väärtuse languse võrra.

Soetusmaksumus

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses.

1. Ostetud põhivara soetusmaksumus koosneb ostuhinnast ja soetamisega otseselt seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta.

2. Omavalmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb asukoha ettevalmistamise kuludest, valmistamisel ja kasutuselevõtul tehtud kulutustest materjalidele ja teenustele ning hüvitis-test tööjõule.

Kui materiaalse põhivara objekti valmistamine vältab pikema perioodi ning seda finantsee-ritakse laenu või mõne muu võlainstrumendiga, siis kapitaliseeritakse sellega seotud laenu-kasutuse kulutused (intressid) valmistatava objekti soetusmaksumusse. Laenukasutuse kulu-tuste kapitaliseerimist alustatakse hetkest, kui on tekkinud laenukasutuse kulutusi ja varaga seotud kulutusi ning vara valmistamist on alustatud. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseeri-mine lõpetatakse hetkel, mil vara on valmis või selle kasutamine on pikemaks ajaks peatatud.

Kulum

Materiaalse põhivara objekti iga osa, millel on oluliselt erinev kasulik eluiga ning mille soetus-maksumus on oluline võrreldes selle objekti kogumaksumusega, amortiseeritakse eraldi.

Põhivara kulumit arvestatakse soetusmaksumuselt lineaarsel meetodil vara hinnangulise ka-suliku eluea jooksul. Erandiks on maa, mida ei amortiseerita.

Materiaalse põhivara amortisatsioonimeetodid, -normid ja lõppväärtused vaadatakse üle vähe-malt iga majandusaasta lõpus ja kui uued hinnangud erinevad eelnevatest, kajastatakse muutu-sed raamatupidamislike hinnangute muutustena, s.t edasiulatuvalt. Põhivara eeldatavat kasulik-ku eluiga inventeeritakse aastainventuuri käigus, hilisemate kulutuste arvelevõtmisel ja oluliste muutuste korral arenguplaanides. Kui vara hinnanguline kasulik eluiga erineb oluliselt eelnevalt kehtestatust, kajastatakse see raamatupidamisliku hinnangu muutusena, muutes vara järelejää-nud kasuliku eluiga, mille tulemusena muutub järgmistel perioodidel varale arvestatav kulum.

Põhivara kasuliku eluea hindamine

Põhivara kasulik eluiga määratakse lähtudes juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on osutunud mõ-nevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga.

Kontsernis kasutatavate põhivarade eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

Ehitised, rajatised

Perroonid, lennurajad	50 aastat
Hooned	5–50 aastat
Muud rajatised (kanalisatsioon, trassid)	10–25 aastat
Väikerajatised (angaarid)	2–7 aastat

Masinad ja seadmed

Mitmesugused süsteemid	3–20 aastat
Rajahooldusmasinad ja seadmed	6–10 aastat
Muud seadmed	2–15 aastat

Muu inventar, tööriistad ja sisseseaded

Terminali mööbel ja sisustus	2–10 aastat
Arvutid ja võrguseadmed	3–5 aastat
Muu vara	3–10 aastat

Parendused

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad kulutused lisatakse vara soetusmaksumusele või võetakse arvele eraldi varana ainult juhul, kui on tõenäoline, et kontsern saab tulevikus varaobjektist majanduslikku kasu ja varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärset mõõta. Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objektile soetusmaksumusele ning asendatud komponent või proportsionaalne osa asendatud põhivarast kantakse finantsseisundi aruandest maha. Jooksva hoolduse ja remondiga seotud kulud kajastatakse koondkasumiaruandes kuludena.

Kajastamise lõpetamine

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamisel, kasutuselt eemaldamisel või kui kontsern ei eelda selle vara müügist majandusliku kasu saamist. Materiaalse põhivara ka-

jastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse selle perioodi, millal kajastamine lõpetati, koondkasumiaruandes real "muud äritulud" või "muud ärikulud".

Varade väärtuse langus

Varad hinnatakse alla nende kaetavale väärtusele juhul, kui varade kaetav väärtus on väiksem bilansilisest jääkväärtusest – vt lõiku „mittefinantsvarade väärtuse langus“.

(G) IMMATERIAALNE PÕHIVARA

Immateriaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest. Finantsseisundi aruandes kajastatakse immateriaalset põhivara soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja allahindlused. Immateriaalse põhivara all kajastatakse soetatud tarkvara, mis on piiratud kasuliku elueaga. Kontsernil ei olnud aruandeperioodil ega ka võrdlusperioodil määramata kasuliku elueaga immateriaalset põhivara.

Tarkvara

Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kuludena nende tekkimise hetkel. Immateriaalse varanajakastatakse soetatud tarkvara, miseioleseonduvariistvaralahutamatu osa. Kontserni poolt loodud ja kontrollitav tarkvara kajastatakse immateriaalse varana, kui on täidetud järgmised tingimused:

1. tarkvara kasutuskõlblikuks muutmine on tehniliselt võimalik;
2. juhatus kavatses tarkvara valmis saada ja seda kasutada;
3. tarkvara on võimalik kasutada;
4. on võimalik näidata, kuidas tarkvara loob tõenäolist tulevast majanduslikku kasu;
5. tarkvara arendamise lõpetamiseks ja kasutamiseks on olemas piisavad tehnilised, rahalised ja muud vahendid;
6. tarkvara arendustegevusega seotud kulutusi saab usaldusväärset mõõta.

Kapitaliseeritavad tarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulud ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arenduskulud, mis ei vasta eeltoodud tingimustele, kajastatakse kuludena. Tarkvaraga seotud kulutusi, mis on algselt kajastatud kuludena, ei kajastata hilisemal perioodil immateriaalse varana. Tarkvara kulud amortiseeritakse kuludesse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 3 - 5 aastat.

(H) KINNISVARAINVESTEERINGUD

Kinnisvarainvesteeringuna kajastatakse kinnisvara objekti, mida kontsern hoiab renditulu teenimise või turuväärtuse kasvu eesmärgil ning mida ei kasutata kontserni enda majandustegevuses.

Kontsern kasutab soetusmaksumuse meetodit, mis tähendab, et kinnisvarainvesteeringute kajastamisel rakendatakse samu arvestuspõhimõtteid, mida kasutatakse materiaalse põhivara arvestuses.

Kontsernis kasutatavate kinnisvarainvesteeringute eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

Angaarid	
Hooned	15–50 aastat
Muud rajatised (kanalisatsioon, trassid)	3–20 aastat
Bürookompleks	
Kontorihoone	30 aastat
Kõrvalhooned	15–20 aastat
Rajatised	5 aastat

Kui on märke sellest, et varaobjekti eluiga või lõppväärtus on oluliselt muutunud, tehakse muudatused vara amortiseerimises edasiulatuvalt. Kinnisvarainvesteeringute kaetava väärtuse määramisel lähtutakse lõigus (I) Mittefinantsvarade väärtuse langus kirjeldatud põhimõtetest.

(I) MITTEFINANTSVARADE VÄÄRTUSE LANGUS

Kontserni juhtkond hindab igal aruande kuupäeval soetusmaksumuse meetodil kajastatavate materiaalse ja immateriaalse põhivara, kinnisvarainvesteeringute puhul vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Hindamisel arvestatakse järgmisi asjaolusid:

Välised tunnused võimalikust varade väärtuse langusest:

- sarnaste varade turuväärtus on langenud;
- üldine majanduskeskkond ja turusituatsioon on halvenenud, mistõttu on tõenäoline, et varadest genereeritav tulu väheneb;
- turu intressimäärad on tõusnud, mistõttu varade tulusus võib jääda alla intressimääradele;
- varade bilansiline maksumus on suurem ettevõtte turukapitalisatsioonist.

Sisesed tunnused võimalikust varade väärtuse langusest:

- varade füüsiline seisund on järsult halvenenud;
- varadest saadavad tulud on väiksemad planeeritust;
- mõningate tegevusvaldkondade tulemused on oodatust halvemad;
- teatava raha teeniva üksuse tegevus kavatakse lõpetada.

Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või vara kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust, kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada. Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse

varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta koondkasumiaruandes põhivara allahindluse kahjumi vähendamisena.

(J) FINANTSVARAD

Klassifitseerimine

Kontsern klassifitseerib kõik finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuse mõõtmiskategoorias. Klassifitseerimine sõltub kontserni ärimudelilist finantsvarade haldamisel ning rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Arvele võtmine ja kajastamise lõpetamine

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval ehk kuupäeval, millal kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse. Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõppevad või antakse üle ja kontsern annab üle sisuliselt kõik riskid ja hüved.

Mõõtmine

Finantsvarad kajastatakse esmasel arvelevõtmisel õiglasel väärtuses, millele on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastavate finantsvarade tehingutasud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

Võlainstrumendid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub Kontserni ärimudelilist finantsvarade haldamisel ning finantsvara lepingulistest rahavoogudest. Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nendest varadest saadav intressitulu kajastatakse finantstuludes sisemise intressimäära meetodil. Kajastamise lõpetamisel kajastatakse

tatakse saadud kasum või kahjum kasumiaruandes muudes tuludes/kuludes. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediidikahjumid kajastatakse kasumiaruandes eraldi ridadel.

Kontserni kõik võlainstrumendid on klassifitseeritud korrigeeritud soetusmaksumuse mõõtmiskategooriasse.

Omakapitaliinstrumendid

Ettevõttel ei ole investeeringuid omakapitaliinstrumentidesse.

(K) FINANTSVARADE VÄÄRTUSE LANGUS

Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksumuses kajastavate võlainstrumentide oodatavat krediidikahjumit tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse meetoodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse: (i) erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi, (ii) raha ajaväärtust ja (iii) aruande perioodi lõpus ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.

Nõuetele ostjate vastu rakendab kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemist ning arvestab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatava krediidikahjumina nõuete esmasel kajastamisel. Kontsern kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähedes erinevatest aegumiste perioodidest.

(L) VARUD

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmis- kulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse.

Varude ostukulutused sisaldavad lisaks ostuhinnale varude ostuga kaasnevat tollimaksu, muid mittetagastatavaid makse ja varude soetamisega otseselt seotud transpordikulutusi, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid.

Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO (first-in, first-out) meetodit. FIFO meetodi rakendamisel kajastatakse varude lõppjääki finantsseisundi aruandes viimasena saabunud ja veel müümata (kasutamata) partiide soetusmaksumuses. Varud hinnatakse finantsseisundi aruandes lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus. Neto realiseerimisväärtus leitakse, arvates tavapärasel äritegevuses kasutatavast hinnangulisest müügihinnast maha hinnangulised kulutused, mis on vajalikud toote müügivalmidusse viimiseks ja müügi sooritamiseks.

(M) RAHA JA RAHA EKVIVALENDID

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke ja kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite.

(N) AKTSIAKAPITAL JA KOHUSTUSLIK RESERVKAPITAL

Lihtaktsiad kajastatakse omakapitali koosseisus. Eelisaktsiaid ei ole emiteeritud. Uute aktsiate emiteerimisega seotud omakapitali tehingute tehingukulud kajastatakse omakapitalist mahaarvamise eeldusel, et need on käsitatavad omakapitali tehinguga otseselt kaasnevate vältimatute lisakuludena.

Äriseadustiku nõuete kohaselt peab emaettevõtte moodustama puhaskasumist kohustusliku reservkapitali, mille miinimumsuuruseks on 1/10 aktsiakapitalist. Iga-aastase kohustusliku eraldise suurus on 1/20 aruandeaasta puhaskasumist kuni reservkapitali määra täitumiseni.

Reservkapitali võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda ei ole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei või teha aktsionäridele väljamakseid.

(O) VÕLAD HANKIJATELE

Võlad hankijatele on tavapärase äritegevuse käigus tekkinud kohustused tasuda hankijatele ostetud kaupade või teenuste eest. Hankijate võlgade jaotust lühi- ja pikaajalisteks vt lõigus (E). Võlad hankijatele võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses ning kajastatakse peale esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(P) VÕLAKOHUSTUSED

Võlakohustused võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses vähendatuna tehingukulude võrra ning kajastatakse pärast esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumuses. Soetusmaksumuse ja lunastusmaksumuse vahe kajastatakse koondkasumiaruandes kuluna võlakohustuse kehtivuse perioodi jooksul, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Laenulepingute sõlmimisel makstavaid teenustasusid kajastatakse laenukasutuse kuludena selles ulatuses, mille osas on tõenäoline, et kontsern laenu välja võtab. Sellised teenustasud kajastatakse finantsseisundi aruandes tulevaste perioodide kuludena ja kajastatakse laenukasutuse kuluna, kui laenu väljavõtmine aset leiab. Võlakohustuste jaotust lühi- ja pikaajalisteks vt lõigus (E).

(Q) LAENUKASUTUSE KULUTUSED

Üldotstarbelised ja kindla otstarbega laenukasutuse kulutused, mis on otseselt seotud tingimustele vastavate varade soetamise või ehitamisega, milleks on vara, mille otstarbekohasesse kasutus- või müügivalmidusse viimine võtab olulisel määral aega, lisatakse varaobjektide soetusmaksumusse kuni hetkeni, mil varad on valmis nende ettenähtud kasutuseks või müügiks.

Kõik muud laenukasutuse kulutused kajastatakse koondkasumiaruandes kuludena nende tekkimise perioodil.

(R) FINANTSKOHUSTUSED

Kõik finantskohustused, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (võlad tarnijatele, võetud laenud, viitvõlad), võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi.

Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse finantsseisundi aruandes maksamisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglasel väärtusel (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustustelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(S) MAKSUSTAMINE**Dividendi tulumaks Eestis**

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende ja teatud liiki väljamakseid ning kulusid, mis on ära toodud tulumaksuseaduses. Jaotatud kasumi maksumäär on 20/80 väljamakstavalt netosummalt.

Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustusena ja koondkasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil, kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Kuna tulumaksu objektiks on ettevõtte kasumi asemel väljamakstavad dividendid, siis ei eksisteeri erinevusi varade ja kohustuste maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksu nõue või kohustus.

Finantsseisundi aruandes ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustust kontserni vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimaalne

tulumaksukohustus, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 18.

Sotsiaalmaksu maksed sisaldavad ka makseid riiklikusse pensionifondi. Kontsernil ei ole juriidilist ega faktilist kohustust maksta lisaks sotsiaalmaksule muid pensioni- või sarnaseid makseid.

Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäära 14/86. Seda soodsamat maksumäära saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on aasta 2018 esimene arvesse võetav aasta.

Muud maksuliigid Eestis

Sotsiaalmaks	33% töötajatele tehtud väljamaksetelt ja erisoodustustelt
Töötuskindlustusmaks	0,8% töötajatele tehtud väljamaksetelt
Erisoodustuste tulumaks	20/80 töötajatele väljamakstud erisoodustustelt
Maamaks	0,1%–2,5% maa maksustamishinnast aastas
Raskeveokimaks	3,5–232,6 eurot/kvartalis veoauto kohta
Ettevõtja tulumaks ettevõtlusega mitteseotud kuludelt	20/80 ettevõtlusega mitteseotuks loetavatelt kuludelt
Elektrienergia aktsiis	4,47 eurot/MWh elektrienergia kohta
Keskkonnatasud (saastetasud)	Saastetasu rakendatakse, kui saasteaineid heidetakse välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse või kõrvaldatakse jäätmeid ning maksumäärad kehtestatakse keskkonnatasude seaduses.

(T) HÜVITISED TÖÖTAJATELE

Töötajate lühiajalised hüvitised hõlmavad palka ja sotsiaalmakse, töölepingu ajutise peatumisega seotud hüvitisi (puhkusetasud või muud seesugused tasud), kui eeldatakse, et töölepingu ajutine peatumine leiab aset 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi,

ning muid hüvitisi, mis tuleb välja maksta 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi. Kui aruandeperioodi jooksul on töötaja osutanud teenuseid, mille vastutasuks on põhjust eeldada hüvitise maksmist, moodustab kontsern prognoositava hüvitise summa ulatuses diskonteerimata kohustuse (viitvõla), millest arvatakse maha kõik juba tasutud summad.

(U) ERALDISED JA TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

Eraldisi kajastatakse juhul, kui kontsernil on minevikus aset leidnud sündmustest tulenev seaduslik või faktiline kohustus, mis nõuab ressursidest loobumist ja kohustuse suurust saab usaldusväärset mõõta. Eraldisi kajastatakse kohustuse täitmiseks vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades intressimäära, mis kajastab turu hinnanguid raha ajaväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Eraldiste suurenemist seoses realiseerumistähtaja lähenemisega kajastatakse koondkasumiaruandes intressikuluna. Eraldiste hindamisel on lähtutud juhatuse hinnangutest, kogemustest ja vajadusel ka sõltumatute ekspertide hinnangutest.

Eraldisi ei moodustata tulevikus aset leidvate tegevuskahjumite katteks.

Mitmete sarnaste kohustuste olemasolu korral määratakse kohustuste täitmiseks vajalike ressursside vähenemise tõenäosus kindlaks, vaadeldes kohustuste klassi kui üht tervikut. Kuigi iga üksiku objekti puhul võib ressursside vähenemise tõenäosus olla väike, võib kohustuste klassi osas tervikuna ressursside teatav vähenemine osutada tõenäoliseks. Sellisel juhul eraldis kajastatakse (kui teised kajastamiskriteeriumid on täidetud).

Eraldised vaadatakse üle iga aruandeperioodi lõpul ja korrigeeritakse lähtudes selle hetke parimast hinnangust. Eraldiste moodustamisega seotud kulu kajastatakse koondkasumiaruandes ärikuludes.

Eraldisi kasutatakse ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks need olid moodustatud.

Muud võimalikud või olemasolevad kohustused, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, on avalikustatud raamatu- pidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena.

(V) TULUDE ARVESTUS

Müügitulu on tulu, mis tekib kontserni tavapärase äritegevuse käigus. Müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Tehinguhind on kogutasu, mida kontsernil on õigus saada lubatud kaupade või teenuste kliendile üleandmise eest ja millest on maha arvatud kolmandate isikute nimel kogutavad summad. Kontsern kajastab müügi- tulu siis, kui kontroll kauba või teenuse üle antakse üle kliendile.

Lennundustulud

Reisija-, maandumis-, lennukite parkimis-, navigatsiooni- ja starditasud kajastatakse lennundustuludena. Kontsern osutab lepingute alusel lennutranspordi ja reisijate teenidamise teenuseid muutuva hinnaga. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Mittelenundustulud

Tulu vabade pindade rentimisest, rentnikele kommunaalteenuste osutamisest ja vahendamisest, autode parkimisest ning reisijate- ja lennukite maapealse teenindamisega seotud teenustest kajastatakse mittelennudustuluna. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Finantseerimise komponent

Kontsernil puuduvad lepingud, kus periood kliendile lubatud kaupade või teenuste üleandmise ja kliendilt makse saamise vahel oleks pikem kui üks aasta. Sellest tulenevalt ei korrigeeri kontsern tehinguhinda raha ajaväärtuse mõju osas.

(W) SIHTFINANTSEERIMINE

Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse selle õiglasest väärtusest, kui eksisteerib piisav kindlus, et kontsern vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ning sihtfinantseerimine leiab aset.

Varade sihtfinantseerimine

Varade sihtfinantseerimist kajastatakse brutomeetodil. Sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse finantsseisundi aruandes arvele tema soetusmaksumuses, varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse finantsseisundi aruandes pikaajalise kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Kulude kompenseerimiseks ette nähtud sihtfinantseerimise tulu kajastatakse vastavate kulude kajastamise perioodil. Sihtfinantseerimisena ei kajastata valitsusepoolset abi, mille väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata (näiteks tasuta konsultatsioonid). Info sellise abi kohta avaldatakse aastaaruande lisades.

Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse konsolideeritud koondkasumiaruandes real "muud äritulud".

(X) RENDID**Arvestuspõhimõtted alates 1.01.2019**

Kontsern rendib sõidukeid.

Lepingu sõlmimisel hindab kontsern, kas tegemist on rendilepinguga või kas see sisaldab rendisuhet. Leping on rendileping või sisaldab rendisuhet juhul, kui lepinguga antakse tasu eest õigus kontrollida kindlaksmääratud vara kasutamist teatud ajavahemikus.

Kontsern arvestab rendiperioodina rendi katkestamatut perioodi, mis hõlmab nii rendilepingu võimaliku pikendamise perioode juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta seda võimalust kasutab, ja rendilepingu võimaliku lõpetamise perioode juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta seda võimalust ei kasuta. Rentnik hindab piisavat kindlust selles, kas ta kasutab pikendamise õigust või jätab kasutamata lõpetamise õiguse, uuesti juhul, kui ilmneb mõni oluline sündmus või oluline asjaolude muutus, mis on rentniku kontrolli all ja mõjutab seda, kas rentnik

on piisavalt kindel, et ta kasutab mõnda algse rendiperioodi määratlemisel arvesse võtmata jäänud võimalust või jätab kasutamata mõne võimaluse, mis on algse rendiperioodi määratlemisel arvesse võetud. Kontsern muudab rendiperioodi rendi katkestamatu perioodi muutumise korral.

Esmane mõõtmine

Rentnik kajastab kasutamissoiguse esemeks olevat vara ja rendikohustisi rendiperioodi alguse seisuga. Esmasel kajastamisel mõõdab rentnik kasutamissoiguse esemeks oleva vara soetusmaksumuse rendiperioodi alguse seisuga. Kasutamissoiguse esemeks oleva vara maksumus sisaldab:

- rendikohustise algusel mõõtmisel kindlaks tehtud summat;
- kõiki rendiperioodi alguses ja enne seda tehtud rendimakseid, millest on lahutatud saadud rendistiimulid;
- kõiki rentniku esmaseid otsekulutusi;

Kasutamissoiguse esemeks olev vara on kajastatud finantsseisundi aruandes eraldi kirjel.

Rentnik mõõdab rendiperioodi alguses rendikohustise selleks kuupäevaks tasumata rendimaksete nüüdisväärtuses. Rendimaksed diskonteeritakse rendi sisemise intressimääraga, kui seda määra on võimalik hõlpsasti kindlaks teha. Kui seda määra ei ole võimalik hõlpsasti kindlaks teha, kasutab rentnik rentniku alternatiivset laenuintressimäära, mis on intressimäär, mida rentnik peaks sarnases majanduskeskkonnas maksma sarnaseks perioodiks ja sarnase tagatisega laenu võtmiseks, et omandada kasutamissoiguse esemeks oleva varaga sarnast vara.

Rentniku alternatiivse laenuintressimäära leidmisel on kontsern:

- kus võimalik, kasutanud kolmanda osapoole poolt saadud laenu intressimäära, mida on korrigeeritud peegeldamaks toimunud muutuseid finantseerimise tingimustes alates laenu saamise hetkest;
- selle tuletanud kasutades algpunktina sektori võlakohustuste keskmist marginaali, mida on korrigeeritud kontserni krediidiriskiga;
- korrigeerinud seda võttes arvesse rendilepingu tingimusi, nagu näiteks rendiperiood, riik, alusvaluuta ja tagatised.

Rendiperioodi alguse seisuga sisaldavad rendikohustise mõõtmisel arvesse võetavad rendimaksud järgmisi alusvara rendiperioodil kasutamise õiguse eest tehtavaid makseid, mida ei ole rendiperioodi alguseks tasutud:

- a) fikseeritud maksed, millest on lahutatud saadaolevad rendistiimulid;
- b) muutuvad rendimaksud, mis sõltuvad indeksist või määrast ja mille esmaseks mõõtmiseks kasutatakse rendiperioodi alguses kehtivat indeksit või määra. Muutuvad rendimaksud, mis sõltuvad indeksist või määrast, võivad olla näiteks tarbijahinna indeksiga seotud maksed, intressi viitemääraga (nt LIBOR) seotud maksed või turu rendimäärade järgi muutuvad maksed. Kontserni osades rendilepingutes on sees muutuvad rendimaksud;
- c) summad, mida rentnik peab eeldatavasti tasuma jääkväärtuse garantiide alusel;
- d) ostuõiguse realiseerimise hind juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta realiseerib õigust, ja
- e) rendilepingu lõpetamisel tasumisele kuuluvad trahvid juhul, kui rendiperioodi kindlaksmääramisel eeldatakse, et rentnik kasutab rendilepingu lõpetamise õigust.

Edasine kajastamine

Pärast rendiperioodi algust mõõdab rentnik kasutamiseõiguse esemeks olevat vara soetusmaksumuse mudeli järgi. Soetusmaksumuse mudeli kasutamiseks mõõdab rentnik kasutamiseõiguse esemeks olevat vara soetusmaksumuses, millest on lahutatud akumulieeritud kulum ja väärtuse langusest tulenevad akumulieeritud kahjumid ja mida on korrigeeritud vastavalt rendikohustise ümberhindamisele. Kui rendilepingu alusel läheb alusvara omandiõigus rendiperioodi lõppedes üle rentnikule või kui kasutamiseõiguse esemeks oleva vara maksumuse kindlaksmääramisel on eeldatud, et rentnik realiseerib ostuõiguse, arvestab rentnik kasutamiseõiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni. Muudel juhtudel arvestab rentnik kasutamiseõiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni või rendiperioodi lõpuni olenevalt sellest, kumb saabub varem.

Pärast rendiperioodi algust mõõdab rentnik rendikohustist järgmiselt:

- a) suurendades bilansilist väärtust vastavalt rendikohustise intressile;

- b) vähendades bilansilist väärtust vastavalt tehtud rendimaksetele ja
- c) hinnates bilansilise väärtuse ümber vastavalt ümberhindlustele või rendilepingu muudatustele või vastavalt muudetud sisuliselt fikseeritud rendimaksetele.

Rendiperioodi igal ajavahemikul on rendikohustise intress summa, mille tulemusena on intressimäär igal osaperioodil kohustise lõppväärtuse suhtes sama. Pärast rendiperioodi algust kajastab rentnik kasumiaruandes rendikohustise intressi ja muutuvad rendimaksud, mis ei sisaldu rendikohustise hinnangus selle perioodi kohta, millal leiab aset nimetatud makseid tingiv sündmus või tingimus.

Kui muutuvad rendimaksud, võib olla vajadus rendikohustis ümber hinnata. Rentnik kajastab rendikohustise ümberhindluse summat kasutamiseõiguse esemeks oleva vara korrigeerimisena. Kui aga kasutamiseõiguse esemeks oleva vara jääkväärtus väheneb nullini ja rendikohustise mõõtmisel ilmneb täiendav vähenemine, kajastab rentnik ümberhindluse järelejääva summa kasumiaruandes.

Rendikohustise ümberhindamiseks diskonteerib rentnik muudetud rendimaksud muudetud diskontomääraga juhul, kui esineb üks järgmistest olukordadest:

- a) muudetakse rendiperioodi. Rentnik teeb muudetud rendimaksud kindlaks muudetud rendiperioodi põhjal; või
- b) muutub alusvara ostuõiguse hinnang. Rentnik teeb kindlaks muudetud rendimaksud, et need vastaksid ostuõiguse alusel tasumisele kuuluvate summade muutusele.

Rendikohustise ümberhindamiseks diskonteerib rentnik muudetud rendimaksud juhul, kui esineb üks järgmistest olukordadest:

- a) muutuvad summad, mida rentnik peab eeldatavasti tasuma jääkväärtuse garantii alusel. Rentnik teeb kindlaks muudetud rendimaksud, et need vastaksid jääkväärtuse garantii alusel tasumisele kuuluvate summade muutusele.
- b) tulevased rendimaksud muutuvad seoses nende maksete kindlaksmääramiseks kasutatava indeksi või määra muutumisega (sh näiteks turu rendimäärade muutumisele vastav muutus pärast turu rendihindade analüüsi). Rentnik hindab rendikohustise ümber vastavalt kõnealustele muudetud rendimaksetele üksnes juhul, kui toimub muutus raha-

voogudes (st jõustub rendimaksete korrigeerimine). Rentnik teeb järelejäänud rendiperioodi muudetud rendimaksed kindlaks muudetud lepinguliste maksete põhjal. Selleks kasutab rentnik muutmata diskontomäära, välja arvatud juhul, kui rendimaksete muutus on tingitud muutuvate intressimäärade muutusest.

Rentnik kajastab rendilepingu muudatust eraldi rendina juhul, kui a) muudatusega suurendatakse rendi ulatust, lisades sellele ühe või enama alusvara kasutamiseõiguse, ja b) rendi hind suureneb tasu võrra, mis vastab ulatuse suurenemise eraldiseisvale hinnale, mida on korrigeeritud vastavalt konkreetse lepingu asjaoludele.

Kontsern on otsustanud mitte rakendada IFRS 16 nõudeid lühiajaliste rendilepingute ja selliste rendilepingute suhtes, mille alusvara väärtus on väike. Lühiajaliste rendilepingutega ja selliste rendilepingutega, mille alusvara väärtus on väike, seotud maksed kajastatakse lineaarselt kuluna kasumiaruandes. Lühiajalised rendilepingud on lepingud, mille rendiperiood on kuni 12 kuud või lühem.

Arvestuspõhimõtted kuni 31.12.2018

Rendi all mõistetakse kokkulepet, mille kohaselt rendileandja annab rentnikule makse või rea maksete eest kokkulepitud ajavahemikuks üle varaobjekti kasutusõiguse. Kapitalirendina klassifitseeritakse rent, mille puhul kõik olulised vara omandiõigusega seotud riskid ja hüved on läinud üle rentnikule. Muud rendid kajastatakse kasutusrendina.

Kontserni ettevõtja kui rentnik

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt koondkasumiaruandes kuluna.

Kontserni ettevõtja kui rendileandja

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes tavakorras, analoogselt muule kontserni finantsseisundi aruandes kajastatavale varale. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Kontsern rendib äriühingutele äripindu. Kontsessioonilepinguid, millega antakse kontsessioonäärile õigus tegutseda Tallinna lennujaama territooriumil, loetakse tingimuslikeks rendilepinguteks. Kontsessioonitasusid on kahte tüüpi:

- baassumma korrigeeritud iga-aastaselt reisijate arvu kasvuga;
- määratud osa müügituludest, mis on kontsessioonäär saanud tegutsedes Tallinna lennujaama territooriumil.

(Y) DIVIDENDID

Dividende kajastatakse nende väljakuulutamisel jaotamata kasumi vähendamisenä ning kohustusena aktsionäri ees.

(Z) RAHAVOOGUDE ARUANNE

Rahavood klassifitseeritakse rahavoogudeks äritegevusest, investeerimisest ja finantseerimisest. Rahavoogude aruande koostamisel on rahavood äritegevusest, investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest kajastatud otsemeetodil.

(AA) ARUANDEPERIOODI LÖPU JÄRGSED SÜNDMUSED

Korrigeerivad sündmused – need, mis kinnitavad asjaolusid, mis eksisteerisid juba aruande kuupäeval, kajastatakse lõppenud aasta konsolideeritud majandusseisundi- ja koondkasumiaruandes.

Mittekorrigeerivad sündmused – need, millel ei ole seost aruande kuupäeval eksisteerinud asjaoludega, avaldatakse aastaaruande lisades.

(BB) TEHINGUD SEOTUD OSAPUOLTEGA

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu ja juhatuse liikmed ning teised isikud ja ettevõtjad, kes saavad kontrollida või oluliselt mõjutada kontserni finants- ja äriotsuseid. Lisaks loetakse seotud osapoolteks eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted. Kuna AS-i

Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad 100% Eesti Vabariigile on konsolideeritud raamatu-
pidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks Eesti Vabariigi kontrolli või
valitseva mõju all olevad lennundusettevõtted, vt lisa 25.

Lisa 3. Finantsriskide juhtimine

(A) FINANTSRISKID

Kontserni tegevusega kaasnevad mitmed finantsriskid: tururisk (mis hõlmab valuutariski, raha-
voogude ja õiglase väärtuse intressimäära riski ja hinnariski), krediidirisk ja likviidsusrisk. Kont-
serni üldine riskijuhtimise programm keskendub finantsturu prognoosimatusele ja üritab mini-
meerida võimalikke ebasoodsaid mõjusid kontserni finantstegevusele.

Finantsriskide juhtimise eesmärk on finantsriskide maandamine ja finantstulemuste volatil-
suse vähendamine. Kontserni finantsriske juhitakse vastavalt juhatuse poolt heaks kiidetud
põhimõtetele kontserni tasandil.

(B) TURURISKID

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus
vahetuskursi muutuste tõttu. Varasid ja kohustusi, mis on nomineeritud eurodes, loetakse
valuutariski suhtes neutraalseteks varadeks ja kohustusteks. Valuutariski vältimiseks toimu-
vad arveldused valdavas enamuses eurodes. 2019. ja 2018. aastal on need nõuded ja kohus-
tused, mis on avatud valuutariskile, ebaolulised.

Intressimäära risk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad
tulevikus turu intressimäära muutuste tõttu.

Rahavoogude intressimäära risk tekib kontserni ujuva intressimääraga võlakohustustest ning
seisneb ohus, et finantskulud suurenevad, kui intressimäärad tõusevad.

Kontserni laenukohustused on ujuva intressimääraga ning sõltuvad Euribori kõikumistest. Võrrel-
des aastaga 2018, aastal 2019 keskmised intressimäärad oluliselt ei muutunud (Lisa 12).

(C) KREDIIDIRISK

Krediidirisk seisneb kontserni võimalikus kahjus, mis on põhjustatud finantsinstrumendi teise
osapoole võimetusest oma kohustusi täita. Krediidiriskile on avatud raha pangadeposiitidel,
nõuded ostjate vastu ja muud nõuded.

Aruande kuupäeva seisuga on ostjatelt laekumata nõuded, mille laekumise tõenäosus väike,
alla hinnatud oodatava krediidikahjumi võrra. Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmi-
tatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning
aegumise perioodist. Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad viimase 36 kuu kuni 31.
detsember 2019 maksedistsipliinil ning vastavatel perioodidel esinenud ajaloolistel krediidi-
kahjumitel. Ajaloolised kahjumid on korrigeeritud eesmärgiga kajastada jooksvat ning tuleviku
informatsiooni, mis puudutab makromajanduslikke faktoreid ning ostjate võimet nõuete maks-
miseks. Ettevõtte on hinnanud, et SKP ja töötuse määr riikides, kus toimub selle kaupade
ja teenuste müük, on kõige relevantsemad näitajad ning korrigeerib vastavalt ajaloolisi kahju-
määrasid, lähtudes nende näitajate oodatavast muutusest.

Kuigi raha ja raha ekvivalendid kuuluvad samuti IFRS 9 oodatava krediidikahjumi mudeli alla, siis
tuvastatud väärtuse langus oli ebaoluline 31. detsembri 2019 ja 31. detsembri 2018 seisuga.

Krediidiriski vähendamiseks on rakendatud järgmiseid meetmeid:

1. uutele sõlmitavatele rendilepingutele rakendatakse ettemaksu ühe kuu ulatuses;
2. lennufirmadele, kellel puudub AS-ga Tallinna Lennujaam lennundusleping (sinna kuuluvad
tšarterreise korraldavad lennundusettevõtted) rakendatakse ettemaksu prognoositava
ühe lennu kulude ulatuses;
3. lennunduslepingute sõlmimisel uute Euroopa Liidus lennundusturul vähetuntud firmadega
nõutakse lennufirmalt pangagarantiid.

Klientide tähtjaks tasumata võlgadega tegeleb igapäevaselt raamatupidamise- ja turunduse osakond. Ostjatele esitatud arvete laekumise tähtja ületamise korral kasutatakse kordusarvete, meeldetuletuste ja hoiatuste saatmist. Võla mittelaekumisel lõpetatakse lepingus ettenähtud tingimustel teenuse pakkumine. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu kaudu või antakse võla sissenõudmine üle inkassofirmale.

Kontserni riskijuhtimise põhimõtete kohaselt on kontserni lühiajaliselt vabu rahalisi vahendeid lubatud paigutada krediidasutuste üleöö- ja tähtjalistesse deposiitidesse ning intressi- ja rahaturufondidesse.

Lühiajaliselt vabade rahaliste vahendite paigutamisel juhindutakse järgmistest printsiipidest:

1. likviidsuse tagamine;
2. kapitali säilimine.

Täiendav info krediidiriski kohta on avalikustatud Lisas 10.

(D) LIKVIIDSUSRISK

Likviidsusrisk on risk, et kontsern ei suuda oma finantskohustusi täita rahavoo puudujäägi tõttu. Likviidsusriski maandatakse erinevate finantsinstrumentidega, näiteks laenudega.

Majandusaasta lõpu seisuga oli kontsernil vabu rahalisi vahendeid 50 903 tuhat eurot (31.12.2018: 13 260 tuhat eurot) (Lisa 11).

Likviidsusriski maandamiseks kasutab kontsern erinevaid finantseerimise allikaid, milleks on pangalaenud, arvelduslaenu võimalus ning ostjate nõuete pidev monitooring. Aruandepäeva seisuga ületas kontserni käibevara lühiajalisi kohustusi 45 718 tuhande euro võrra (31.12.2018: 8 133 tuhat eurot).

Üleval toodud likviidsusanalüüsis on esitatud kontserni lühi- ja pikaajaliste kohustuste jaotus kohustuste realiseerumistähtaegade lõikes. Kõik tabelis esitatud summad on lepingute alusel tasumisele kuuluvad diskonteerimata rahavood.

Kohustuste jaotus maksetähtaegade järgi

tuhandetes eurodes

Seisuga 31.12.2019	kuni 1 kuu	1 kuni 3 kuud	3 kuud kuni 1aasta	1 kuni 5 aastat	üle 5 aasta	diskonteerimata rahavood kokku	bilansiline väärtus
Võlakohustused (Lisa 12)	103	205	3 203	16 626	26 507	46 644	45 776
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15)	2 838	55	0	0	41	2 934	2 934
Kokku	2 941	260	3 203	16 626	26 548	49 578	48 710
Seisuga 31.12.2018							
Võlakohustused (Lisa 12)	97	196	1 357	11 002	22 097	34 750	33 762
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15)	3 556	798	0	0	41	4 395	4 395
Kokku	4 442	209	881	7 208	26 488	39 227	38 157

(E) KAPITALIRISKI JUHTIMINE

AS-i Tallinna Lennujaam kõik aktsiad kuuluvad riigile. Otsused dividendide jaotamise, aktsiakapitali suurendamise või vähendamise osas teeb Eesti Vabariik, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu. Kontsern on viimastel aastatel kasutanud võörkapitali põhivaras- se tehtavate investeeringute finantseerimiseks. Ettevõtte omakapital oli seisuga 31.12.2019 nagu ka 31.12.2018 kooskõlas äriseadustiku nõuetega.

AS-i Tallinna Lennujaam omakapital koosneb aktsiakapitalist summas 25 095 tuhat eurot (31.12.2018: 25 095 tuhat eurot), kohustuslikust reservkapitalist 2 510 tuhat eurot (31.12.2018: 2 510 tuhat eurot) ja jaotamata kasumist summas 67 852 tuhat eurot (31.12.2018: 58 134 tuhat eurot). Kohustuslik reservkapital on 10% aktsiakapitalist. 2019. aasta jooksul AS-i Tallinna Lennujaam võlakohustused suurenesid laenukohustuste kasvu tõttu ning raha ja raha ekvivalendid suurenesid saadud laenu ning sihtfinantseeringu tõttu. 2018. aasta jooksul AS-i Tallinna Lennujaam võlakohustused suurenesid laenukohustuste kasvu tõttu ning raha ja raha ekvivalendid vähenesid seoses tehtud suuremahuliste investeeringutega. Võlakohustuste suhe kogukapitali kasvas võrreldes 2018. aastaga 18% võrra (2018 vs 2017: kahanes 1% võrra). Arvestades AS-i Tallinna Lennujaam käivet, omakapitali ja võlakohustusi, on optimaalne suhe 40%. Võlakohustuste suhe kogukapitali kahaneb kontserni prognoosi kohaselt 2020. aastal seoses teostatavate investeeringutega (vt ka Lisa 12).

Võlakohustuste suhe omakapitali ning netovõla suhe kogukapitali

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Võlakohustused (Lisa 12)	45 765	33 750
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	50 903	13 260
Netovõlg (võlakohustused-raha ja raha ekvivalendid)	-5 138	20 490
Omakapital	95 457	85 739
Kogukapital (netovõlg + omakapital)	90 319	106 229
Võlakohustuste suhe kogukapitali	51%	32%
Netovõla suhe kogukapitali	-6%	19%

(F) ÕIGLASE VÄÄRTUSE HINNANGUD

Kontserni hinnangul ei erine finantsseisundi aruandes korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade ja kohustuste õiglased väärtused oluliselt kontserni konsolideeritud finantsseisundi aruandes, seisuga 31.12.2019 ja 31.12.2018, kajastatavatest jääkväärtustest. Kuna valdav osa kontserni pikaajalistest laenukohustustest on ujuva intressimääraga, mis muutub vastavalt muutustele rahaturu intressimäärades, siis nende õiglase väärtus ei erine oluliselt bilansilisest väärtusest.

Ostjate vastu suunatud lühiajaliste nõuete ja tasumata arvete jääkväärtus, millest on maha arvatud allahindlused, võrdub hinnanguliselt nende õiglase väärtusega.

Kontsern on pikaajalised laenukohustused liigitanud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3. Aktiivsel turul mittekaueldavate finantsinstrumentide õiglase väärtus (näiteks avalikud tuletis-instrumendid) määratakse hindamismeetodeid kasutades. Hindamismeetodid maksimeerivad jälgitava turu andmete kasutamist, seal kus see on kättesaadav, ja toetuvad nii vähe kui võimalik üksuse spetsiifilistele hinnangutele. Kui kõik olulised instrumendi õiglase väärtuse määramiseks nõutud sisendid on jälgitavad, kajastuvad instrumendid tasemel 2 ning kui informatsioon sisendite kohta ei ole jälgitav, kajastuvad instrumendid tasemel 3.

Finantsvarade ja kohustuste väärtuse hindamiseks kasutatavad spetsiifilised hindamismeetodid hõlmavad:

- noteeritud turuhind või kaupleja pakkumishind sarnastele instrumentidele;
- intressimäärade muutuste õiglase väärtus arvutatakse eeldatavate tuleviku rahavoogude, mis põhinevad jälgitavatel intressimäärade kõveratel, nüüdisväärtusena.

Lisa 4. Olulised raamatupidamishinnangud

Konsolideeritud aastaruande koostamisel on kasutatud mitmeid raamatupidamishinnanguid ja eeldusi, mis mõjutavad aruandes kajastatud varasid ja kohustusi. Kuigi nimetatud hinnangud on tehtud juhtkonna parima teadmise kohaselt, ei pruugi need kokku langeda hilisema tegeliku tulemusega. Muudatusi juhtkonna hinnangutes kajastatakse muudatuse toimumise

perioodi koondkasumiaruandes. Alljärgnevad hinnangud omavad suurimat mõju käesolevas raamatupidamise aastaaruandes kajastatud finantsinformatsioonile.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea hindamine

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea määramisel lähtutakse juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on mõnikord osutunud mõnevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga (vt Lisa 5 „Jääkväärtusega null kasutuses olevate põhivarade soetusmaksumus”).

Seisuga 31. detsember 2019 oli kontserni materiaalse põhivara jääkmaksumus 151 918 tuhat eurot (31.12.2018: 152 446 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 10 358 tuhat eurot (2018: 10 037 tuhat eurot) (vt Lisa 5). Põhivarade amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks põhivara amortisatsioonikulu 988 tuhande euro võrra (2018: 977 tuhande euro võrra) ning sihtfinantseerigu tulu 262 tuhande euro võrra (2018: 242 tuhande euro võrra).

Seisuga 31. detsember 2019 oli kontsernil kinnisvarainvesteeringuid jääkmaksumuses 16 762 tuhat eurot (31.12.2018: 17 986 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 1 224 tuhat eurot (2018: 1 251 tuhat eurot) (vt Lisa 6). Kinnisvarainvesteeringute amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks kasumit 107 tuhande euro võrra (2018: 107 tuhande euro võrra).

Oodatava krediitkahjumi mõõtmine

Oodatava krediitkahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatava krediitkahjumi mõõtmise põhimõtted ning nõuete allahindlus 31. detsembri 2019 ja 31. detsembri 2018 seisuga on esitatud lisa 10.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kaetava väärtuse hindamine

IAS 36 fikseerib indikatsioonid vara väärtuse languse määramiseks.

Regionaalsete lennujaamade tegevus on sõltuvuses riiklikust poliitikast. Regionaalpoliitika on lennujaamade osas seisukohal, et riigitoetus AS-le Tallinna Lennujaam peab katma ära infra-

struktuuri igapäevaseks kasutamiseks vajalikud kulud. Riik loob võimaluse õhusõidukite maandumiseks ning lisaks toetab kohalikke lennuliine, et tagada lennuühendus saarte ja mandri vahel. Vara väärtust tuleb hinnata regionaalpoliitika aspektist. Vara hinnatakse läbi regioonile tekkiva kasu ning eeldatakse, et ettevõtte äriiline kasu on ebaoluline.

Kontserni juhatus hindas võimalike vara väärtuse langusele viitavate asjaolude esinemist kontsernis ning leidis, et 2019. aasta jooksul indikatsioone, mis viitaksid sellele, et varad on kaotanud olulise osa raha genereerimise võimest ei esinenud ning seega vara kaetavat väärtust ei hinnatud (samadel põhjustel ei hinnatud vara kaetavat väärtust ka 2018. aastal).

Lisa 5. Materiaalne põhivara

tuhandetes eurodes

Saldo seisuga 31.12.2017	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Kokku
Soetusmaksumus	1 269	11 292	156 529	78 862	1 605	249 557
Akumuleeritud kulum	0	0	-58 775	-49 298	-1 137	-109 210
Jääkmaksumus 31.12.2017	1 269	11 292	97 754	29 564	469	140 348
2018. aastal toimunud muutused						
Ostud ja parendused	19 886	0	489	2 077	200	22 652
Ümberklassifitseerimised	-18 862	0	16 500	2 134	0	-228
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-239	0	0	0	0	-239
Amortisatsioonikulu	0	0	-4 999	-4 888	-150	-10 037
Müüdud varad jääkväärtuses	0	-18	0	0	0	-18
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	-4	-16	-10	-30
Saldo seisuga 31.12.2018						
Soetusmaksumus	2 052	11 274	171 807	80 997	1 709	267 840
Akumuleeritud kulum	0	0	-62 067	-52 126	-1 201	-115 394
Jääkmaksumus 31.12.2018	2 052	11 274	109 740	28 871	508	152 446

Lisa 5. Materiaalne põhivara

tuhandetes eurodes

2019. aastal toimunud muutused	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Kokku
Ostud ja parendused	4 070	0	143	5 395	318	9 926
Ümberklassifitseerimised	-3 904	0	1 228	2 580	96	0
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-78	0	0	0	0	-78
Amortisatsioonikulu	0	0	-5 683	-4 475	-200	-10 358
Müüdüd varad jääkväärtuses	0	0	0	-9	0	-9
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	0	-9	0	-9
Saldo seisuga 31.12.2019						
Soetusmaksumus	2 141	11 274	173 143	86 753	2 123	275 434
Akumuleeritud kulum	0	0	-67 715	-54 400	-1 401	-123 516
Jääkmaksumus 31.12.2018	2 141	11 274	105 428	32 353	722	151 918

Suurimad 2019.aastal arvele võetud põhivarad on Pärnu lennujaama rekonstrueerimisega seotud põhivarad summas 1 231 tuhat eurot; Tallinna lennujaama reisiterminali reisijasildade liftid, tuubus ja eskalaator summas 426 tuhat eurot; Tallinna lennujaama kahe perroonibussiost summas 375 tuhat eurot; Tallinna lennujaama koordineerimiskeskuse ruumide ehitus ja sisustamine summas 297 tuhat eurot.

Suurimad 2018. aastal arvele võetud põhivarad on Tallinna lennujaama uus parkimismaja soetusmaksumusega 13 794 tuhat eurot, Kärdla lennujaama lennuraja ja perrooni rekonstrueerimine soetusmaksumusega 1 534 tuhat eurot.

Seoses lennuliiklusala arendusprojektiga on 2019.aastal arvele võetud põhivara summas 5 419 tuhat eurot (sellest 1 127 tuhat eurot kajastus ettemaksena 31.12.2018 seisuga). Lisaks on lennuliiklusala laiendusega seoses ettemakseid 31.12.2019 seisuga 550 tuhat eurot. 2018.aastal võeti lennuliiklusala arendusprojektiga seoses arvele põhivara summas

1 112 tuhat eurot ning 31.12.2018 seisuga oli projektiga seonduvaid ettemakseid summas 1 201 tuhat eurot. Lennuliiklusala arendusega alustati 2016. aastal. Kogu projekti maksumus on 70 miljonit eurot. Ühtekuuluvusfond panustab antud projekti 35 miljonit eurot (vt Lisa 14), ülejäänud investeringuid rahastatakse omavahendite ja laenude abil (vt Lisa 12).

Tavapärase äriprotsessi käigus kanti maha kontserni varasid jääkmaksumuses 9 tuhat eurot (2018: 30 tuhat eurot). Kõik mahakandmised kajastati koondkasumiaruandes põhivara kulumi ja väärtuse languse real. Mahakantud varadega seotud sihtfinantseeringuid 2018. ega 2019. aastal tulusse ei kantud.

2019. aastal müüdi masinaid ja seadmeid jääkväärtusega 9 tuhat eurot (2018: müüdi maad ja masinaid jääkväärtusega 18 tuhat eurot). Kasum varade müügist, mis on kajastatud koondkasumiaruandes muude tulude all, on kokku 81 tuhat eurot (2018: 117 tuhat eurot) (Lisa 20).

Kasutusrendile antud ehitised ja rajatised

tuhandetes eurodes	2019	2018
Soetusmaksumus seisuga 31.12.	32 203	32 203
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12.	-12 307	-10 793
sh arvestusperioodi amortisatsioonikulu	-1 514	-1 439
Kasutusrendile antud ehitiste ja rajatiste jääkväärtus seisuga 31.12.	19 896	21 410

Rendile antud põhivarad kuuluvad kõik kinnisvarainvesteeringute gruppi ja põhivaragruppi „Ehitised ja rajatised“ ning neid kasutatakse osaliselt oma äritegevuses ning osaliselt renditulu saamise eesmärgil (Lisa 6).

Jääkväärtusega null kasutuses olevate materiaalse põhivarade soetusmaksumus

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Tallinna Lennujaam	31 945	31 570
Pärnu Lennujaam	2 215	2 215
Tartu Lennujaam	4 482	3 202
Kuressaare Lennujaam	6 169	3 437
Kärdla Lennujaam	3 013	2 967
Tallinn Airport GH	1 408	1 408
Jääkväärtusega null kasutuses olevad põhivarad kokku	49 232	44 799

Lisa 6. Kinnisvarainvesteeringud

Suurem osa kinnisvarainvesteeringute rendilepinguid on lühikese ülesütleamise tähtajaga lennukite hooldusangaarid, mis on renditud 15-ks kuni 30-ks aastaks. Kõik lepingupõhised kohustuselised seoses kinnisvarainvesteeringute arendusega, remondiga ja hooldusega lasuvad kontsernil kui rendileandjal. Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu oli 2 264 tuhat eurot (2018: 2 179 tuhat eurot) (Lisa 7) ja otsesed tegevuskulud 544 tuhat eurot (2018: 529 tuhat eurot) (Lisa 21). Otsesed tegevuskulud ei sisalda kinnisvara investeeringutega seotud amortisatsioonikulu, finantskulu, üldkulu, tööjõukulu ega maa kulu.

Lennukite hooldusangaaride õiglase väärtus ei erine juhtkonna hinnangul oluliselt bilansilisest maksumusest. Samuti ei erine juhtkonna hinnangul kinnisvarainvesteeringuna soetatud büroohoone, angaari ning garaaži õiglase väärtus selle bilansilisest maksumusest, kuna varad on soetatud avalikul pakkumisel turutingimustel ning vahepealsel perioodil ei ole juhtkonna hinnangul toimunud olulisi muudatusi. Kontsern on liigitanud kinnisvarainvesteeringud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3.

tuhandetes eurodes	2019	2018
Soetusmaksumus seisuga 01.01.	24 801	24 624
Akumuleeritud kulum seisuga 01.01.	-6 815	-5 564
Kokku kinnisvarainvesteeringute jääkväärtus seisuga 01.01.	17 986	19 060

Kinnisvarainvesteeringute muutused perioodil

Ostud ja parendused	0	177
Amortisatsioonikulu	-1 224	-1 251
Kokku kinnisvarainvesteeringute muutused perioodil	-1 224	-1 074
Soetusmaksumus seisuga 31.12.	24 801	24 801
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12.	-8 039	-6 815
Kokku kinnisvarainvesteeringute jääkväärtus seisuga 31.12.	16 762	17 986

Lisa 7. Rendid

Renditulud on saadud ruumide, angaaride ja maa rendist (Lisa 5, 6, 19).

Tingimusliku rendina kajastatakse kontsessioone. Teenuste kontsessioonikokkuleppe puhul annab AS Tallinna Lennujaam lepingu kehtivuse ajaks kliendile õiguse osutada teenust oma territooriumil. Tingimuslik rendimakse sõltub lennujaama territooriumil osutatud teenuste käibest ning aasta jooksul lennujaama läbinud reisijate arvust.

Renditulu

tuhandetes eurodes	2019	2018
Kontsessioonid rentnike tegevusest reisiterminalis	4 183	3 780
Kinnisvarainvesteeringute üür (Lisa 6)	2 264	2 179
Reisiterminalide üür (Lisa 5)	899	731
Kaubaterminali ruumide üür (Lisa 5)	839	741
Kontsessioonid muudest tegevustest	675	696
Infrastruktuuritasud	532	549
Muu üür	342	345
Kokku renditulu (Lisa 19)	9 734	9 021

Renditulu 12 kuu jooksul mittekatkestatavatest rendilepingutest¹ seisuga 31.12.2019 on 901 tuhat eurot (2018: 1 314 tuhat eurot). Andmed kasutusrenditulude kohta sisaldavad nii kinnisvarainvesteeringute kui ka materiaalse põhivara renditulu.

¹ Siin ei näidata tingimuslikku renti (kontsessiooni), kuna rendimäär ei ole fikseeritud vaid sõltub kliendi käibest, reisijate arvust ning tarbijahinnaindeksist.

Lisa 8. Varud

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Lennukite jäätõrje materjalid	174	180
Rajahooldus- ja päästematerjalid	103	73
Kütus	27	27
Muud varud	8	10
Varud kokku	312	290

Aruandeperioodi jooksul ei ole tehtud varude allahindlusi, samuti ei ole tehtud allahindlusi ka aastal 2018.

Lisa 9. Nõuded ja ettemaksud**9.1 Nõuded ostjate vastu**

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Ostjatelt laekumata arved	5 483	4 973
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-716	-592
Nõuded ostjate vastu kokku	4 767	4 381

Nõuded ostjate vastu sisaldavad seotud osapoolte nõudeid (vt Lisa 25).

9.2 Muud nõuded

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Muud nõuded	4	4
Muud nõuded kokku	4	4

9.3 Ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Maksude ettemaksed	349	661
Ettemaksed	459	314
Viitlaekumised	3	3
Muud nõuded ja ettemaksed kokku	811	978
Nõuded ja ettemaksed kokku	5 582	5 363

Nõuete ja ettemaksete õiglasel väärtused ei erine oluliselt nende bilansilisest maksumusest. Nõuete laekumine ja ettemaksete eest saadavate teenuste ja kaupade laekumine ei ole tagatis- tega kaetud. Kõik kontserni nõuded ja ettemaksed on eurodes, vt ka Lisa 3 ja Lisa 10.

LISA 10. Finantsinstrumendid**FINANTSINSTRUMENDID KATEGOORIAE JÄRGI**

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Nõuded ostjate vastu, saamata põhivara sihtfinantseering ja muud nõuded (Lisa 9.1 ja 9.2)	4 771	4 385
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	50 903	13 260
Kokku finantsvarade kirjed finantsseisundi aruandes	55 674	17 645

Finantsvarade kirjed finantsseisundi aruandes

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Võlakohustused (Lisa 12)	45 776	33 762
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15 ja 3)	4 934	4 395
Kokku finantskohustuste kirjed finantsseisundi aruandes	50 711	38 157

FINANTSINSTRUMENDID KREDIIDIKVALITEEDI JÄRGI

Kontsernil on ühte tüüpi finantsvarasid, mille väärtust hinnatakse krediidikahju mudeli alusel: nõuded ostajatele vastu. Ka muude nõuete ning raha ja raha ekvivalentide puhul on vastavalt IFRS 9 standardile vajalik krediidikahju hindamine, kuid 31.12.2019 ja 31.12.2018 seisuga on tuvastatud krediidikahju ebaoluline (Lisa 11).

Kontsern rakendab IFRS 9 lihtsustatud mudelit krediidikahju määramisel kõikidele nõuetele ostjate vastu, mille raames hinnatakse nõude võimalikku kahju terve nõude eluea vältel. Krediidikahju hindamiseks on kõik nõuded grupeeritud sarnaste tunnuste ja maksetähtaja ületamise aja järgi. Hinnanguline kahjumäär baseerub ajaloolisele kogemusele sarnaste nõuete osas ning käesoleva perioodi kahjumile nõuete allahindlusest. Ajaloolist kahjumäära on korrigeeritud nii, et ta peegeldaks hetke ning tulevikku vaatavat informatsiooni makromajanduslike näitajate põhjal.

Muutused ebatõenäoliselt laekuvates nõuetes

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Allahindluse saldo aruande perioodi alguses	592	585
Aruandeperioodi allahindlused (Lisa 22)	139	15
Aruandeperioodil maha kantud nõuded	-15	-8
Allahindluse saldo aruandeperioodi lõpus	716	592

Ostjatelt laekumata arvete analüüs

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Ostjatelt laekumata arvete analüüs	5 483	4 973
sh maksetähtaeg pole saabunud	3 736	3 376
sh maksetähtajast möödunud 1–30 päeva	721	932
sh maksetähtajast möödunud 31–60 päeva	68	7
sh maksetähtajast möödunud 61–90 päeva	115	64
sh maksetähtajast möödunud üle 91 päeva	259	10
sh Estonian Air AS maksetähtaja ületanud arved	584	584
Ostjatelt laekumata arvete allahindlus	716	592

LISA 11. Raha ja raha ekvivalendid

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Kassad	80	82
Arvelduskontod (Lisa 10)	25 811	13 169
Raha teel (Lisa 10)	12	9
Lühiajaline deposiit (Lisa 10)	25 000	0
Raha ja raha ekvivalendid kokku	50 903	13 260

Arvelduskontode ja deposiitide jaotus erinevate krediitireitingutega pankade vahel

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Pankades, mis omavad Moody´s krediitireitingut Aa2/Aa3	25 821	13 176
Pankades, mis omavad Moody´s krediitireitingut Baa2	25 002	2
Krediidiriskile avatud summa arvelduskontodest ja deposiitidest kokku	50 823	13 178

LISA 12. Võlakohustused

Kõik võetud laenud on nomineeritud eurodes (vt ka Lisa 3 ja Lisa 10).

Juhtkonna hinnangul ei erine laenude õiglane väärtus aruande kuupäeval oluliselt nende bilansilisest väärtusest.

2019.aastal saadi Põhjamaade Investeerimispanngalt (Nordic Investment Bank) täiendavalt laenu 14 mln eurot. 2018.aastal saadi Põhjamaade Investeerimispanngalt (Nordic Investment Bank) 10 mln eurot. 2019. ja 2018.aastal võetud laenudega rahastati Tallinna lennujaama parkimismaja ehitust ning Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendus- ja uuendustöid. Nordic Investment Bank laenu tagasimaksed algasid 2019. aastal ja European Investment Bank tagasimaksed algavad 2022. aastal.

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Pikaajalised võlakohustused		
Pikaajalised pangalaenud	42 321	32 274
Pikaajalised rendikohustused	112	0
Kokku pikaajalised võlakohustused	42 433	32 274
Lühiajalised võlakohustused		
Pikaajaliste pangalaenude tagasimaksed järgmisel perioodil	3 286	1 476
Pikaajaliste pangalaenude intressikohustus	11	12
Lühiajalised rendikohustused	46	0
Kokku lühiajalised võlakohustused	3 343	1 488
Kokku võlakohustused	45 776	33 762

Pikaajaliste pangalaenude põhiosa, võlakirjad (nominaalväärtuses) ja tingimused

	lepingu sõlimine	tagasimakse tähtaeg	tagatis	laenusumma	intressimäär
Pohjola pank	28.11.2011	30.09.2022	vt Lisa 13	10 000 000	3k Euribor +1,0%
Pohjola pank võlakirjad	28.03.2013	02.04.2018	puudub	7 500 000	3k Euribor +1,1%
Nordic Investment Bank	16.12.2016	01.12.2029	vt Lisa 13	24 000 000	6k Euribor +0,74%
European Investment Bank	07.12.2016	01.03.2030	vt Lisa 13	30 000 000	6k Euribor +0,6%

tuhandetes eurodes

Seisuga 31.12.2019	NIB	Pohjola	Pohjola võlakirjad	EIB	Kokku
Laenu jääk perioodi alguses	10 000	3 750	0	20 000	33 750
Tasutud laenud perioodil	-1 143	-1 000	0	0	-2 143
Võetud laenud perioodil	14 000	0	0	0	14 000
Laenu jääk perioodi lõpus	22 857	2 750	0	20 000	45 607
Laenu intressi kohustus	5	0	0	6	11

tuhandetes eurodes

Seisuga 31.12.2018	NIB	Pohjola	Pohjola võlakirjad	EIB	Kokku
Laenu jääk perioodi alguses	10 000	4 750	7 500	10 000	32 250
Tasutud laenud perioodil	0	-1 000	-7 500	0	-8 500
Võetud laenud perioodil	0	0	0	10 000	10 000
Laenu jääk perioodi lõpus	10 000	3 750	0	20 000	33 750
Laenu intressi kohustus	0	2	0	10	12

Netovõlakohustused

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	50 903	13 260
Lühiajalised võlakohustused	-3 286	-1 476
Lühiajalised rendikohustused	-46	0
Pikaajalised võlakohustused	-42 321	-32 274
Pikaajalised rendikohustused	-112	0
Netovõlg	5 138	-20 490

Raha ja raha ekvivalendid	50 903	13 260
Fikseeritud intressiga kohustused	-45 765	-33 750
Netovõlg	5 138	-20 490

tuhandetes eurodes	raha ja raha ekvivalendid	võlakohustused <1a	võlakohustused >1a	Kokku
Netovõlg 31.12.2018	13 260	-1 476	-32 274	-20 490
Rahavoog	37 643	-1 856	-10 159	25 628
Netovõlg 31.12.2019	50 903	-3 332	-42 433	5 138

LISA 13. Laenu tagatis ja panditud vara

Nordic Investment Bank, European Investment Bank ja Pohjola panga laenu tagatiseks varasid panditud ei ole, laenulepingud näevad ette, et AS-i Tallinna Lennujaam ei tohi ilma panga eelneva kirjaliku nõusolekuta:

- võõrandada, anda üürile, rendile või muul lepingulisel alusel kolmanda isiku kasutusse anda oma vara, kui see väljub igapäevase majandustegevuse raamest;
- pantida oma vara või koormata seda mistahes muu piiratud asjaõigusega.

Laenulepingutele on seatud mitmed piirangud või eritingimused, mille mittetäitmisel või laenuandja nõuda laenu ennetähtaegset tagasimaksimust, sealhulgas:

- Omakapitali osakaal varadest kokku peab olema vähemalt 30%
- Võlakohustused kokku ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 4
- Puhas võlakohustus kokku ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 3
- Võlakohustuse teenindamise katekordaja (põhitegevuse rahavoog jagatud puhas võlakohustus kokku) peab olema vähemalt 40% või rohkem

31.12.2019 ja 31.12.2018 seisuga oli Tallinna Lennujaam vastavuses laenulepingute tingimustega.

LISA 14. Sihtfinantseerimine

14.1 Tegevuskulude sihtfinantseerimine

tuhandetes eurodes	2019	2018
Riigieelarvest määratud sihtotstarbeline toetus	9 195	5 750
sh julgestus- ja päästekulude toetus	6 995	4 135
sh regionaalsete lennujaamade toetus	2 200	1 615
Muu kodumaine tegevuskulude sihtfinantseerimine	200	170
Tegevuskulude sihtfinantseerimine kajastatud tuluna (Lisa 20)	9 395	5 920

14.2 Varade sihtfinantseerimine

2019. aasta põhivarade kodumaine sihtfinantseerimine seondub Pärnu lennujaama rekonstrueerimisega (vt Lisa 5) vastavalt 2018.aastal sõlmitud sihtotstarbelise toetuse andmise lepingutele.

2018. aasta põhivarade kodumaine sihtfinantseerimine seondub Kärdla lennujaama lennu- raja ja perrooni rekonstrueerimisega ning Pärnu lennujaama rekonstrueerimisega (vt Lisa 5) vastavalt 2018.aastal sõlmitud sihtotstarbelise toetuse andmise lepingutele.

2019. ja 2018. aasta põhivarade sihtfinantseerimine Ühtekuuluvufondist seondub lennu- liiklusala arendusprojektiga (vt Lisa 5), mis on tunnustatud abikõlblikuks Euroopa Liidu Ühte- kuuluvusfondi poolt. Ühtekuuluvusfond panustab projekti maksumusest 50% ehk 35 miljonit eurot. Lennuliiklusala arendusprojekti sihtfinantseerimiseks Ühtekuuluvusfondi vahenditest on Euroopa Komisjoni poolt väljastatud riigiabi luba.

tuhandetes eurodes	2019	2018
Pikaajalised varade sihtfinantseerimised perioodi alguse seisuga	60 902	60 660
<i>Sihtfinantseeringute liikumised arvestusperioodil</i>		
Sihtfinantseerimisega soetatud varade ja -kohustuste soetus	20 000	4 188
sh riigieelarvest määratud sihtotstarbeline toetus	17 300	3 700
sh Ühtekuuluvusfondist (ISPA)	2 700	488
Sihtfinantseerimisega soetatud kohustuste arvestamine tulusse (Lisa 20)	-3 763	-3 946
sh kodumaine sihtfinantseerimine	-398	-327
sh Ühtekuuluvusfondist (ISPA)	-2 361	-2 466
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	-1 004	-1 153
Pikaajalised varade sihtfinantseerimised perioodi lõpu seisuga	77 139	60 902
sh kodumaine sihtfinantseerimine	22 287	5 385
sh Ühtekuuluvusfond (ISPA)	48 756	48 418
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	6 096	7 099

LISA 15. Võlad tarnijatele ja muud võlad**15.1 Võlad tarnijatele ja muud võlad**

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Võlad kaupade ja teenuste eest	1 941	1 642
Võlad põhivara eest	901	2 694
Muud võlad	51	18
Võlad tarnijatele kokku	2 893	4 354

15.2 Viitvõlad töötajatele, maksuvõlad ja ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Viitvõlad töötajatele (Lisa 17)	2 647	2 902
Maksuvõlad (Lisa 16)	1 486	1 402
Ettemaksed	254	178
Muud võlad ja ettemaksed kokku	4 387	4 482
Võlad hankijatele ja muud võlad kokku	7 280	8 836

LISA 16. Maksuvõlad

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Sotsiaalmaks töötasudelt ja erisoodustustelt	881	833
Tulumaks töötasudelt ja erisoodustustelt	494	457
Töötuskindlustusmaksed	58	55
Pensionikindlustus	44	41
Aktsiis	8	7
Ettevõtte tulumaks	1	6
Muud maksud	0	3
Maksuvõlad kokku (Lisa 15)	1 486	1 402

Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevaid kohustusi vt Lisa 24.

LISA 17. Viitvõlad töötajatele

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Preemiarreservi kohustus	1 173	1 488
Arvestatud, kuid väljamaksmata palk	959	943
Puhkusetasu kohustus	513	468
Muud võlad töötajatele	2	3
Viitvõlad töötajatele kokku (Lisa 15)	2 647	2 902

LISA 18. Omakapital

Kõik AS-i Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad Eesti Vabariigile. Nende valitsejaks ja aktsionäri-õiguse teostajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, mida esindab aktsionäride üldkoosolekul majandus- ja taristuminister.

	31.12.2019	31.12.2018
Aktsiakapital	25 095 400 €	25 095 400 €
Aktsiate reserv	2 509 540 tk	2 509 540 tk
Aktsiate nimiväärtus	10 €	10 €

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31. detsember 2019 oli 67 852 tuhat eurot (31. detsember 2018: 58 134 tuhat eurot). Dividendide väljamaksmisel omanikele kaasneb tulumaksukulu 20/80 netodividendina väljamakstavalt summalt. Seega on aruande kuupäeva seisuga eksisteerinud jaotamata kasumist omanikele võimalik dividendidena välja maksta 54 282 tuhat eurot (31. detsembril 2018: 46 507 tuhat eurot) ning dividendide väljamaksmisega kaasneks dividendide tulumaks summas 13 570 tuhat eurot (31. detsembril 2018: 11 627 tuhat eurot).

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik vabal turul opereerivad riigi äriühingud maksavad stabiilset omanikutulu (dividende). AS Tallinna Lennujaam dividendipoliitika on fikseeritud ettevõtte strateegias ning see lähtub eespool kirjeldatud optimaalse kapitalstruktuuri säilitamise eesmärgist. Omaniku ootus on, et ettevõtte tegevus oleks kasumlik, kuid arvestades ettevõtte poolt tehtavate lennuliikluse korraldamiseks vajalike infrastruktuuri investeeringutega, ei ole omanik lähiaastatel dividendide maksmist kavandanud.

LISA 19. Müügitulu
Lennundustulu

tuhandetes eurodes	2019	2018
Reisijatasud	9 573	8 652
Maandumistasud	7 372	7 001
Parkimistasud	528	473
Navigatsioonitasud	21	21
Starditasud	3	5
Lennundustulu kokku	17 497	16 152

Mittellennundustulu

tuhandetes eurodes	2019	2018
Reisijate ja lennukite teenindamine	13 629	13 149
Renditulud		
Kontsessioonid	4 858	4 477
Ruumide ja angaaride üür	4 344	3 996
Infrastruktuuritasud	532	548
Renditulud kokku (Lisa 7)	9 734	9 021

tuhandetes eurodes	2019	2018
Muud müüdid teenused		
Autode parkimisteenus	2 338	1 913
Üürnikele osutatud teenused	1 289	1 256
Reklaamiteenus	827	565
Lennundusega seotud teenused	1 713	1 625
Muud osutatud ja vahendatud teenused	93	120
Muud müüdid teenused kokku	6 260	5 479
Mittellennundustulu kokku	29 623	27 649
Müügitulu kokku	47 120	43 801

LISA 20. Muud äritulud

tuhandetes eurodes	2019	2018
Tegevuskulude sihtfinantseerimine (Lisa 14)	9 395	5 920
Tuludesse arvestatud varade sihtfinantseerimine (Lisa 14)	3 763	3 946
Kasum masinate, seadmete ja maa müügist (Lisa 5)	81	117
Muud tulud	27	84
Muud äritulud kokku	13 266	10 067

LISA 21. Kaubad, materjal ja teenused

tuhandetes eurodes	2019	2018
Julgestus, ohutus ja pääste*	4 743	4 336
Kommunaalkulud	3 059	2 840
Lennuradade hooldus	1 606	1 257
Sõidukite majandamise kulud	1 417	1 399
Reisijate ja õhusõidukite teenindamise kulud	1 397	1 484
Hoonete ja rajatiste hooldus	1 852	1 419
Info ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	1 660	1 300
Kaubad, materjal ja teenused kokku	15 734	14 035

* sisaldab sisseostetud julgestusteenust ja muid julgestus- ja pääste kulusid. 2019. aastal olid kõik julgestus- ja päästekulud kokku 7,0 mln (2018. aastal 6,5 mln eurot).

LISA 22. Mitmesugused tegevuskulud

tuhandetes eurodes	2019	2018
Administreerimiskulud	467	538
Turundus ja avalikud suhted	541	367
Koolituskulud	315	280
Personaliteenused	40	37
Eri- ja vormiriietused	272	256
Töölähetused	128	87
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest (Lisa 10)	139	15
Tegevuskulud kokku	1 902	1 580

LISA 23. Tööjõukulud

tuhandetes eurodes	2019	2018
Töötasud, tulemustasud, puhkusetasud ja preemiad	15 454	14 075
keskmise töötasu kuus eurodes	2 029	1 910
Tööjõukuludelt arvestatud maksud	5 183	4 715
Tööjõukulu klassifitseeritud erisoodustusena	151	115
Erisoodustusena klassifitseeritud tööjõukulude maksud	161	126
Tööjõukulud kokku	20 949	19 031

Töötajate arv

Töötajate arv perioodi algul	680	632
Töötajate arv perioodi lõpul	681	680
Keskmine töötajate arv taandatud täistööajale	635	614

LISA 24. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused**Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevad kohustused**

Maksuhaldur ei ole algatanud ega läbi viinud kontserni ettevõtete maksurevisjoni ega üksikjuhtumi kontrolli üheski kontserniettevõttes. Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontsernile olulise täiendava maksusumma.

Ehituslepingutest tulenevad siduvad tulevikukohustused

Seisuga 31.12.2019 oli kontsernil põhivara ehitamiseks sõlmitud lepingutest tulenevaid kohustusi 0,2 mln eurot (2018: 1,7 mln eurot) (vt Lisa 5, Lisa 12, Lisa 14).

Sihtfinantseerimisest tulenevad siduvad kohustused

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondil on õigus sihtfinantseerimise lepingu rikkumisel õigus vahendid tagasi küsida. 31.12.2019 seisuga oli saadud sellist sihtfinantseeringut 20,7 mln eurot (31.12.2018: 18 mln eurot).

LISA 25. Tehingud seotud osapooltega

tuhandetes eurodes	2019	2018
Nõuded	42	80
Kohustused	545	888
sh kohustus seoses liinitoetusprogrammiga	81	372
Müüdud teenused	628	673
Liinitoetusprogrammi soodustus	-151	-544
Ostetud teenused	158	120

Kontserni juhatus avalikustab tehingud Eesti Vabariigi kontrolli või valitseva mõju all olevate lennundusettevõtetega.

Emaettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu koos sotsiaalmaksudeta oli 2019. aastal 385 tuhat eurot (2018: 372 tuhat eurot), tütarettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu sotsiaalmaksudeta oli 2019.aastal 198 tuhat eurot (2018.aastal 127 tuhat eurot). Kontsern on andnud juhatuse liikmete käsutusse ametiautod, teenistusleping ei näe ette lahkumishüvitiste maksmist.

Seoses kindlustusjuhtumiga on kohustuste hulgas kajastatud eraldis 456 tuhat eurot (31.12.2018: 456 tuhat eurot).

Tehingud seotud osapooltega on teostatud turuhindades ning nõuetes seotud osapooltega ei ole tehtud allahindlusi aruande- ega võrdlusperioodil.

LISA 26. Aruandeperioodi lõpu järgsed sündmused

2020. aasta alguses kinnitati uue koronaviiruse (COVID-19) olemasolu ja praeguseks on see levinud üle kogu maailma, sealhulgas Eestisse, põhjustades probleeme ettevõtetele ja majandustegevusele. Viiruse levik on kaasa toonud liikumiskiirangud nii riikide vahel kui ka riigisiselt. Eriolukord Euroopas on toonud kaasa reisijate ja lennuoperatsioonide arvu järsu vähenemise. Erinevate hinnangute alusel võib viirusega seotud kiirangute periood kesta märtsist kuni maini. Lähtume oma prognoosis, et mais hakkab lennuliiklus taastuma, kuid taastumine saab olema pikaajaline ning 2020. aasta lõpuks ei jõuta 2019. aasta reisijate mahtudeni.

Kontsern on koostanud viiruse mõjuhinna kontserni 2020. aasta kasumiaruande, finantsseisundi ja rahavoo osas. Teostatud prognoosi kohaselt on mõju ühe aasta osas märkimisväärne, samas tegeleb kontserni juhtkond negatiivse mõju minimeerimisega. Sealhulgas on kontsern jaganud viiruspuhanguga seonduvad tegevused nelja etappi. Esimene etapp oli kontserni töötajate tervise kaitsmine ja teine etapp kontserni tegevuste korrigeerimine lähtuvalt lennuliikluse vähenemisest. Kolmas etapp on majandusmõju hindamine ja kahjude minimeerimine ning neljas etapp on tegevused lennuliikluse taastamiseks.

Kehtestatud eriolukorral on seoses tegevusmahtude olulise vähenemisega kontserni äritegevusele negatiivne mõju, kuid teadmata kriisiperioodi ajal kestust, ei pea me otstarbekaks kvantitatiivse hinnangu andmist haiguspuhangu võimaliku mõju kohta kontsernile. Siiski, esialgse analüüsi tulemusena hindame, et kontserni majanduslik seisund on piisavalt kindel, et 2020. aastal jätkata strateegiliste investeeringutega ja täita kohustused tähtaegselt.

Kontsern käsitleb COVID-19 haiguspuhangut bilansipäeva järgse mitte korrigeeriva sündmusena.

LISA 27. Finantsinformatsioon emaettevõtte kohta

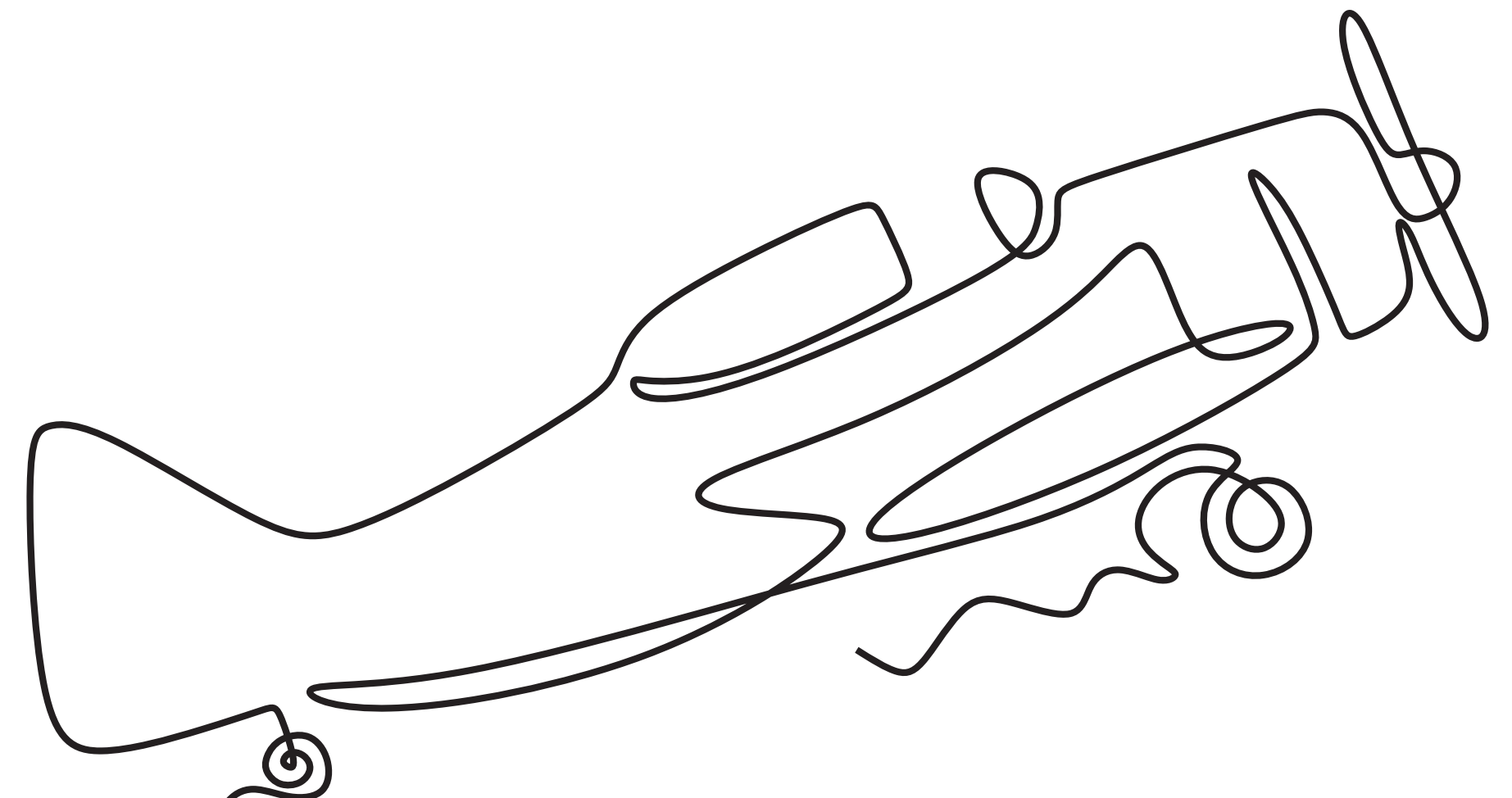
Konsolideerimata
finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Varad		
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud	1 028	1 028
Materiaalne põhivara	148 279	148 933
Kasutamiseõigusega esemeks olev vara	67	0
Immateriaalne põhivara	514	391
Kinnisvarainvesteeringud	16 762	17 986
Põhivara kokku	166 650	168 338
Käibevara		
Varud	138	109
Nõuded ja ettemaksud	3 782	3 448
Raha	43 394	6 146
Käibevara kokku	47 314	9 703
Varad kokku	213 964	178 041

tuhandetes eurodes	31.12.2019	31.12.2018
Omakapital		
Aktiivkapital	25 095	25 095
Kohustuslik reservkapital	2 510	2 520
Jaotamata kasum	57 960	48 808
Omakapital kokku	85 565	76 413
Kohustused		
Pikaajalised kohustused		
Võlakohustused	42 322	32 274
Rendikohustused	46	0
Sihtfinantseerimine	77 139	60 902
Pikaajalised kohustused kokku	119 507	93 176
Lühiajalised kohustused		
Võlakohustused	3 297	1 488
Rendikohustused	21	0
Võlad ja ettemaksud	5 574	6 964
Lühiajalised kohustused kokku	8 892	8 452
Kohustused kokku	128 399	101 628
Kohustused ja omakapital kokku	213 964	178 041

Konsolideerimata koondkasumiaruanne

tuhandetes eurodes	2019	2018
Müügitulu	35 522	32 393
Muud äritulud	13 252	10 058
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-13 583	-11 837
Mitmesugused tegevuskulud	-1 545	-1 218
Tööjõukulud	-12 947	-11 802
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-11 259	-10 951
Muud ärikulud	-89	-205
Ärikasum	9 351	6 438
Finantstulud ja -kulud	-199	-170
Aruandeaasta puhaskasum	9 152	6 268
Aruandeaasta puhaskasum	9 152	6 268

Konsolideerimata rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes	2019	2018
Põhitegevuse rahavood		
Laekumised klientidelt	38 982	37 801
Tarnijatele ja töötajatele tasutud	-31 833	-30 447
Saadud intressitulu	2	2
Makstud intressid	-200	-184
Saadud sihtfinantseerimine riigi eelarvest	9 195	5 750
Saadud muu tegevuskulude sihtfinantseerimine	200	170
Põhitegevuse rahavood kokku	16 346	13 092
Rahavood investeerimisest		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-10 979	-23 260
Laekunud materiaalse põhivara müügist	51	33
Saadud põhivara sihtfinantseerimine riigieelarvest	17 300	3 700
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	2 700	2 870
Rahavood investeerimisest kokku	9 072	-16 657

tuhandetes eurodes	2019	2018
Rahavood finantseerimisest		
Saadud laenu tagasimaksed	-2 143	-8 500
Saadud laenud	14 000	10 000
Makstud rendimaksed	-27	0
Rahavood finantseerimisest kokku	11 830	1 500
Rahavood kokku		
	37 248	-2 065
Raha ja raha ekvivalendid perioodi algul	6 146	8 211
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpul	43 394	6 146
Raha ja raha ekvivalentide muutus	37 248	-2 065

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

tuhandetes eurodes	Aksiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2017	25 095	2 510	42 540	70 145
2018. aasta koondkasum	0	0	6 268	6 268
Saldo seisuga 31.12.2018	25 095	2 510	48 808	76 413
2019. aasta koondkasum	0	0	9 152	9 152
Saldo seisuga 31.12.2019	25 095	2 510	57 960	85 565

AS Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) korrigeeritud omakapitali aruanne

tuhandetes eurodes	2019	2018
Emaettevõtte konsolideerimata omakapital	85 565	76 413
Tütarettevõtte bilansiline väärtus emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruandes (miinus)	-1 028	-1 028
Tütarettevõtte väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil (pluss)	10 920	10 354
Kokku	95 457	85 739

Sõltumatu vandeauditiitori aruanne

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

AS-i Tallinna Lennujaam aktsionäridele

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt AS-i Tallinna Lennujaam ja selle tütarettevõtte (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2019 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Mida me auditeerisime

Meie poolt auditeeritud Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2019;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad olulisi arvestuspõhimõtteid ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamus avaldamiseks.

Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitoritegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitoritegevuse seaduse eetikanõuetele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet (kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet).

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;

- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

/allkirjastatud digitaalselt/

Janno Hermanson
Vandeaudiitor, litsents nr 570

27. märts 2020
Tallinn, Eesti

/allkirjastatud digitaalselt/

Diana Brodskaja
Vandeaudiitor, litsents nr 685

Kasumi jaotamise ettepanek

Eelmiste perioodide jaotamata kasum 31.12.2018	58 134 tuhat eurot
2019. aasta puhaskasum	9 718 tuhat eurot
Kokku jaotuskõlbulik kasum seisuga 31.12.2019	67 852 tuhat eurot

Juhatus teeb ettepaneku jätta 2019. aasta puhaskasum summas 9 718 tuhat eurot jaotamata ning kanda jaotamata kasumisse.

Jaotamata kasumi jääk peale kasumi jaotamist 67 852 tuhat eurot

Riivo Tuvike	Einari Bambus	Anneli Turkin
juhatuse esimees	juhatuse liige	juhatuse liige
27.03.2020	27.03.2020	27.03.2020

Majandusaasta aruande allkirjad

Juhatus on koostanud 2019. aasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande. Juhatus kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Juhatus

Riivo Tuvike	Einari Bambus	Anneli Turkin
juhatuse esimees	juhatuse liige	juhatuse liige
27.03.2020	27.03.2020	27.03.2020

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, millele on lisatud sõltumatu vandeaudiitori aruanne ja kasumi jaotamise ettepanek, läbi vaadanud ja heaks kiitnud. Nõukogu kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Nõukogu

Märten Vaikmaa	Kadri Land	Toivo Jürgenson
nõukogu esimees	nõukogu liige	nõukogu liige
9.04.2020	9.04.2020	9.04.2020

Piret Aava	Jaanus Uiga
nõukogu liige	nõukogu liige
9.04.2020	9.04.2020

AS-i Tallinna Lennujaam müügitulu vastavalt EMTAK 2008-le

tuhandetes eurodes	2019	2018
EMTAK kood		
35131 Elektrienergia jaotus	715	715
52231 Lennuväljade ja lennujaama reisiterminalide töö	32 744	29 898
52239 Muud õhustranspordi teenindavad tegevused	13 629	13 149
85599 Muud mujal liigitamata koolitus	32	39

